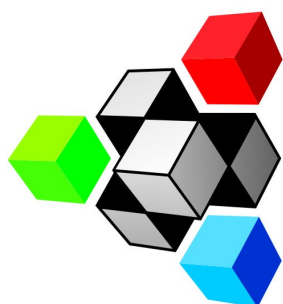

DIAGNOZA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

MIASTA SŁUPSKA

Materiał do konsultacji

CZĘŚĆ 1

MIEJSKI OBSZAR
FUNKCJONALNY
SŁUPSKA

SIERPIEŃ 2014, WROCŁAW

Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska została opracowana przez IPC Instytut Badawczy z Wrocławia na podstawie umowy z Miastem Słupsk nr A.RZP.66/2014 z dnia 09.06.2014 r.

Diagnozę opracowano w ramach projektu pn.: „Diagnoza – strategia – inwestycja – rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska” współfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2007-2013 w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych” .

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

Sławomir Cieśla

Anna Gabory

Marek Karłowski

Artur Kotliński

Żaneta Rosiak

Jarosław Sawicki

Bożena Tylikowska

SPIS TREŚCI	2
I. WPROWADZENIE I METODOLOGIA BADAŃ	3
II CHARAKTERYSTYKA MOF MIASTA SŁUPSKA.....	4
Wstęp	4
Umieszczenie MOF Miasta Słupska	5
Ludność MOF Miasta Słupska.....	7
Planowanie przestrzenne.....	15
Struktury przestrzenne.....	26
Obszary zdegradowane i ich rewitalizacja.....	34
Infrastruktura drogowa i komunalna oraz transport publiczny.....	40
Zasoby przyrodnicze i wodne oraz ich ochrona.....	52
Polityka mieszkaniowa.....	58
Zatrudnienie i rynek pracy.....	62
Przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy.....	67
Kultura i zabytki.....	75
Edukacja.....	80
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	85
Ochrona zdrowia.....	85
Pomoc społeczna.....	90
Bezpieczeństwo publiczne.....	95
Turystyka.....	97
Sport.....	106

I. WPROWADZENIE I METODOLOGIA BADAŃ

Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej determinuje działania mające na celu przygotowanie się do efektywnego wykorzystania środków europejskich, w której dofinansowanie będą mogły uzyskać zintegrowane przedsięwzięcia realizowane przez partnerstwa JST obszarów funkcjonalnych.

Przedmiotem opracowania jest prezentacja wyników badań związanych z analizą obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska oraz określenie powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST miejskiego obszaru funkcjonalnego. Opracowanie stanowi tom I Strategii rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020.

Zakres terytorialny opracowań obejmuje obszar funkcjonalny Słupska zgodny z „Koncepcją zrównoważonej polityki miejskiej Województwa Pomorskiego” (marzec 2013 r.), w tym JST wchodzące w skład partnerstwa realizującego projekt „Diagnoza – strategia – inwestycja – rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska” (tzw. uczestnicy aktywni), tj. Miasto Słupsk, Miasto Ustka, Gmina Słupsk, Gmina Kobylnica, Gmina Ustka, Gmina Dębica Kaszubska.

Badania obejmowały:

- analizę dokumentów strategicznych (w tym europejskich, krajowych, regionalnych, powiatowych i gminnych strategii i programów),
- analizę danych statystycznych (dostępnych w ramach statystyki publicznej i innych źródeł),
- spotkania konsultacyjne na terenie poszczególnych gmin z udziałem przedstawicieli partnerów projektu umożliwiające bezpośrednią obserwację zagadnień problemowych – po 1 spotkaniu u każdego z Partnerów z oraz 1 spotkanie podsumowujące w siedzibie Zamawiającego,
- badanie charakterystyki miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska (MOF), funkcjonujących w nim powiązań oraz zasięgu obszaru przy wykorzystaniu zarówno metod jakościowych, jak i ilościowych (w tym badania z bezpośrednim udziałem mieszkańców gmin – partnerów projektu „Diagnoza – strategia – inwestycja – rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska”).

Do celów określenia powiązań i obszarów współpracy pomiędzy poszczególnymi JST wykorzystano ponadto następujące metody:

Warianty delimitacji powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska:

1. Delimitacja oparta na metodologii opracowanej na potrzeby delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw, opublikowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, opracowanej przez prof. Przemysława Śleszyńskiego.

2. Delimitacja oparta na waloryzacji przestrzeni OF pod kątem rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego.

3. Delimitacja otoczenia zewnętrznego – określenie wybranych problemów i potencjałów rozwoju otoczenia badanego obszaru funkcjonalnego, tj. potencjału gospodarczego, społecznego, potencjału rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz potencjału turystycznego.

II CHARAKTERYSTYKA MOF MIASTA SŁUPSKA

WSTĘP

Niniejsza charakterystyka MOF Miasta Słupska obejmuje wieloaspektową i wielopłaszczyznową diagnozę jednostek samorządu terytorialnego tworzących MOF: Miasto Słupsk, Miasto Ustka, Gmina Słupsk, Gmina Kobylnica, Gmina Ustka, Gmina Dębica Kaszubska i Powiat Słupski.

Zakres tematyczny diagnozy obejmuje m.in. następujące zagadnienia: planowanie przestrzenne jednostek administracyjnych, struktury przestrzenne, obszary zdegradowane i ich rewitalizacja, kształtowanie przestrzeni publicznych, infrastruktura drogowa i komunalna, system transportu publicznego, zasoby przyrodnicze i wodne oraz ich ochrona, polityka mieszkaniowa, zatrudnienie i rynek pracy, kultura i zabytki, edukacja, ochrona zdrowia, przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy, turystyka oraz sport.

Charakterystyka została opracowana w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), dokumentów strategicznych poszczególnych jednostek administracyjnych, informacji zawartych na stronach internetowych oraz innych dostępnych materiałów.

UMIEJSCOWIENIE MOF MIASTA SŁUPSKA

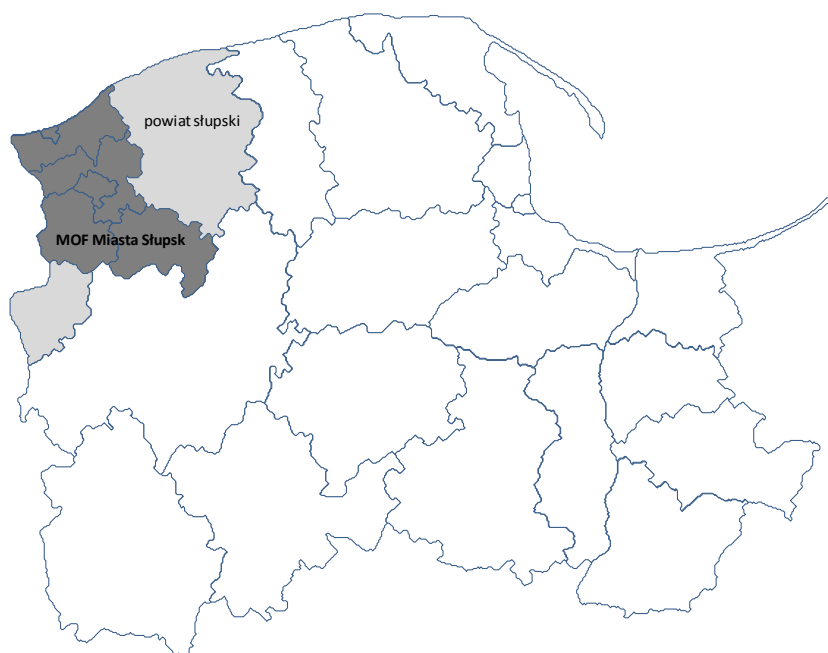
Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Słupska powstał w oparciu o umowę partnerską podpisaną dn. 02.04.2014 r. przez przedstawicieli następujących jednostek samorządowych: Miasto Słupsk (Lider Projektu), Powiat Słupski, Miasto Ustka, Gmina Ustka, Gmina Słupsk, Gmina Kobylnica oraz Gmina Dębica Kaszubska. Podpisana umowa między Liderem Projektu i Parterami ma na celu partnerstwo na rzecz wspólnej realizacji projektu „Diagnoza – strategia – inwestycja – rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013. Celem projektu jest *wspólne planowanie kierunków rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska poprzez poszukiwanie i wzmacnianie funkcjonalnych powiązań przynoszących korzyści społeczne i gospodarcze dla ww. gmin, a także określenie obszarów współpracy JST.*

Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Słupska określony został również w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*. W Wojewódzkim Planie Zagospodarowania Przestrzennego (WPZP) przyjęto definicję funkcjonalnego obszaru miejskiego jako *ośrodka wraz z jego bezpośrednim otoczeniem, ściśle i wzajemnie powiązany z ośrodkiem, zawierający szereg jednostek osadniczych o łącznej populacji nie mniejszej niż 50 000 mieszkańców, w którym rdzeń miejski, liczący co najmniej 15 000 mieszkańców, tworzy przynajmniej jedno miasto. Obszary poza rdzeniem określone są odpowiednio sferą wpływu funkcjonalnego obszaru miejskiego*. Autorzy WPZP wskazali także, że kształtowanie funkcjonalnych obszarów miejskich powinno następować przez organizacyjne, instytucjonalne i techniczne wiązanie miast z obszarami wiejskimi oraz wspólne realizowanie polityki przestrzennej, transportowej, infrastrukturalnej i usług wyższego rzędu. Obok ośrodka ponadregionalnego, tj. centralnej aglomeracji Gdańsk- Gdynia-Sopot, wskazano istnienie ośrodków regionalnych, których głównym zadaniem jest równoważenie rozwoju całego obszaru województwa pomorskiego, w tym kształtowanie dynamicznych centrów równoważących rozwój gospodarczy na terenach peryferyjnych województwa. Jednym z określonych ośrodków regionalnych I rzędu jest Słupsk-Ustka. W WPZP zauważono również, iż procesy rozwojowe koncentrują się wokół miast i ich najbliższego otoczenia, kształtując enklawy wzrostu w postaci miejskich obszarów funkcjonalnych. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (w tym Słupska) wynika ze specyficznych warunków tworzonych przez *skupisko ludności, bogatszą i intensywniejszą infrastrukturę miejską*

oraz istnienie większych podmiotów gospodarczych, kompensuje go z kolei dalsze otoczenie, w którym występuje strukturalna depresja społeczno-gospodarcza¹.

MOF Miasta Słupska geograficznie obejmuje zachodnią i południową część powiatu słupskiego, położonego w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Od południa MOF Miasta Słupska sąsiaduje z gminą Kępice oraz powiatem bytowskim, od zachodu z województwem zachodniopomorskim, od wschodu z gminami powiatu słupskiego: Smołdzino, Główny i Damnica, zaś północną granicę stanowi linia brzegowa Bałtyku.

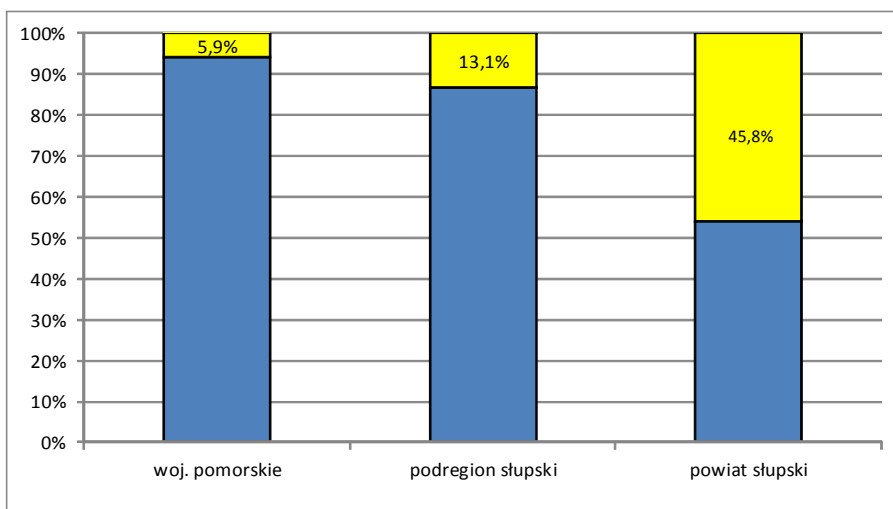
Rysunek 1. Położenie MOF Miasta Słupska w woj. pomorskim na tle powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne

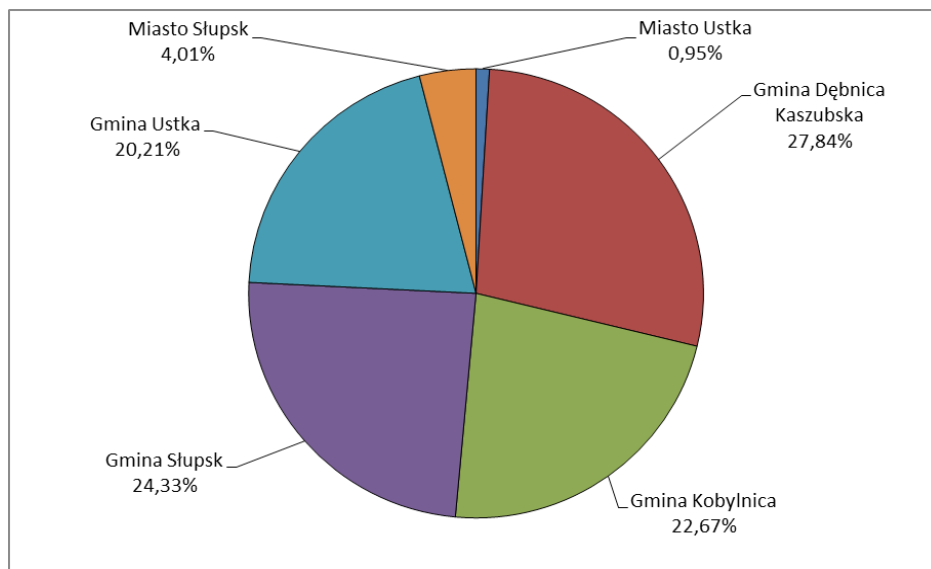
Rysunek 2. Udział powierzchni MOF Miasta Słupsk w powierzchni woj. pomorskiego, podregionu słupskiego i powiatu słupskiego

¹ Za: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Źródło: dane GUS/BDL

Rysunek 3. Udział powierzchni gmin w powierzchni MOF Miasta Słupsk

Źródło: dane GUS/BDL

LUDNOŚĆ MOF MIASTA SŁUPSKA²

² Wszystkie dane w poniższej analizie (o ile nie wskazano inaczej) dotyczą 2013 roku oraz pochodzą z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miasto Słupsk w 2013 roku zamieszkiwało 93 936 osób (gęstość zaludnienia 2 177 osób/1km²), z czego 47,2% stanowili mężczyźni (44 309), a 52,8% kobiety (49 627). W porównaniu do 2009 roku liczba mieszkańców miasta Słupska zmniejszyła się o 3% (gęstość zaludnienia zmniejszyła się o 73 osoby/1km²), a rokrocznie obserwowana jest w tym zakresie tendencja spadkowa. Nadmierną feminizację mieszkańców miasta Słupska charakteryzuje współczynnik feminizacji, który kształtuje się na poziomie 112.

W 2013 roku w Słupsku zawarto 474 małżeństwa – ich liczba rokrocznie maleje, na co wskazuje również malejący wskaźnik małżeństw zawartych na 1000 ludności. W 2009 roku wynosił on 6,6 zaś w 2013 roku spadł do poziomu 5,0. Rozwodem zakończyło się 239 małżeństw w 2013 roku (2,5 rozwodów na 1000 ludności).

W 2013 roku w mieście Słupsk urodziło się 776 dzieci (współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności wynosił 8,2), zmarło zaś 979 osób (współczynnik zgonów na 1000 ludności wynosi 10,36). Dane te znajdują potwierdzenie w ujemnym przyroście naturalnym na terenie miasta Słupska – w 2013 roku wyniósł on -2,1 (w przeliczeniu na 1000 ludności). Utrzymuje się on na ujemnym poziomie od kilku lat.

W mieście Słupsku w 2013 roku odnotowano 898 zameldowań i 1213 wymeldowań w ruchu wewnętrznym, a także 67 zameldowań i 153 wymeldowania w ruchu zagranicznym. W obu przypadkach utrzymuje się w mieście ujemne saldo migracji (saldo migracji wewnętrznych wynosiło -315 a saldo migracji zagranicznych -86), co przekłada się na ujemne saldo migracji ogółem: w przeliczeniu na 1000 osób w 2013 roku wynosiło -4,2.

Analiza struktury ludności miasta Słupska według ekonomicznych grup wieku pozwala zaobserwować postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 15,9% mieszkańców miasta, zaś ludność w wieku poprodukcyjnym – 20,6%. Jednocześnie na przestrzeni lat 2009-2013 obserwowany był stopniowy spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 0,7%) przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (o 3,2%). Tym samym społeczeństwo miasta Słupska charakteryzuje się rosnącym wskaźnikiem obciążenia demograficznego – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w 2013 roku 57,7 osób w wieku nieprodukcyjnym, czyli o 6,2 więcej niż w 2009 roku.

Powiat słupski charakteryzuje się wzrostem liczby mieszkańców – z 93 230 osób w 2009 roku do 97 437 osób w 2013 roku. Stanowi to wzrost na poziomie 5%. Gęstość zaludnienia w powiecie zwiększyła się w tym okresie z 40 do 42 osób/1km². Współczynnik feminizacji wynosi 100, co wskazuje na równowagę płciową w powiecie.

Zmniejsza się liczba małżeństw zawieranych na terenie powiatu słupskiego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2013 roku wynosiła ona 4,6 (ogółem 443 małżeństwa) i była o 2,4 niższa niż w 2009 roku (ogółem 659 małżeństw). Liczba rozwodów w powiecie słupskim wynosiła 175, co w przeliczeniu na 1000 ludności daje wskaźnik na poziomie 1,8.

Choć stopniowemu zmniejszaniu ulega liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności (10,0 w 2013 roku; ogółem 977 urodzeń żywych), nadal pozostaje ona wyższa niż liczba zgonów (8,85 w 2013 roku; ogółem 861 zgonów). Dzięki temu powiat słupski cechuje się dodatnim przyrostem naturalnym (1,2 w 2013 roku) – w porównaniu jednak z latami wcześniejszymi uległ on spadkowi (3,2 w 2010 roku).

Powiat słupski charakteryzuje się ujemnym saldem migracji – w ruchu wewnętrznym w 2013 roku odnotowano 1488 zameldowań przy 1512 wymeldowaniach, zaś w przypadku zagranicy były to 23 zameldowania i 95 wymeldowań. Ogólne saldo migracji w powiecie słupskim wynosiło -96 (-1,0 w przeliczeniu na 1000 ludności), przy czym saldo migracji wewnętrznych kształtowało się na poziomie -24 (ujemne po raz pierwszy od 2010 roku), a zagranicznych -72.

Wśród ludności zamieszkującej powiat słupski liczba osób w wieku do 17 lat przewyższa liczbę osób wieku 65 i więcej lat (czyli więcej jest osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym). Należy jednak podkreślić, iż w latach 2009-2013 obserwowane są negatywne tendencje: udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się (spadek o 1,3% na przestrzeni lat 2009-2013 do poziomu 20,2%), a jednocześnie zwiększa się udział ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 2,1%, do poziomu 14,7%). Wskaźnik obciążenia demograficznego pozwala stwierdzić, iż na 100 mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym przypada 53,5 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wskaźnik ten wzrósł o 1,8 w porównaniu z 2009 rokiem.

W mieście Ustka w 2013 roku zamieszkiwało 16 263 osób – w porównaniu 2009 roku przybyło 220 mieszkańców (1%). Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 1 596 osób/1km². Kobiety stanowią 51,9% mieszkańców gminy (8 437 osób), zaś mężczyźni 48,1% (7 826 osób). Przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w mieście Ustka wskazuje również współczynnik feminizacji wynoszący 108.

Współczynnik małżeństw na 1000 mieszkańców w mieście Ustka wynosi 4,8 (liczba zawartych małżeństw zmniejszyła się ze 135 w 2009 roku do 78 w 2013 roku), urodzeń żywych – 7,8 (w 2013 roku urodziło się 127 dzieci), zaś zgonów – 9,38 (w 2013 roku zmarły 153 osoby). Miasto Ustka od 2011 roku charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym, który w 2013 roku osiągnął poziom -1,6 (na 1000 ludności).

W 2013 roku w mieście wystąpiło 138 zameldowań i 285 wymeldowań w ruchu wewnętrznym (saldo -127), ruch zagraniczny w przypadku Ustki obejmował 5 zameldowań z zagranicy. Saldo migracji ogółem w mieście od 2009 roku kształtuje się na ujemnym poziomie – w 2013 roku osiągnęło ono poziom -7,5 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Miasto Ustka, podobnie jak Słupsk, charakteryzuje się wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym – odsetek mieszkańców w wieku 65 i więcej lat w mieście wynosił 21,5% a w porównaniu z 2009 rokiem wzrósł o 4,3%. Z kolei udział ludności w wieku przedprodukcyjnym kształtował się w 2013 roku na poziomie 15,7%, a w stosunku do 2009 roku spadł o 0,8%. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla miasta Ustka wskazuje, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w 2013 roku 59,3 osób w wieku nieprodukcyjnym – jest to o 8,6 osób więcej niż w 2009 roku.

Gminę Dębica Kaszubska w 2013 roku zamieszkiwało ogółem 9 803 osób, a liczba mieszkańców ulega niewielkim zmianom, czego wyrazem jest gęstość zaludnienia utrzymująca się na poziomie 33 osób/1km². Gmina cechuje się równowagą płciową mieszkańców współczynnik feminizacji wynosi 100.

Zmniejsza się liczba zawieranych małżeństw na terenie gminy, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2013 roku zawarto ich jedynie 3,9 (w 2009 roku było to 7,9). Spada również liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców – z 13,6 w 2009 roku (ogółem 97 urodzeń) do 9,9 w 2013 roku (ogółem 89

urodzeń). Mimo tego przyrost naturalny w gminie utrzymuje się obecnie na minimalnie dodatnim poziomie – 0,8.

Ruch wewnętrzny w gminie Dębica Kaszubska obejmował w 2013 roku 149 zameldowań i 112 wymeldowań (saldo +37), zaś ruch zagraniczny 3 zameldowania i 15 wymeldowań (saldo -12). Tym samym w 2013 roku w gminie odnotowano dodatnie saldo migracji (po raz pierwszy od 2009 roku), wynoszące 2,5 w przeliczeniu na 1000 osób.

Gmina Dębica Kaszubska jest jedną z młodszych demograficznie gmin MOF Miasta Słupska. W 2013 roku 21,7% jej mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, podczas gdy udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił 13,8%. Również jednak w Dębicy Kaszubskiej na przestrzeni lat 2009-2013 obserwowane są negatywne zmiany struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Charakteryzują się one zmniejszającym się odsetkiem młodszych mieszkańców (o 1,9%) na rzecz rosnącego odsetka osób starszych (o 1,6%). Na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Dębica Kaszubska przypada 55 osób w wieku nieprodukcyjnym. Jest to jedyna jednostka samorządowa MOF Miasta Słupska, w której na przestrzeni lat 2009-2013 odnotowano spadek tego wskaźnika (o 0,7%).

Gmina Kobylnica w 2013 roku była miejscem zamieszkania dla 11 076 osób, w tym 5 577 mężczyzn (50,4%) oraz 5 499 kobiet (49,6%). ³Kobylnica rozwija się dynamicznie pod względem demograficznym – w stosunku do 2009 roku liczba mieszkańców zwiększyła się o 11%, wyrównuje się również równowaga płciowa w gminie – w 2009 roku współczynnik feminizacji wynosił 97, zaś w 2013 roku wzrósł do 99. Gęstość zaludnienia gminy kształtuje się na poziomie 45 osób/1km² (obserwowany wzrost o 4 osoby w stosunku do 2009 roku).

Współczynnik małżeństw na 1000 ludności gminy wynosi 4,5 i w porównaniu z 2009 rokiem zmniejszył się o 4,6 (liczba zawartych małżeństw spadła w tym okresie w gminie z 92 do 50). W gminie Kobylnica liczba urodzeń (119 w 2013 roku) od lat przewyższa liczbę zgonów (94 w 2013 roku), dzięki czemu osiągnięty jest dodatni przyrost naturalny (2,3 w 2013 roku).

W 2013 roku odnotowano w gminie 267 zameldowań oraz 169 wymeldowań w ruchu wewnętrznym (saldo +98), którym towarzyszyły 2 zameldowania z zagranicy i 20 wymeldowań za granicę (saldo -18). Ogółem gmina charakteryzuje się dodatnim saldem migracji, na poziomie 7,3 w przeliczeniu na 1000 osób.

Struktura ludności gminy Kobylnica pod względem ekonomicznych grup wieku wskazuje na znaczny udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Osoby mające 17 i mniej lat stanowiły w 2013 roku 20,4% mieszkańców gminy, podczas gdy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym kształtował się na poziomie 12,9%. Na przestrzeni lat 2009-2013 obserwowane niewielkie wahania w tym zakresie – odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 0,7%, zaś odsetek ludności w wieku 65 i więcej lat zwiększył się o 1,5%. Tym samym gmina Kobylnica charakteryzuje się stosunkowo najniższym wskaźnikiem obciążenia demograficznego – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 49,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. Jest to najniższa wartość spośród wszystkich jednostek MOF Miasta Słupska.

³ Za: Urząd Gminy Kobylnica: Według danych z lokalnej bazy danych w 2013 roku (stan na dzień 31.12.2013) gminę na pobyt stały zamieszkiwało 10 622 osoby.

Gmina Słupsk liczyła w 2013 roku 16 317 mieszkańców i podobnie jak Kobylnica przeżywa rozkwit demograficzny. W porównaniu z 2009 rokiem liczba mieszkańców zwiększyła się o 15%, zaś gęstość zaludnienia wynosi 62 osoby/1km². W gminie obserwowana jest niemal równowaga płciowa – współczynnik feminizacji wynosi 99.

Zmienna jest liczba małżeństw zawieranych w gminie – w 2013 roku obojętne były się ogółem 74 śluby, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik na poziomie 4,6. W roku poprzednim (2012) wynosił on 6,1 (97 ślubów). Gmina charakteryzuje się najwyższym spośród analizowanych jednostek terytorialnych dodatnim przyrostem naturalnym, na poziomie 4,5 w przeliczeniu na 1000 ludności. Osiągany jest on dzięki wysokiemu współczynnikowi urodzeń żywych na 1000 ludności (11,5 w 2013 roku), znacznie przewyższającemu współczynnik zgonów (6,98 w 2013 roku). Ogółem w gminie Słupsk w 2013 roku urodziło się 186 dzieci i zmarło 113 osób.

Gmina Słupsk charakteryzowała się w 2013 roku dodatnim saldem migracji ogółem (8,5 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Odnotowano 467 zameldowań i 313 wymeldowań w ruchu wewnętrznym (saldo +154) oraz 3 zameldowania i 20 wymeldowań za zagranicę (saldo -17).

Gmina Słupsk, w porównaniu do innych jednostek MOF, jest obszarem młodym demograficznie – osoby w wieku 17 i mniej lat stanowiły w 2013 roku 21,6% ludności (ich udział zmniejszył się w stosunku do 2009 roku o 1,3%). Towarzyszył im najniższy spośród analizowanych jednostek terytorialnych odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 12% (wzrost o 2,1% w porównaniu z 2009 rokiem). W 2013 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 50,6 osób w wieku nieprodukcyjnym – jest to o 1,8 osób więcej niż w 2009 roku.

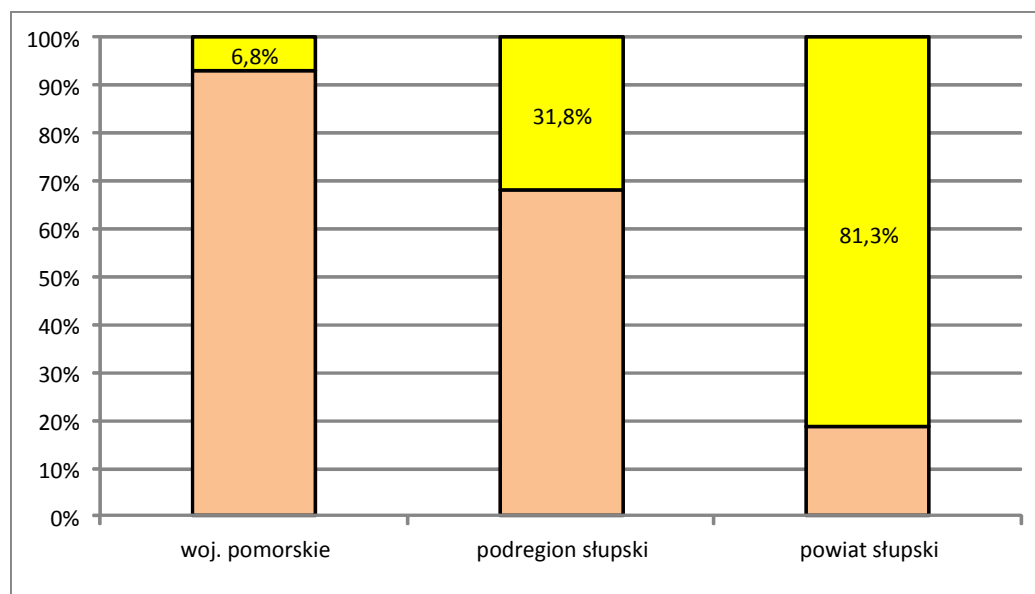
Gminę Ustka w 2012 roku zamieszkiwało 8 112 osób, wśród których niewielką przewagę mieli mężczyźni (4 126; 50,9%) nad kobietami (3 986; 49,1%). Obrazuje to współczynnik feminizacji wynoszący 97. Liczba mieszkańców gminy Ustka podlega stałemu wzrostowi – w porównaniu do 2009 roku zwiększyła się ona o 6%, zwiększając jednocześnie gęstość zaludnienia (z 35 do 37 osób/1km²).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2013 roku zawarto 4,8 małżeństw (współczynnik ten charakteryzuje się w gminie fluktuacjami na przestrzeni lat 2009-2013), urodziło się 7,2 dzieci (znaczący spadek liczby urodzeń: z 95 do 58) i zmarło 9,15 osób (ogółem 74 zgonów w 2013 roku). Liczba zgonów przewyższająca liczbę urodzeń decyduje o ujemnym przyroście naturalnym w gminie, wynoszącym w 2013 roku -2,0.

W 2013 roku w ruchu wewnętrznym gminy wystąpiło 157 zameldowań i 97 wymeldowań (saldo +60), w ruchu zagranicznym – 2 zameldowania i 2 wymeldowania (saldo 0). Tym samym w gminie występuje dodatnie saldo migracji ogółem (7,4 w przeliczeniu na 1000 ludności).

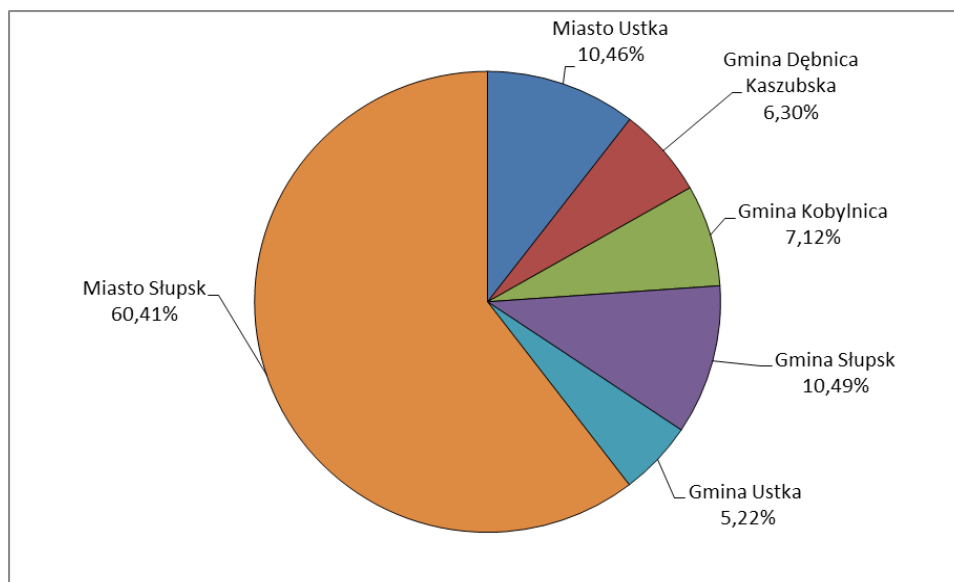
Okolo jednej piątej (20,4%) mieszkańców gminy Ustka w 2013 roku stanowiły osoby młode, mające nie więcej niż 17 lat, a co siódmy (14%) mieszkaniec skończył 65 lat. Stopniowo obserwowany jest jednak przyrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym (o 1,4% w latach 2009-2013) oraz spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 1,2%). Tym samym nieznacznie wzrósł wskaźnik obciążenia demograficznego: z 51,9 w 2009 roku do 52,4 w 2013 roku.

Rysunek 4. Udział ludności MOF Miasta Słupsk w ludności woj. pomorskiego, podregionu słupskiego i powiatu słupskiego

Źródło: dane GUS/BDL

Rysunek 5. Udział ludności gmin w populacji MOF Miasta Słupsk

Źródło: dane GUS/BDL

Tabela 1. Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1 tys. ludności)

Jednostka terytorialna	Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców					
	ogółem					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	-	-	-	-	-	-
POLSKA	10,87	10,94	10,73	10,08	10,02	9,60
WOJ. POMORSKIE	12,36	12,26	11,82	10,97	10,94	10,43
Powiat słupski	13,26	12,15	11,66	10,96	10,27	10,03
Miasto Ustka	9,41	10,04	9,57	7,60	8,18	7,81
Gmina Dębica Kaszubska	15,97	13,68	13,03	10,18	9,99	9,89
Gmina Kobylnica	12,01	11,59	12,45	11,25	10,58	10,74
Gmina Słupsk	16,58	13,65	11,63	11,92	10,40	11,40
Gmina Ustka	11,69	12,37	12,25	10,06	9,16	7,15
Miasto Słupsk	9,88	9,19	9,01	8,55	8,36	8,26
OF Miasta Słupsk	10,06	9,23	8,97	8,36	7,99	7,95

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 2. Współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1 tys. ludności)

Jednostka terytorialna	Zgony ogółem na 1000 mieszkańców					
	ogółem					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	-	-	-	-	-	-
POLSKA	9,95	10,09	9,82	9,74	9,99	10,06
WOJ. POMORSKIE	8,82	8,81	8,49	8,47	8,94	8,75
Powiat słupski	8,35	9,11	8,49	8,84	8,86	8,84
Miasto Ustka	7,35	9,29	9,39	8,88	8,73	9,41
Gmina Dębica Kaszubska	9,56	8,46	6,82	9,37	8,97	9,08
Gmina Kobylnica	9,69	8,49	7,73	8,46	9,39	8,49
Gmina Słupsk	7,15	8,42	6,98	7,16	6,72	6,93
Gmina Ustka	9,56	7,94	9,50	10,31	11,52	9,12
Miasto Słupsk	9,28	9,79	9,64	9,22	10,86	10,42
OF Miasta Słupsk	8,94	9,35	9,04	8,99	10,02	9,66

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 3. Przyrost naturalny (na 1 tys. ludności)

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców					
	ogółem					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	-	-	-	-	-	-
POLSKA	0,92	0,86	0,90	0,34	0,04	-0,46
WOJ. POMORSKIE	3,54	3,45	3,33	2,51	2,00	1,68
Powiat słupski	4,92	3,05	3,17	2,12	1,41	1,19
Miasto Ustka	2,06	0,75	0,18	-1,28	-0,55	-1,60
Gmina Dębica Kaszubska	6,41	5,22	6,21	0,81	1,02	0,82
Gmina Kobylnica	2,32	3,10	4,72	2,79	1,19	2,26
Gmina Słupsk	9,43	5,23	4,65	4,75	3,67	4,47
Gmina Ustka	2,13	4,43	2,75	-0,25	-2,35	-1,97
Miasto Słupsk	0,61	-0,60	-0,64	-0,67	-2,50	-2,16
OF Miasta Słupsk	2,10	0,93	0,94	0,17	-1,17	-0,89

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznej (na 1 tys. ludności)

Jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców					
	ogółem					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
WOJ. POMORSKIE	0,97	1,16	1,21	1,15	1,06	1,41
Powiat słupski	-0,11	-0,32	1,10	1,76	1,02	-0,25
Miasto Ustka	-5,05	-4,11	0,73	-3,04	-4,03	-7,81
Gmina Dębica Kaszubska	-0,74	-2,61	-0,92	-0,71	-3,06	3,77
Gmina Kobylnica	8,27	8,59	11,41	11,34	9,30	8,85
Gmina Słupsk	8,43	4,67	2,97	13,69	12,20	9,44
Gmina Ustka	7,70	15,11	11,00	6,33	5,45	7,40
Miasto Słupsk	-2,00	-2,64	-3,70	-4,20	-3,35	-3,35
OF Miasta Słupsk	-0,16	-0,51	-0,62	-0,44	-0,46	-0,60

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego (udział ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)

Jednostka terytorialna	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	25,2	25,6	26,0	26,9	27,9	29,0
WOJ. POMORSKIE	23,0	23,5	23,8	24,7	25,8	26,9
Powiat słupski	18,7	19,1	19,3	20,2	21,2	22,5
Miasto Ustka	24,8	25,9	26,8	28,7	31,2	34,2
Gmina Dębica Kaszubska	18,3	18,9	19,1	19,4	20,3	21,4
Gmina Kobylnica	16,6	16,8	16,6	17,5	18,4	19,3
Gmina Słupsk	14,3	14,7	15,3	16,0	16,8	18,0
Gmina Ustka	18,7	19,1	18,9	19,4	19,9	21,4
Miasto Słupsk	25,3	26,3	27,2	28,9	30,5	32,6
OF Miasta Słupsk	22,9	23,8	24,3	25,6	27,0	28,9

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Podstawą kształtowania współczesnych przestrzeni publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego są studia uwarunkowania oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **Miasto Słupsk** dysponowało gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 1 947 ha, z czego 1 415 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości

(71,7%), 147 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (7,4%), 411 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (20,8%), a 69 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (3,5%).

W 2012 roku na terenie miasta obowiązywało 77 planów zagospodarowania przestrzennego. Planami zagospodarowania przestrzennego objęty był obszar 2 530 ha, co stanowiło 58,6% powierzchni miasta (w 2009 roku było to 36,8%). Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których w planach zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze wynosiła 401 ha, zaś powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne – 25 ha. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła 674 ha (2012 rok), przy czym dla 315 ha wymagana była zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, a dla 12 ha zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym władze Miasta Słupska wydały w 2012 roku łącznie 21 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. 7 z nich dotyczyło ustalenia lokalizacji celu publicznego, a 14 warunków zabudowy (w 2009 roku wydano 45 decyzji o warunkach zabudowy). Najczęściej wydawano w mieście decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (6 decyzji) oraz usługowej (6 decyzji), mniej było decyzji odnośnie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (2 decyzje).

W opracowanym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Słupsk*, z uwagi na brak administracyjnego podziału miasta na dzielnice i osiedla mieszkaniowe, opracowano strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta wg stref polityki przestrzennej:

- Strefa I: Śródmieście – Miejska Strefa Koncentracji Usług Publicznych;
- Strefa II: Dzielnica Przemysłowo-Składowa „Północ”, Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna;
- Strefa III’ – III’’: Dolina Rzeki Słupi; tereny niezurbanizowane;
- Strefa IV: zespoły zabudowy jednorodzinnej Osiedle Ryczewo, Osiedle Słowińskie, Lasek Północny, „Dolina Zieleńca” – ogólnomiejskie tereny rekreacyjne;
- Strefa V: Dzielnica Mieszkaniowa – Osiedle Akademickie, Osiedle Westerplatte, Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Dolina Stawów, Lasek Południowy – ogólnomiejskie tereny rekreacyjne;
- Strefa VI: Nadrzecze - dzielnica przemysłowo – składowo – mieszkaniowa, strefa przekształceń funkcjonalnych, funkcja przemysłowa;
- Strefa VII: Dzielnica Zatorze Południe, Osiedle Niepodległości, Osiedle Piastów, rezerwa terenów mieszkaniowych;
- Strefa VIII: Dzielnica Zatorze Północ, Osiedle Króla Stefana Batorego, Osiedle Króla Jana III Sobieskiego, rezerwa terenów mieszkaniowych⁴.

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **powiat słupski** dysponował gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 6 790,8 ha, z czego 6 452,9 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (95%), 102,3 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (1,5%),

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Słupsk.

235,5 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (3,5%), a 70 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (1%).

W 2012 roku w powiecie słupskim obowiązywało ogółem 237 planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujące obszar 24 358 ha. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni powiatu ogółem wynosił 10,6% i był o 3,7% wyższy niż w 2009 roku. W ramach obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dla 4 617 ha gruntów rolnych zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze, zaś dla 208 ha gruntów leśnych zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne. Powierzchnia terenów wskazanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania wynosiła 35 976 ha (2012 rok), przy czym dla 554 ha gruntów rolnych i 15 ha gruntów leśnych wymagano zmiany przeznaczenia (na cele nierolnicze i cele nieleśne).

W 2012 roku w powiecie słupskim wydano 177 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz 540 decyzji o warunkach zabudowy (o 99 mniej niż w 2009 roku). Najczęściej dotyczyły one zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (277 decyzji), rzadziej usługowej (67 decyzji), mieszkaniowej wielorodzinnej (3 decyzje) oraz innej (193 decyzje).

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **Miasto Ustka** dysponowało gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 247 ha, z czego 212 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (77,4%), 15 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (5,5%), 47 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (17,2%), a 19 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (6,9%).

W 2012 roku na terenie Miasta Ustka obowiązywało 30 planów zagospodarowania przestrzennego. Planami zagospodarowania przestrzennego objęty był obszar 627 ha, co stanowiło 61,5% powierzchni miasta. W 2009 roku miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązywały dla 41,8% powierzchni. Powierzchnia terenów wskazanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła 156 ha (2012 rok), zaś powierzchnia gruntów rolnych, dla których w planach zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze – 20 ha, a gruntów leśnych zmienionych na cele nieleśne – 66 ha.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ustka określa kierunki rozwoju przestrzennego miasta w oparciu o wyodrębnione jednostki urbanistyczne:

- Ustka Stara – najstarsza część miasta o funkcjach: usługowej śródmiejskiej, obsługi mieszkańców, turystów, kuracjuszy, funkcja mieszkaniowa, a także funkcji gospodarczo-przemysłowej związanej z portem,
- Ustka Nowa – główne tereny zabudowy mieszkaniowej (z przewagą zabudowy wielorodzinnej),
- Ustka Wczasowa Wschodnia – dzielnica uzdrowska, funkcje wczasowe,
- Ustka Portowo-Przemysłowa – funkcje gospodarcze i przemysłowe,
- Ustka Wczasowa Zachodnia – funkcja ekologiczna (tereny leśne),

- Ustka Rozwojowa – funkcje mieszkaniowe (zabudowa jednorodzinna)⁵.

Władze Ustki wydały w 2012 roku jedynie 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 4 decyzje o warunkach zabudowy: 1 dotyczącą zabudowy wielorodzinnej, 1 dotyczącą zabudowy usługowej oraz 2 dotyczące innej zabudowy.

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **gmina Dębica Kaszubska** dysponowała gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 653 ha, z czego 634 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (97,1%), 6 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (0,9%), 13 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (2%), a 5 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (0,8%).

W 2012 roku obowiązywało 9 planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały swoim zasięgiem 0,2% powierzchni gminy (74 ha). Dla 71 ha gruntów rolnych zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze, a dla 3 ha gruntów leśnych zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła 30 002 ha (2012 rok), przy czym dla 544 ha wymagana była zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dębica Kaszubska* jako główną funkcję gminy zdefiniowano mieszkalnictwo i turystykę uzupełnioną funkcją rolną. W ramach kierunków zagospodarowania przestrzennego wskazano:

- obszary zabudowane wiejskich jednostek osadniczych wskazanych do przekształceń i uzupełnień zabudowy na cele funkcji mieszkaniowych, rekreacyjnych oraz działalności gospodarczych rolniczych i nierolniczych,
- obszary wskazane na cele rozwoju funkcji mieszkaniowych i działalności gospodarczych,
- obszary wskazane na cele rozwoju funkcji produkcyjno – usługowej,
- obszary wskazane na cele rozwoju farm wiatrowych,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i obszarów leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji⁶.

W 2012 roku w Gminie Dębica Kaszubska wydano 6 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 81 decyzji o warunkach zabudowy ogółem (w 2009 roku było to 110 decyzji). Wśród

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ustka

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębica Kaszubska

decyzji o warunkach zabudowy znajdowało się 30 decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 23 decyzje dotyczące zabudowy usługowej i 28 decyzji dotyczących innej zabudowy.

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **gmina Kobylnica** dysponowała gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 1 063 ha, z czego 1038,6 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (97,7%), 17,4 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (1,6%), 7 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (0,7%), a 0,1 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (0,01%).

Gmina Kobylnica dysponowała w 2012 roku 57 planami zagospodarowania przestrzennego dotyczącymi obszaru o powierzchni 7 094 ha. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy wynosił w 2012 roku 29,1% i był o 9,9% wyższy niż w 2009 roku. W planach zagospodarowania przestrzennego zmieniono przeznaczenie 1 626 ha gruntów rolnych (na cele nierolnicze) i 14 ha gruntów leśnych (na cele nieleśne).

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobylnica w oparciu o: uwarunkowania zewnętrzne i wynikające z dokumentów o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, uwarunkowania urbanistyczne, społeczno-kulturowe, uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, uwarunkowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, system komunikacji i systemy infrastruktury technicznej wyznaczono strefy gminy o określonych kierunkach rozwoju:

- Strefa „Północ” – wielofunkcyjny intensywny wzrost w paśmie korytarza transportowego Szczecin-Gdańsk; miejscowości: Kobylnica - Łosino (fragment) - Widzino - Bolesławce - Reblinko - Reblino - Zębowo - Komorzyn – Sycewice),
- Strefa „Zachód” aktywizacji społeczno-gospodarczej; miejscowości Runowo: - Dobrzęcino - Słonowice - Słonowiczki - Wrząca - Ściegnica - Bzowo – Kczewo,
- Strefa „Wschód” zrównoważonego rozwoju gospodarczego:
 - podstrefa A wielofunkcyjna, miejscowości: Łosino (część) - Zajączkowo (część) - Maszkowo - Kwakowo (część) - Kruszyna (część) - Płaszewo - Lulemino - Zbyszewo - Zagórki - Kuleszewo - Kończewo – Sierakowo,
 - podstrefa B turystyczno-rekreacyjna; miejscowości: Łosino (część) - Zajączkowo (część) - Kwakowo (część) - Kruszyna (część) - Lubuń - Komitowo - Żelki – Żelkówko.

Ponadto dla każdej miejscowości w gminie określono preferowane kierunki rozwoju⁷.

W 2012 roku władze gminy wydały łącznie 38 decyzji o warunkach zabudowy (w 2009 roku było to 68 decyzji): 24 z nich dotyczyły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 6 zabudowy usługowej, a 8 innej zabudowy. Wydano także 15 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **gmina Słupsk** dysponowała gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 909 ha, z czego 840 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (92,4%), 9 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (1%), 60 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (6,6%), a 18 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (2%).

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kobylnica. 2013

Na terenie gminy Słupsk w 2012 roku obowiązywało 28 planów zagospodarowania przestrzennego. Swoim zasięgiem obejmowały obszar 5 448 ha, co stanowiło 20,8% powierzchni gminy (o 8% więcej niż w 2009 roku). Dla 1 491 ha gruntów rolnych zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze, a dla 35 ha gruntów leśnych zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne. Powierzchnia terenów wskazanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła 3 933 ha (2012 rok).

W procesie opracowywania *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupsk wraz ze zmianami* uwzględniono czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływające na politykę przestrzenną gminy: strukturę przestrzenną, osadnictwo, funkcje gospodarcze (gospodarka rolna, gospodarka leśna, turystyka i wypoczynek, przemysł i usługi), środowisko naturalne, środowisko kulturowe, obsługa techniczna oraz komunikacja. Na podstawie zidentyfikowanych uwarunkowań sformułowano kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w obszarach:

- kierunki rozwoju struktury przestrzennej:
 - strefy urbanizowane U: strefa U1 (obręb Bierkowo, Strzelino, Strzelinko, Bydlino, Włynkowo, Włynkówko), strefa U2 (od Siemianic do Krępy),
 - strefy nieurbanizowane N: strefa N1 (zachodnia część gminy), strefa N2 (północno-wschodnia i południowo-wschodnia część gminy), strefa N3 i N4 (południowa część gminy, ograniczenia związane z obszarami prawnie chronionymi),
- kierunki rozwoju osadnictwa,
- kierunki rozwoju funkcji gospodarczych,
- kierunki ochrony i wykorzystania zasobów środowiska naturalnego,
- kierunki ochrony środowiska kulturowego,
- kierunki rozwoju obsługi technicznej,
- kierunki rozwoju komunikacji.

Jako główne funkcje gminy określono rolnictwo, mieszkalnictwo, przemysł i usługi oraz turystykę i rekreację. Ponadto sformułowano ustalenia dla jednostek przestrzennych gminy, tj. obrębów geodezyjnych, wskazując kierunki zagospodarowania przestrzennego⁸.

W 2012 roku w gminie Słupsk wydano 68 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego i 112 decyzji o warunkach zabudowy (w 2011 roku było to 201 decyzji). Wśród decyzji o warunkach zabudowy przeważały decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (74 decyzje), zdecydowanie mniej było decyzji dotyczących pozostałej zabudowy (30 decyzji), zabudowy usługowej (7 decyzji) czy zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (1 decyzja).

Na terenie gminy Słupsk mogą wystąpić ograniczenia w użytkowaniu terenów i przestrzeni powietrznej w przypadku realizacji planowanej budowy **tarczy antyrakietowej** w Redzikowie i w związku z istniejącymi **urządzeniami radiolokacyjnymi** w Głobinie.

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Słupsk wraz ze zmianami. Diagnoza i uwarunkowania rozwoju, strategia rozwoju, polityka przestrzenna.

Ograniczenia występujące z tytułu umieszczenia w Redzikowie amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej:

- ograniczenia zabudowy w wyznaczonym promieniu bezpieczeństwa
- ograniczenia dopuszczalnej wysokości zabudowy
- ograniczenia w zakresie budowy turbin wiatrowych
- ograniczenia w zakresie budowy konstrukcji o objętości powyżej 6000 m sześciennych
- ograniczenia w użytkowaniu nadajników elektromagnetycznych
- ograniczenia w lotach statków powietrznych w przestrzeni powietrznej nad Bazą. Urządzenia radiolokacyjnego w Głobinie
- istniejący pas ograniczeń budownictwa wysokościowego i przemysłowego oraz wyłączenie z inwestowania w granicach pasa przyległego do obiekt.

Zagrożenia wynikające z ulokowania tarczy w Redzikowie i istniejące urządzenia radiolokacyjne w Głobinie wpływają na obniżenie wartości nieruchomości znajdujących się w okolicy tarczy (spadek atrakcyjności lokalnych terenów inwestycyjnych).

W pobliżu planowanej bazy zlokalizowana jest też duża część Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – a w okręgu o promieniu ponad 5 km od bazy nie mogą powstawać m.in. elektrownie wiatrowe, maszty telefonii komórkowej czy wysokie budynki.⁹

Według stanu na dzień 31.12.13 roku **gmina Ustka** dysponowała gruntami komunalnymi o łącznej powierzchni 1 189 ha, z czego 1 128,2 ha stanowiły grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (94,9%), 4,4 ha grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym (0,4%), 56,4 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (4,7%), a 6 ha grunty przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym (0,5%).

W gminie Ustka w 2012 roku obowiązywało 76 planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących obszaru o łącznej powierzchni 3 487 ha. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy wynosił w 2012 roku 16% i był jedynie o 2,1% wyższy niż w 2009 roku. W ramach obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dla 1 096 ha gruntów rolnych zmieniono przeznaczenie na cele nierolnicze, zaś dla 72 ha gruntów leśnych zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne.

Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego gminy określa *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ustka*. Z uwzględnieniem różnych uwarunkowań (systemy ochrony przyrody i środowiska, ochronę wód oraz brzegu morskiego oraz ochrona środowiskowa, złoża kruszyw naturalnych, rolnicza przestrzeń produkcyjna, gospodarka leśna, rozwój funkcji turystycznych, kierunki polityki przestrzennej dotyczące środowiska kulturowego, kierunki rozwoju zabudowy, zasób komunalny, infrastruktura techniczna) obręb gminy wyróżniono szereg jednostek

⁹ Za – informacje uzyskane od Gminy Słupsk

strukturalno-przestrzennych, dla których opracowano szczegółowe kierunki rozwoju i zasady gospodarowania przestrzenią:

- Strefa A – Dna Dolinne (podstrefy Doliny rzeczne i rynny polodowcowe oraz Równiny akumulacji torfowiskowej),
- Strefa B – Wysoczyzny moreny czołowej,
- Strefa C – „Wydmy nadmorskie” – pas techniczny oraz fragment pasa ochronnego brzegu morskiego,
- Strefa D – Wysoczyzny moreny dennej
- Strefa E – Równiny sandrowe¹⁰.

W 2012 roku w gminie Ustka wydano 29 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 84 decyzje o warunkach zabudowy ogółem (w 2009 roku było to 141 decyzji). Wśród decyzji o warunkach zabudowy znajdowała się 1 decyzja dotycząca budownictwa wielorodzinnego, 54 decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 15 decyzji dotyczących zabudowy usługowej i 14 decyzji dotyczących innej zabudowy.

Obszarem o szczególnych warunkach zagospodarowania przestrzennego w regionie słupskim jest **Uzdrowisko Ustka**. Uzdrowisko obejmuje swoim zasięgiem Miasto Ustka oraz 5 sołectw gminy Ustka. Granice ochrony uzdrowiskowej wyznaczone zostały w obrębie granic administracyjnych sołectw: Lędowo, Wodnica, Przewłoka, Grabno-Zimowiska, Wytowno. Na obszarze uzdrowiska wydzielono 3 strefy ochronne, w których zasady zagospodarowania przestrzennego regulowane są ustawą o ochronie uzdrowiskowej oraz Statutem Uzdrowiska Ustka:

- Strefa „A” – obszar o powierzchni 171,45 ha, na którym są zlokalizowane lub planowane zakłady i urządzenia leczenia uzdrowiskowego, a także infrastruktura służąca lecznictwu uzdrowiskowemu czy obsłudze pacjenta/turysty (np. pensjonaty, restauracje, kawiarnie). Strefa „A” w mieście Ustka zajmuje obszar 105,96 ha (wskaźnik terenów zielonych 78,6%, tj. 83,3 ha), zaś w gminie Ustka – 65,49 ha (wskaźnik terenów zielonych 89,69%, tj. 58,74 ha);
- Strefa „B” – obszar o powierzchni 468,04 ha, przyległy do strefy „A”. Na terenie strefy „B” mogą znajdować się obiekty usługowe, turystyczne, rekreacyjne, sportowe i komunalne, budownictwo mieszkaniowe oraz inne obiekty związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców i turystów, pod warunkiem braku negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska i nieuciążliwości w procesie leczenia. Strefa „B” w mieście Ustka zajmuje obszar 132,62 ha (wskaźnik terenów zielonych 23,6%, tj. 31,3 ha), zaś w gminie Ustka – 335,42 ha (wskaźnik terenów zielonych 73,84%, tj. 247,66 ha);
- Strefa „C” – obszar o powierzchni 6 259,88 ha, przyległy do strefy „B”. Obejmuje ona teren mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych. Strefa „C” w mieście Ustka zajmuje obszar 775,42 ha (wskaźnik terenów zielonych 89,2%, tj. 691,8 ha), zaś w gminie Ustka – 5 484,43 ha (wskaźnik terenów zielonych 97,34%, tj. 5 338,75 ha).

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ustka. Tom II: Kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Ustka. Ustka 2011-2013

łączny obszar wyodrębniony dla lecznictwa uzdrowiskowego na terenie Miasta i Gminy Ustka wynosi 6 899,34 ha (wskaźnik terenów zielonych 93,51%, tj. 6451,55 ha), w tym 171,45 ha w strefie „A”, 468,04 ha w strefie „B” oraz 6 259,88 ha w strefie „C”. Zgodnie ze Statutem Uzdrowiska Ustka w jego obszarze może być prowadzone leczenie uzdrowiskowe w kierunkach chorób ortopedyczno-urazowych, układu nerwowego, reumatologicznych, kardiologicznych i nadciśnienia, górnych i dolnych dróg oddechowych oraz endokrynologicznych¹¹.

Tabela 6. Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem

Jednostka terytorialna	udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem			
	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%
POLSKA	25,6	26,5	27,2	27,9
WOJ. POMORSKIE	13,0	14,7	15,6	16,8
Powiat słupecki	6,9	7,7	9,8	10,6
Miasto Ustka	41,8	41,9	41,9	61,5
Gmina Dębica Kaszubska	0,2	0,2	0,2	0,2
Gmina Kobylnica	19,2	22,8	27,8	29,1
Gmina Słupsk	12,8	12,8	20,8	20,8
Gmina Ustka	13,9	15,5	15,6	16,0
Miasto Słupsk	36,8	46,5	54,8	58,6
OF Miasta Słupsk	12,2	13,7	17,2	17,9

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

¹¹ Za: Statut Uzdrowiska Ustka

Tabela 7. Wydane pozytywne decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	decyzje o ustalenie lokalizacji inwestycji na cele publiczne na 1 tys. mieszkańców			
	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	0,68	0,63	0,59	0,59
WOJ. POMORSKIE	0,93	0,93	0,90	0,89
Powiat słupski	2,37	2,23	2,30	1,82
Miasto Ustka	0,19	0,18	0,43	0,31
Gmina Dębica Kaszubska	2,82	2,34	1,02	0,61
Gmina Kobylnica	1,80	1,23	1,58	1,37
Gmina Słupsk	4,46	5,69	5,07	4,23
Gmina Ustka	7,55	5,37	5,84	3,59
Miasto Słupsk	0,25	0,14	0,05	0,07
OF Miasta Słupsk	1,25	1,17	1,06	0,83

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 8. Wydane pozytywne decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na 1 tys. mieszkańców			
	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	0,09	0,08	0,07	0,09
WOJ. POMORSKIE	0,09	0,08	0,12	0,08
Powiat słupski	0,26	0,06	0,08	0,03
Miasto Ustka	0,00	0,00	0,00	0,06
Gmina Dębica Kaszubska	0,21	0,31	0,00	0,00
Gmina Kobylnica	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Słupsk	0,07	0,06	0,32	0,06
Gmina Ustka	0,13	0,00	0,12	0,12
Miasto Słupsk	0,10	0,08	0,00	0,02
OF Miasta Słupsk	0,09	0,08	0,04	0,03

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 9. Wydane pozytywne decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na 1 tys. mieszkańców			
	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	2,86	2,73	2,55	2,24
WOJ. POMORSKIE	3,30	2,84	2,77	2,32
Powiat słupeki	5,17	4,08	3,77	2,84
Miasto Ustka	0,12	0,00	0,12	0,00
Gmina Dębica Kaszubska	7,83	5,09	5,70	3,06
Gmina Kobylnica	5,69	3,68	2,70	2,19
Gmina Słupsk	10,61	6,72	7,73	4,61
Gmina Ustka	15,11	9,62	5,96	6,69
Miasto Słupsk	0,10	0,17	0,04	0,06
OF Miasta Słupsk	2,65	1,83	1,67	1,20

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 10. Wydane pozytywne decyzje dotyczące zabudowy usługowej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	decyzje dotyczące zabudowy usługowej na 1 tys. mieszkańców			
	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	0,45	0,44	0,41	0,37
WOJ. POMORSKIE	0,48	0,44	0,46	0,36
Powiat słupeki	0,44	0,70	0,84	0,69
Miasto Ustka	0,00	0,00	0,18	0,06
Gmina Dębica Kaszubska	0,84	1,12	0,92	2,34
Gmina Kobylnica	0,00	0,19	0,65	0,55
Gmina Słupsk	0,64	1,03	1,33	0,44
Gmina Ustka	1,69	3,50	2,73	1,86
Miasto Słupsk	0,14	0,11	0,00	0,06
OF Miasta Słupsk	0,28	0,43	0,40	0,37

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 11. Wydane pozytywne decyzje dotyczące zabudowy innej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	decyzje dotyczące zabudowy usługowej na 1 tys. mieszkańców			
	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	0,99	1,00	1,00	1,00
WOJ. POMORSKIE	0,86	0,89	0,85	0,88
Powiat słupski	0,99	1,24	1,63	1,98
Miasto Ustka	0,00	0,00	0,12	0,12
Gmina Dębica Kaszubska	2,61	1,63	2,55	2,85
Gmina Kobylnica	1,10	1,79	0,74	0,73
Gmina Słupsk	1,13	2,71	3,36	1,87
Gmina Ustka	1,43	0,37	1,61	1,73
Miasto Słupsk	0,11	0,12	0,02	0,00
OF Miasta Słupsk	0,48	0,59	0,66	0,53

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

STRUKTURY PRZESTRZENNE¹²

Potrzeby mieszkańców **Słupska** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. (ujęcia wody: Westerplatte, Głobino oraz przy ul. Legionów Polskich; średnia wielkość produkcji 14 005 m³/d; woda pitna w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów bakteriologicznych i w 87% w zakresie parametrów fizykochemicznych),
- oczyszczanie ścieków – oczyszczalnia ścieków w Słupsku („Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o.): oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 12 723,3 m³/d, przepustowość projektowa 60 000 m³/d, obciążenie [RLM] 230 000,
- zaopatrzenie w ciepło – główne źródło ciepła to miejska sieć (Kotłownia Rejonowa nr 1 o mocy 87,2 MW; Kotłownia Rejonowa nr 2 o mocy 74,4 MW),
- odbiór odpadów – składowisko odpadów w Bierkowie (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku),
- odnawialne źródła energii – elektrownie wodne (właściciel Muzeum Pomorza Środkowego, Wyspa Słupska), elektrownie wiatrowe (1 wiatrak o mocy 2 000 kW), biogaz ze składowiska odpadów (Bierkowo), kolektory słoneczne (Energia Elektrownie Wiatrowe Sp. z o.o.), pompy ciepła („Wodociągi Słupsk”), biomasa (Kotłownia Rejonowa nr 1 wykorzystująca zrębki drzewne).

Infrastruktura kanalizacyjna Miasta Słupska w 2012 roku obejmowała 151,9 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 11,7 km więcej niż w 2009 roku) oraz 4 737 połączeń prowadzących do budynków

¹² Na podstawie danych GUS (BDL) oraz <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupsk>, <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupski>

mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Infrastruktura wodociągowa składała się z 172,5 km czynnej sieci rozdzielczej (o 15,5 km więcej niż w 2009 roku) oraz 5 043 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 5,4% więcej). Infrastruktura gazowa obejmowała w mieście 171,6 km czynnej sieci, w tym 5,7 km sieci przesyłowej i 165,9 km sieci rozdzielczej, oraz 4 796 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Gaz odbierało łącznie 30 720 gospodarstw domowych, z których 18,2% (5 598 gospodarstw domowych) stanowili odbiorcy ogrzewający gazem mieszkania. W przeliczeniu na 100 km² Miasto Słupsk dysponowało w 2012 roku 399,8 km rozdzielczej sieci wodociągowej, 352 km rozdzielczej sieci kanalizacyjnej i 384,5 km rozdzielczej sieci gazowej. W mieście funkcjonowało także 20 kotłowni, długość sieci ciepłej przesyłowej wynosiła 100,6 km a długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów – 32,4 km.

Dostęp do instalacji technicznych na terenie Słupska jest powszechny – w 2012 roku z wodociągów korzystało 92 888 osób, z kanalizacji – 89 564 osób, zaś z gazu sieciowego – 82 519 osób. Tym samym udział korzystających z poszczególnych instalacji w ogóle ludności wynosił 97,9% dla sieci wodociągowej, 94,4% dla sieci kanalizacyjnej i 87% dla sieci gazowej. Wszyscy mieszkańcy miasta korzystali z oczyszczalni ścieków.

Przeciętny mieszkaniec Miasta Słupska w 2012 roku zużywał 35,5 m³ wody z wodociągów, 716,1 kWh energii elektrycznej oraz 121,7 m³ gazu z sieci. Na przestrzeni lat 2009-2012 zużycie wszystkich mediów w mieście spadło: w 2012 roku mieszkańcy Słupska używali średnio o 2,1 m³ wody, 4,5 m³ gazu i 42,5 kWh energii elektrycznej mniej niż w 2009 roku.

Potrzeby mieszkańców **powiatu słupskiego** w zakresie usług komunalnych realizowane są przez lokalne jednostki i podmioty, dostarczające wodę i ciepło oraz odbierające odpady i ścieki. W uwagi na korzystne warunki geograficzne w poszczególnych gminach powiatu prowadzone są również działania związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii: wody (elektrownie wodne w gminach Damnica, Dębica Kaszubska, Główny, Kępice, Potęgowo i Smołdzino), wiatru (siłownie wiatrowe w gminach Kobylnica, Potęgowo i Słupsk), słońca, (kolektor słoneczny w Duninowie w gminie Ustka, instalacje solarne i pompy ciepła w Kobylnicy), biogazu ze składowiska odpadów (Bierkowo, gmina Słupsk) biomasy (kotłownie w gminach: Kępice, Kobylnica, Słupsk, Smołdzino) oraz innych (przydomowe instalacje geotermalne w Kobylnicy). O znaczeniu rozwoju energetyki odnawialnej na terenie MOF Miasta Słupska świadczy tworzenie Bałtyckiego Centrum Czystej Energii, działającego na bazie Słupskiego Inkubatora Technologicznego¹³.

W 2012 roku na terenie powiatu słupskiego znajdowało się 836,5 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 204,9 km więcej niż w 2009 roku) oraz 10 247 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W przypadku wodociągów długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 875,1 km (o 27,7 km więcej niż w 2009 roku), zaś liczba połączeń – 13 925 (o 11,9% więcej). Na terenie powiatu znajdowało się również 170,8 km czynnej sieci gazowej (56,5 km sieci przesyłowej i 114,3 km sieci rozdzielczej) oraz 2 901 przyłączy gazowych. Gaz był dostarczany do 5 765 gospodarstw domowych w powiecie słupskim, z czego 1 672 (29%) ogrzewało nim mieszkania. W przeliczeniu na 100 km² powiat słupski posiadał 38 km rozdzielczej sieci wodociągowej (271,2 km w miastach i 36,3 km na obszarach wiejskich), 36,3 km rozdzielczej sieci kanalizacyjnej (279,8 km

¹³ <http://www.sit.slupsk.pl/content/baltyckie-centrum-czystej-energii.html>

w miastach i 34,6 km na obszarach wiejskich) oraz 5 km rozdzielczej sieci gazowej (208,6 km w miastach i 3,5 km na obszarach wiejskich).

W 2012 roku na terenie powiatu słupskiego funkcjonowało 35 kotłowni, sieć ciepła przesyłowa liczyła 30,4 km długości, a długość sieci ciepłej przyłączy – 14,8 km. Sieć ciepłownicza funkcjonuje praktycznie tylko w mieście Ustka, w pozostałych gminach powiatu dominują lokalne systemy ciepła. Składowiska odpadów na terenie powiatu słupskiego znajdowały się w miejscowościach: Obłęż (gmina Kępica), Chlewnica (gmina Potęgowo) oraz Bierkowo (gmina Słupsk).

Dla mieszkańców powiatu słupskiego najbardziej dostępna jest sieć wodociągowa – w 2012 roku korzystało z niej 90 194 ludności, tj. 92,6% ogółu mieszkańców. Sieć kanalizacyjna była dostępna dla 66 361 osób (tj. 68,2% mieszkańców), zaś sieć gazowa – dla 15 308 osób (15,7%). Dostęp do instalacji technicznych jest łatwiejszy w miastach powiatu słupskiego niż na terenach wiejskich. Z wodociągów korzystało 99,1% ludności miast i 90,9% mieszkańców obszarów wiejskich, zaś w przypadku kanalizacji odsetki te kształtowały się na poziomie 97,2% i 60,6%. Z kolei gaz sieciowy był dostępny dla 60,3% mieszkańców miast i jedynie 4% mieszkańców obszarów wiejskich powiatu słupskiego. Natomiast z oczyszczalni ścieków korzystało w 2013 roku 80,3% mieszkańców powiatu słupskiego (78 200 osób) i było to o 15,5% więcej niż w 2009 roku.

Przeciętny mieszkaniec powiatu słupskiego w 2012 roku zużył 34,1 m³ wody z wodociągów i 33,8 m³ gazu z sieci. Zużycie poszczególnych mediów wyższe było na obszarach miejskich powiatu (39,2 m³ wody i 101 m³ gazu) niż wiejskich (32,7 m³ wody i 16,1 m³ gazu). Mieszkańcy miast w powiecie słupskim zużyli ponadto 787 kWh energii elektrycznej na osobę (o 64,5 kWh więcej niż w 2009 roku)

Potrzeby mieszkańców **Ustki** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – „Wodociągi Ustka” Sp. z o.o. (ujęcia wody ul. Rybacka, ul. Marynarki Polskiej, Zaruskiego); średnia wielkość produkcji 920 m³/d; woda pitna w mieście w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych¹⁴),
- oczyszczanie ścieków – oczyszczalnia ścieków w Ustce („Wodociągi Ustka” Sp. z o.o.): oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 6 281 m³/d, przepustowość projektowa 10 136 m³/d, obciążenie [RLM] 57 000,
- zaopatrzenie w ciepło – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „EMPEC” Sp. z o.o.; główne źródło ciepła to sieć miejska, znaczenie dla ogrzewania ma również gaz z sieci. Najmniej znaczące sposoby ogrzewania to gaz z butli, olej opałowy, odnawialne źródła energii, a także indywidualne piece węglowe,
- odbiór odpadów – Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Ustce.

Miasto Ustka w 2012 roku dysponowało infrastrukturą kanalizacyjną obejmującą 36,5 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 7,4 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 071 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Infrastruktura wodociągowa składała się z 35,9 km czynnej sieci rozdzielczej (o 0,8 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 233 połączeń (o 3% więcej). Sieć gazowa w mieście składała się z 40 km czynnej sieci przesyłowej oraz 34 km czynnej sieci rozdzielczej. Istniejące 1 024 przyłącza gazowe dostarczały gaz do 4 851 gospodarstw domowych.

¹⁴ Za: <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupski>, zakładka „Zaopatrzenie w wodę”

Ogrzewanie gazowe stosowane było w 16,3% gospodarstw domowych w mieście. Statystycznie w 2012 roku Ustka posiadała w przeliczeniu na 100 km² 352,3 km rozdzielczej sieci wodociągowej, 358,2 km sieci kanalizacyjnej (o 72,6 km więcej niż w 2009 roku) i 333,6 km sieci gazowej.

Odsetek korzystających z sieci wodociągowej kształtował się w 2012 roku na poziomie 99% (16 219 osób), kanalizacyjnej – 97,5% (15 969 osób), zaś gazowej – 74,4% (12 188 osób). Z oczyszczalni ścieków korzystało w 2013 roku 15 753 mieszkańców miasta, tj. 96,9% ludności.

Przeciętne zużycie mediów w 2012 roku wynosiło w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta: 41,8 m³ wody z wodociągów, 124,6 m³ gazu z sieci i 770,4 kWh energii elektrycznej. W porównaniu z 2009 rokiem wzrosło zużycie energii elektrycznej (o 26 kWh), spadło zaś zużycie wody (o 4,3 m³) oraz gazu (o 29,9 m³).

Potrzeby mieszkańców **Dębnicy Kaszubskiej** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. (średnia wielkość produkcji 1 869 m³/d; woda pitna w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów bakteriologicznych i w 97,54% w zakresie parametrów fizykochemicznych),
- oczyszczanie ścieków – oczyszczalnie ścieków prowadzone przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. w:
 - Dębnicy Kaszubskiej: mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów, ilość odbieranych ścieków 756 m³/d, przepustowość projektowa 1 550 m³/d, obciążenie [RLM] 14 880,
 - Podwilczynie: mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 10,65 m³/d, przepustowość projektowa 26 m³/d, obciążenie [RLM] 206,
 - Gogolewie: mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 37,7 m³/d, przepustowość projektowa 50 m³/d, obciążenie [RLM] 525,
- zaopatrzenie w ciepło – główny sposób ogrzewania to piece indywidualne w gospodarstwach domowych (na drewno lub inny rodzaj biomasy, a także węglowe),
- odbiór odpadów – konsorcjum PGK Słupsk i ELWOZ Sierakowice,
- odnawialne źródła energii – elektrownie wodne w miejscowościach: Krzynia, Skarszów Dolny, Jawory, Kondarowo.

Dla mieszkańców **gminy Dębica Kaszubska** dostępna była sieć wodociągowa i kanalizacyjna, w gminie nie funkcjonowało przyłącze do gazu sieciowego. Istniejąca w 2012 roku na terenie gminy infrastruktura kanalizacyjna obejmowała 88,8 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 36,3 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 354 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W przypadku wodociągów długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 101,7 km (o 3,5 km więcej niż w 2009 roku), zaś liczba połączeń – 1 700 (o 15,6% więcej). W przeliczeniu na 100 km² w gminie znajdowało się 34 km rozdzielczej sieci wodociągowej i 29,6 km rozdzielczej sieci kanalizacyjnej (o 12,1 km więcej niż w 2009 roku).

Ogółem z wodociągów korzystało 92,4% ludności gminy (9 069 osób), z kanalizacji – 66,7% mieszkańców (6 545 osób), a z oczyszczalni ścieków – 79,2% (7 761 osób). Przeciętny mieszkaniec

gminy zużył w 2012 roku 58,2 m³ wody z wodociągów.¹⁵ Była to najwyższa wartość wśród wszystkich jednostek administracyjnych należących do MOF Miasta Słupska.

Potrzeby mieszkańców **gminy Kobylnicy** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. (średnia wielkość produkcji 37 608 m³/d; woda pitna w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych),
- oczyszczanie ścieków – brak oczyszczalni ścieków, ścieki odprowadzane do oczyszczalni w Słupsku; obecnie w Kczewie (gmina Kobylnica) budowana jest lokalna oczyszczalnia ścieków, która będzie miejscem odbioru ścieków z tej miejscowości,
- zaopatrzenie w ciepło – główny sposób ogrzewania to indywidualne piece węglowe, ale duże znaczenie mają również odnawialne źródła energii,
- odbiór odpadów – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku,
- odnawialne źródła energii – elektrownie wiatrowe (obręb geodezyjny Łosino, Zajączkowo, Widzino, Kończewo, Kwakowo, Maszkowo, Płaszewo, Lulemino), kolektory słoneczne i pompy ciepła (429 instalacji solarnych i pomp ciepła na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych¹⁶, 22 lampy solarne oświetlające tereny przy obiektach użyteczności publicznej, 25 lamp solarnych z turbiną wiatrową oświetlających drogi), biomasa (Łosino, Bolesławice, Kwakowo, Zajączkowo, Kobylnica, Widzino), instalacje geotermalne (prydomowe instalacje geotermalne, 1 w Łosinie i 2 w Kobylnicy)¹⁷.

Infrastruktura kanalizacyjna na terenie gminy obejmowała w 2012 roku 146,8 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 58,3 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 666 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Infrastruktura wodociągowa – 122,5 km czynnej sieci rozdzielczej (o 7,6 km więcej niż w 2009 roku) i 1 920 połączeń (o 32,8% więcej). Na sieć gazową w gminie składało się 35,4 km czynnej sieci przesyłowej oraz 39,6 km czynnej sieci rozdzielczej. Gaz z sieci dostarczany był do 471 gospodarstw domowych – w większości (przez 96,4%) był wykorzystany do ogrzewania mieszkań. Długość sieci rozdzielczej w przeliczeniu na 100 km² w gminie w 2012 roku wynosiła 50,2 km sieci wodociągowej, 60,2 km sieci kanalizacyjnej (o 23,9 km więcej niż w 2009 roku) i 16,2 km sieci gazowej.

Dostęp mieszkańców gminy do instalacji technicznych w 2012 roku przedstawiał się następująco: z sieci wodociągowej korzystało 90% ludności (9 869 osób), z sieci kanalizacyjnej – 64,5% (7 077 osób), a z sieci gazowej – 14,4% mieszkańców (1 583 osoby). Dostęp mieszkańców do poszczególnych instalacji stopniowo się poprawia, choć najwyższy wzrost dotyczył sieci kanalizacyjnej: w latach 2009-2012 odsetek ludności korzystającej z kanalizacji wzrósł o 13,1%. Działalność oczyszczalni ścieków

¹⁵ Wg informacji z Gminy faktyczne zwodociągowanie wynosi 99 %, a skanalizowanie 92%.

¹⁶ W latach 2010 - 2012 realizowano „Program Wykorzystania Energii Słonecznej w Gminie Kobylnica”, a sama gmina jest członkiem - założycielem Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej.

¹⁷ Informacje dotyczące odnawialnych źródeł energii w gminie Kobylnica pochodzą ze Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego na lata 2012-2022, s.55 (instalacje solarne i pompy ciepła, lampy solarne, lampy solarne z turbiną wiatrową) oraz <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupski> (elektrownie wiatrowe, biomasa, instalacje geotermalne)

obejmowała w 2013 roku 8 367 osób, tj. 75,5% ludności gminy (odsetek ten wzrósł o 37,8% w porównaniu z 2009 rokiem).

Zużycie wody z wodociągów i gazu z sieci na 1 mieszkańca gminy w 2012 roku wynosiło odpowiednio 25,2 m³ i 64,7 m³. W obu przypadkach zużycie spada – w porównaniu z 2009 rokiem – mieszkańcy zużyli o 11,7 m³ wody oraz o 2,1 m³ gazu mniej.

Potrzeby mieszkańców **gminy Słupsk** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Jezierzycze (średnia wielkość produkcji 1 997 m³/d; woda pitna w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych),
- oczyszczanie ścieków – brak oczyszczalni ścieków, ścieki odprowadzane do oczyszczalni w Słupsku,
- zaopatrzenie w ciepło – najistotniejszymi sposobami ogrzewania są indywidualne piece węglowe, olej opałowy oraz piece na drewno lub inny rodzaj biomasy (Kotłownia Jezierzycze-Osiedle, 1,3 MV),
- odbiór odpadów - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp z o.o. w Słupsku,
- odnawialne źródła energii – elektrownia wiatrowa (Bierkowo), kolektory słoneczne (Aquapark w Redzikowie), biogaz ze składowiska odpadów (Bierkowo), biomasa (Jezierzycze ZGK Sp. z o.o.).

W zakresie infrastruktury kanalizacyjnej gmina posiadała w 2012 roku 203,3 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 40,6 km więcej niż w 2009 roku) oraz 2 168 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Infrastrukturę wodociągową tworzyło 161,9 km czynnej sieci rozdzielczej (o 6,7 km więcej niż w 2009 roku) oraz 2 508 połączeń (o 10,6% więcej). Długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosiła 43,4 km, w tym 15 km sieci przesyłowej oraz 28,4 km sieci rozdzielczej. Za pośrednictwem 386 przyłączy gaz był dostarczany do 363 gospodarstw domowych. W 95,6% z nich gaz był wykorzystywany do ogrzewania mieszkań. W przeliczeniu na 100 km² gmina dysponowała w 2012 roku 61,9 km rozdzielczej sieci wodociągowej, 77,7 km rozdzielczej sieci kanalizacyjnej (o 15,5 km więcej niż w 2009 roku) oraz 10,9 km rozdzielczej sieci gazowej.

W 2012 roku z wodociągu korzystało 15 145 mieszkańców gminy, z kanalizacji – 12 833 osób, zaś gazu sieciowego – 1 245 osób. Tym samym udział korzystających z poszczególnych instalacji w ogóle ludności wynosił 94,3% dla sieci wodociągowej, 79,9% dla sieci kanalizacyjnej i 7,7% dla sieci gazowej. Niemal wszyscy mieszkańcy gminy w 2013 roku korzystali z oczyszczalni ścieków – odsetek korzystających wzrósł z 61,7% w 2009 roku do 94,3% w 2013 roku. Przeciętne zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w 2012 roku wynosiło 32,6 m³, zaś gazu – 26 m³. Na przestrzeni lat 2009-2012 średnie zużycie wody w gminie zmalało (o 7 m³), zaś zużycie gazu wzrosło (o 6,4 m³).

Potrzeby mieszkańców **gminy Ustka** w zakresie usług komunalnych są zaspokajane przez następujące podmioty:

- zaopatrzenie w wodę – Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. w Słupsku (średnia wielkość produkcji 3 230 m³/d; woda pitna w 100% spełnia wymogi w zakresie parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych),

- oczyszczanie ścieków – Gmina Oczyszczalnia Ścieków w Rowach (Zakład Usług Wodnych Sp. z o. o. w Słupsku): oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 1 224 m³/d, przepustowość projektowa 3 500 m³/d, obciążenie [RLM] 12 815, obsługuje mieszkańców miejscowości: Rowy, Dębina, Poddąbie, Bałamątek, Objazda, Osieki, Gąbino, Dominek, Machowinko, Wytowno oraz Smużki; oczyszczalnia ścieków w Ustce („Wodociągi Ustka” Sp. z o.o.): oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, ilość odbieranych ścieków 6 281 m³/d, przepustowość projektowa 10 136 m³/d, obciążenie [RLM] 57 000, obsługuje mieszkańców zachodniej części gminy, tj. miejscowości: Przewłoka, Wodnica, Zimowiska, Niestkowo, Duninowo, Zaleskie, Zapadłe oraz osiedle Lędowo,
- zaopatrzenie w ciepło – główny sposób ogrzewania to indywidualne piece węglowe, znaczenie ma także ogrzewanie gazowe (z buli i z sieci),
- odbiór odpadów – Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Ustce.

Infrastruktura kanalizacyjna na terenie gminy w 2012 roku obejmowała 168,8 km czynnej sieci kanalizacyjnej (o 3,1 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 109 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, zaś infrastruktura wodociągowa – 152,8 km czynnej sieci rozdzielczej (o 5,9 km więcej niż w 2009 roku) oraz 1 573 połączenia (o 12,4% więcej). Długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosiła 18,2 km (6 km przesyłowej oraz 12,2 km rozdzielczej), zaś liczba przyłączy gazowych kształtowała się na poziomie 113. Odbiorcami gazu w gminie było 80 gospodarstw domowych – we wszystkich gaz był wykorzystywany do ogrzewania mieszkań. Długość sieci rozdzielczej poszczególnych instalacji w gminie w 2012 roku w przeliczeniu na 100 km² wynosiła: 70,3 km sieci wodociągowej, 77,6 km sieci kanalizacyjnej i 5,6 km sieci gazowej.

Gmina Ustka charakteryzowała się bardzo wysokim dostępem mieszkańców do sieci wodociągowej (94,6%; 7 639 osób). Z instalacji kanalizacyjnej korzystało znacznie mniej osób – 5 051 (tj. 62,5% ludności), zaś gaz dostępny był jedynie dla 281 osób (tj. 3,5% ludności). Z oczyszczalni ścieków w 2013 roku korzystało 7 032 osób, co stanowiło 86,7% ogółu mieszkańców gminy. Przeciętny mieszkaniec gminy w 2012 roku zużył 38,1 m³ wody z wodociągów i 15,4 m³ gazu z sieci. Oznacza to, iż zużycie wody malało (o 17,7 m³ w porównaniu z 2009 rokiem), zaś zużycie gazu rosło (o 15,4 m³ w stosunku do 2009 roku).

Tabela 12. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowych

Jednostka terytorialna	odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej				
	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
POLSKA	87,0	87,3	87,4	87,6	87,9
WOJ. POMORSKIE	92,4	92,6	92,7	92,8	93,0
Powiat słupeki	92,1	92,2	92,3	92,6	92,6
Miasto Ustka	99,0	99,0	99,0	99,0	99,0
Gmina Dębica Kaszubska	91,7	91,7	91,7	92,2	92,4
Gmina Kobylnica	88,2	88,3	88,5	90,2	90,0
Gmina Słupsk	93,5	93,9	94,0	94,1	94,3
Gmina Ustka	94,1	94,1	94,2	94,4	94,6
Miasto Słupsk	97,8	97,9	97,9	97,9	97,9
OF Miasta Słupsk	96,4	96,5	96,4	96,6	96,6

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 13. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej

Jednostka terytorialna	odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej				
	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
POLSKA	61,0	61,5	62,0	63,5	64,3
WOJ. POMORSKIE	74,6	74,9	75,4	76,5	77,2
Powiat słupeki	63,9	64,2	65,5	67,0	68,2
Miasto Ustka	97,3	97,4	97,4	97,5	97,5
Gmina Dębica Kaszubska	58,6	58,8	59,0	62,2	66,7
Gmina Kobylnica	51,4	51,4	58,5	65,5	64,5
Gmina Słupsk	76,2	77,2	78,3	78,9	79,9
Gmina Ustka	57,3	59,0	59,6	61,4	62,5
Miasto Słupsk	94,0	94,2	94,2	94,4	94,4
OF Miasta Słupsk	86,0	86,3	86,6	87,5	87,7

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

OBSZARY ZDEGRADOWANE I ICH REWITALIZACJA

Powstawanie obszarów zdegradowanych związane jest z przemianami społeczno-gospodarczymi i ekonomicznymi w wyniku których określone tereny tracą swoje pierwotne funkcje i przeznaczenie, nie wykształcając nowych. Degradacja obejmuje nie tylko sferę budowlaną (czyli zniszczenia budynków), ale również sferę życia rodzinnego, społecznego i kulturalnego. Tym samym, istotne jest aby rewitalizacji terenów zdegradowanych nie utożsamiać z renowacją i działaniami o charakterze wyłącznie inwestycyjno-budowlanym (odnowieniem, remontami, modernizacjami budynków czy dróg). W tym przypadku renowacja może być pojmowana jedynie jako jeden z elementów rewitalizacji, która, dla powodzenia procesu, wymaga szeregu skoordynowanych działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej. Działania rewitalizacyjne mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, odbudowy więzi społecznych, poprawy stanu środowiska naturalnego i kulturowego, ożywienia gospodarczego czy przywrócenia ładu przestrzennego.

Choć obszary w mniejszym lub większym stopniu zdegradowane znajdują się na terenie wszystkich jednostek MOF Miasta Słupska (np. tereny byłych PGR-ów, obszary przemysłowe), procesem rewitalizacji objęto niewielką ich część. Najczęściej działania z zakresu rewitalizacji są elementem prowadzonej polityki przestrzennej i koncepcji zagospodarowania przestrzennego, sprowadzając się do działań budowlano-remontowych. W przypadku analizowanego obszaru spójną polityką samorządu w zakresie rewitalizacji dysponują miasta: Słupsk oraz Ustka. Na podstawie lokalnych planów rewitalizacji zaplanowano również działania w dwóch miejscowościach w Gminie Kobylnica.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2009-2015 łączy działania o charakterze technicznym (remonty, modernizacja zabudowy i przestrzeni publicznych) z programami ożywienia

gospodarczego i wprowadzaniem zmian społecznych. Celem słupskiego programu rewitalizacji jest *ożywienie społeczne i gospodarcze miasta, zwiększanie potencjału turystycznego i kulturalnego terenów zdegradowanych – poprzezmysłowych czy miejskich* poprzez:

- tworzenie warunków lokalnych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- rozwój działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mającej za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz podjęcie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia,
- poprawę estetyki przestrzeni miejskiej,
- renowację budynków, w tym: obiektów infrastruktury społecznej i technicznej oraz budynków o wartości architektonicznej, o znaczeniu historycznym oraz zabudowie pustych przestrzeni miejskich w harmonii z otoczeniem,
- poprawę funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki miejsc publicznych,
- budowę i remont publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą.

W toku przeprowadzonych analiz, opierając się na wybranych wskaźnikach, wyodrębniono ostatecznie 3 obszary rewitalizacji:

Obszar problemowy I: układ urbanistyczny ciągu komunikacji miejskiej wraz z zabudową mieszkalną i usługową ul. Wojska Polskiego; poszerzony w ramach aktualizacji programu w 2013 roku o kwartał wyznaczony ulicami Jaracza, Sygietyńskiego i Ogrodową. Na terenie zidentyfikowano następujące problemy:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Obszar problemowy II: ciąg ulic Bałtycka, Morska, Grunwaldzka w kierunku Bierkowa. Zasięg terytorialny obszaru problemowego mieści się w granicach ulic: Bałtyckiej, Morskiej, Grunwaldzkiej w kierunku Bierkowa. Zidentyfikowane na tym terenie problemy obejmują:

- niekorzystne trendy demograficzne,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Obszar problemowy III: układ urbanistyczny Podgrodzia ograniczony ulicami: Kaszubską, Św. Piotra, Sierpinka, Garncarską, Wyspą Młyńską, Mostnika, Grodzką wraz ze Starym Rynkiem, Kilińskiego, Przechodnią, Kościuszki. Na terenie zidentyfikowano następujące problemy:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,

- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Do najważniejszych zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach LPR Miasta Słupska należą:

Rewitalizacja Traktu Książęcego w Słupsku w obrębie I obszaru problemowego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2009-2015” - przedsięwzięcie o ogromnej skali obejmujące:

1. **Przebudowę Skweru im. Pierwszych Słupszczan** – budowa alei spacerowych oraz ciągów pieszo – rowerowych.
2. **Modernizację 37 budynków wspólnot mieszkaniowych:** przy ul. Wojska Polskiego, Starzyńskiego, ul. Mickiewicza ul. Niedziałkowskiego, ul. Krasieńskiego. Prace związane są z remontem części wspólnych tj. odnowienie elewacji, docieplenie ścian, wymiana pokrycia dachowego, stolarki okiennej itp.
3. **Budowę Ośrodka Sportowo Rekreacyjnego** przy ul. Niedziałkowskiego wraz ze świetlicą środowiskową, klubem seniora, salą tańca, korekcyjną i siłownią wraz z modernizacją istniejącego budynku sali sportowej przy ZSP nr 4 oraz wyposażeniem.
4. **Budowę drogi dojazdowej do Ośrodka Sportowo - Rekreacyjnego.**
5. **Przebudowę deptaka przy ul. W. Polskiego** – przebudowa ciągu pieszo–jezdnego, oświetlenia, odwodnienia i kanalizacji teletechnicznej.
6. **Budowę Pracowni Ceramicznej** przy ul. W. Polskiego wraz z wyposażeniem.
7. **Zagospodarowanie terenu tzw. „podwórka kulturalnego”** – wykonanie ciągów pieszo–jezdnymi, odwodnienie terenu, budowa miejsc parking, budowa sceny „letniej”, placu zabaw, skweru z fontanną, wykonanie elementów małej architektury, rozbiórka istniejących garaży i komórek i budowa nowych komórek.
8. **Zagospodarowanie terenu tzw. „Podwórka Kulturalnego” w kierunku ul. Mickiewicza**
9. **Rozbudowę Teatru „Rondo”** wraz z przebudową części istniejącej oraz wyposażeniem.
10. **Budowę obiektu Słupskiego Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej** wraz z wyposażeniem i z zagospodarowaniem terenu.
11. **Przebudowę przejścia podziemnego pod ul. A. Łajming** – wymiana posadzki, balustrad, dostosowanie schodów do potrzeb osób niepełnosprawnych.
12. **Budowę kolektora kanalizacji deszczowej w ul. Krasieńskiego i Niedziałkowskiego.**
13. **Przebudowę ul. Starzyńskiego** – wykonanie ciągu pieszo-jezdnego oraz przyległych do niego obustronnych ciągów pieszych.
14. **Montaż monitoringu na terenie realizacji projektu (podwórko kulturalne, przejście podziemne pod ul. Anny Łajming, Teatr Rondo i SCOPiES).**
15. **Przebudowę Placu Władysława Broniewskiego:** polegającą na przebudowie ciągów pieszych oraz alejek, zagospodarowaniu terenów zielonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, przebudowie oświetlenia oraz wprowadzeniu ławek i innych elementów małej architektury.
16. **Kontynuację przebudowy ulicy Wojska Polskiego** obejmującą przebudowę ciągów pieszych i jezdnych w celu poprawy stanu technicznego układu komunikacyjnego oraz poprawę bezpieczeństwa i komfortu w ruchu pieszym i drogowym.
17. **Zagospodarowanie zdegradowanych podwórek** poprzez wykonanie utwardzeń, odprowadzenia wód deszczowych, ciągów pieszo-jezdnymi, wprowadzeniu zieleni i placu

zabaw dla dzieci oraz miejsca rekreacji dla osób starszych, obiektów małej architektury oraz boiska sportowego.

18. **Realizację działań w ramach instrumentu elastyczności** mających na celu przeciwdziałanie degradacji społecznej i aktywizację społeczną.

Równocześnie z działaniami inwestycyjnymi w obszarze „Traktu Książęcego” prowadzone są działania społeczne obejmujące:

- Festiwal Teatrów „Gala Podwórkowa”,
- warsztaty tańca nowoczesnego,
- warsztaty fotograficzne,
- warsztaty teatralno-taneczne,
- zajęcia kuglarskie, szrudlarskie, ceramiczne i arteterapii,
- projekt: mediacje „Dogadajmy się”, nauka sztuk walki i języków obcych,
- zajęcia sportowo – rekreacyjne,
- wsparcie psychologiczno – pedagogiczne uczniów ze szkół i mieszkańców z obszaru rewitalizowanego.

W 2013 roku zakres projektu rozszerzono o: modernizację 25 kamienic należących do wspólnot mieszkaniowych, poszerzenie obszaru tzw. Podwórka Kulturalnego, remont Ronda Solidarności oraz rozbudowę systemu monitoringu ulicznego.

2. **„Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Mieście Słupsk – szkoły i przedszkola”** obejmująca 7 placówek oświatowych: Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, Szkoły Podstawowej nr 6, Zespołu Szkół Budowlanych i Ogólnokształcących, Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2, Miejskiego Przedszkola nr 11, Szkoły Podstawowej nr 2, Szkoły Podstawowej Nr 4.

W ramach II obszaru problemowego:

1. **„Budowa Parku Wodnego Centrum Rekreacji, Sportu i Rehabilitacji w Słupsku”.**
2. **Słupski Inkubator Technologiczny**, zarządzany przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., zlokalizowany jest przy ul. Portowej 13 B na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, na terenach po byłym wysypisku śmieci i terenach nieurodzajnych. Inkubator stanowi nowe miejsce na mapie miasta, które sprzyja rozwojowi innowacji, nowoczesnych technologii oraz rozwojowi w zakresie energetyki odnawialnej w Regionie Słupskim. Funkcjonowanie SIT to również nawiązywanie i rozwój współpracy w zakresie kreowania gospodarki opartej na innowacji oraz tworzenie powiązań kooperacyjnych na bazie przedsiębiorców, w tym funkcjonujących w ramach Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i Słupskiego Inkubatora Technologicznego, instytucjami naukowo-badawczymi, szkołami oraz firmami około biznesowymi.¹⁸
3. **Rewitalizacja „Parku Kulturowego Klasztorne Stawy”** zlokalizowanego przy ul. Św. Klary z Asyżu - obszar kultury przemysłowej, położony w sąsiedztwie Słupskiej Specjalnej Strefy

¹⁸ Wszystkie informacje na temat rewitalizacji w mieście Słupsku na podstawie: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Słupska 2009-2015 oraz Raport z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2009-2015. Stan na dzień 30 czerwca 2013 r.

Ekonomicznej i Słupskiego Inkubatora Technologicznego. Park razem z pięcioma kaskadowo ułożonymi stawami jest pozostałością historyczną klasztoru Sióstr Norbertanek. Teren parku objęty jest ochroną konserwatorską i jako park kulturowy stanowi unikatowy zespół przyrodniczo- krajobrazowo-kulturowy.

4. **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej** (obiekty służby zdrowia – żłobki)

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Ustka cel główny podejmowanych działań określono jako rewitalizację społeczno-gospodarczą, przestrzenną i funkcjonalną zdegradowanych dzielnic Miasta, dotkniętych zjawiskami patologii społecznej.

Lokalnym Programem Rewitalizacji objęto obszar miasta ograniczony ulicami: od północy ul. Promenada Nadmorska (Stara Osada Rybacka wpisana do rejestru zabytków), od wschodu ul. Wczasową, a od południa ul. Jagiellońską i wschodnią linią brzegową rzeki Słupi. Do obszaru rewitalizowanego włączono również zdegradowane tereny parkowe i rekreacyjno-sportowe (Ośrodek Sportu i Rekreacji przy ul. Grunwaldzkiej, tereny przy ul. Sportowej), Port Zachodni w Ustce (wraz z terenem przemysłowym, w tym po Stoczni Ustka) oraz obszar usteckiej Starówki. Teren wyznaczony do działań w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji* odznacza się szeregiem problemów:

- wysokie bezrobocie, złe warunki mieszkaniowe oraz niska stopa życiowa wśród mieszkańców, co prowadzi do ich wykluczenia społecznego,
- zniszczone zabytkowe kamienice oraz zdegradowane historyczne domki rybackie,
- zagrożenie utraty historycznego oraz architektonicznego, unikalnego charakteru Centrum miasta,
- niszczenie ustckiego dziedzictwa kulturowego,
- niskie zainteresowanie terenami Centrum miasta ze strony inwestorów,
- postępujące zanieczyszczenie gruntów i atmosfery,
- straty w zasobach wodnych,
- istniejąca kotłownia EMPEC w strefie śródmiejskiej,
- zły stan traktów pieszo-jezdnych, utrudniających poruszanie się, w tym osobom niepełnosprawnym,
- brak podstawowej infrastruktury technicznej (kanalizacji) w zachodniej (portowa) strefie obszaru objętego LPR,
- zdegradowane tereny przemysłowe po byłej stoczni,
- niewystarczająca ilość parkingów samochodowych i infrastruktury przyjaznej rowerzystom,
- brak parków rekreacyjno-zdrowych,
- niewystarczająca ilość placów zabaw dla dzieci,
- niewystarczająca ilość lub zdegradowana infrastruktura sportowa,

- brak rozwoju nowych funkcji, w tym turystycznych w obszarze portu,
- brak lub zdegradowana infrastruktura portowa – nabrzeża, zaplecza socjalne,
- aktualny most na rzece= wąskie gardło rozwoju Ustki zachodniej, w tym zachodnich obszarów portowych,
- ograniczone możliwości do przebranzawiania się zawodowego osób zatrudnionych dotąd w sektorze rybackim i stoczniowym,
- brak infrastruktury do masowych imprez kulturalnych (także brak nowoczesnego kina),
- brak obiektów dla organizacji mieszkańców z grupy tzw. III wieku, którzy zaczynają stanowić coraz liczniejszy odsetek mieszkańców,
- zdecydowanie gorszy jest stan infrastruktury miejskiej i techniczno-społecznej w zachodniej części miasta. Miasto nie rozwija się w sposób zrównoważony.

Program stworzony w perspektywie 2011-2020 zakładał realizację działań obejmujących:

- zadania inwestycyjne:
 - odbudowę/remont wskazanych budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych przeznaczonych do rewitalizacji będących własnością miasta (32 obiekty),
 - odbudowę/remont wskazanych budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych przeznaczonych do rewitalizacji niebędących własnością miasta (79 obiektów),
 - budowę, przebudowę i modernizację ulic na terenach rewitalizowanych,
 - działania z zakresu sieci i przyłączy wodno-kanalizacyjnych,
 - budowa i modernizacja przyłączy sieci energoociepłej,
- zadania aktywizacji zawodowej:
 - prowadzenie działań na rzecz utworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości,
- zadania społeczne:
 - prowadzenie działalności na rzecz wsparcia osób bezrobotnych i bezdomnych,
 - zajęcia pedagogiczno rekreacyjne dla dzieci i młodzieży,
 - prowadzenie działalności na rzecz wsparcia osób wychodzących z alkoholizmu,
 - prowadzenie działalności na rzecz wsparcia osób wykluczonych społecznie,
 - zajęcia dla osób powyżej 50 roku życia¹⁹.

W gminie Kobylnica działania rewitalizacyjne zaplanowano w dwóch miejscowościach: Łosinie oraz Ściegnicy.

Lokalny Plan Rewitalizacji miejscowości Ściegnica powstał w celu przeciwdziałania degradacji przestrzennej, gospodarczej, ekologicznej i społecznej obszaru leżącego w obrębie geodezyjnym Ściegnica i Ściegnica Leśnictwo. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym obejmują:

¹⁹ Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Ustka. Ustka 2011

- modernizację terenu rekreacyjnego w Ściegnicy,
- rewitalizację układu drogowego w Ściegnicy,
- budowę przystani wędkarskiej na jeziorze Lisewo (Ściegnica)²⁰.

Lokalny Plan Rewitalizacji miejscowości Łosino powstał w celu przeciwdziałania degradacji części miejscowości (teren „starej” części wsi). Planowane działania na obszarze rewitalizowanym obejmowały:

- budowę świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu rekreacyjno – wypoczynkowego w Łosinie,
- rewitalizację ul. Starowiejskiej w Łosinie,
- budowę przystani wodnej na rzece Słupi w miejscowości Łosino,
- zagospodarowanie terenu wokół starej lipy przy skrzyżowaniu na ul. Starowiejskiej,
- wyeksponowanie parku podworskiego w Łosinie²¹.

Obszary zdegradowane wymagające rewitalizacji występują również w innych miejscowościach na terenie gminy. Intensywnych prac rewitalizacyjnych wymaga m.in. zabytkowy park wraz z obszarami przyległymi w miejscowości Sycewice.

Gmina Słupsk nie posiada lokalnego planu rewitalizacji, jednak na terenie gminy takie obszary występują i wymagają rewitalizacji. Problemy obszarów zdegradowanych opisane są w poszczególnych Planach Odnowy Miejscowości. Dotyczą przedsięwzięć ukierunkowanych na kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów gminy Słupsk, w tym modernizacji powszechnie dostępnej infrastruktury na terenach zdegradowanych, zagospodarowania terenów wspólnych w obrębie zdegradowanych obszarów (budynków, obiektów, dróg, placów zabaw, parków i terenów zielonych), instalacji zapewniających ochronę i bezpieczeństwo mieszkańców oraz porządek publiczny, modernizacji obiektów dziedzictwa kulturowego.

Obszary zdegradowane :

Parki zabytkowe w miejscowościach : Redzikowo, Jezierzycy, Kukowo, Swołowo, Gać, Lubuczewo,

Nieczynne cmentarze: Bierkowo, Bukówka, Bydlino, Gać, Gałęzinowo, Głobino, Grąsino, Jezierzycy, Karżcino, Kukowo, Lubuczewo, Lękowica, Redęcin, Rogawica, Siemianice, Strzelinko, Swochowo, Swołowo, Warblewo, Wieszyno, Wiklino, Włynkowo.

INFRASTRUKTURA DROGOWA I KOMUNALNA ORAZ TRANSPORT PUBLICZNY

Infrastruktura komunikacyjna MOF Miasta Słupska opiera się głównie na sieci dróg, w mniejszym stopniu wykorzystywane są połączenia kolejowe. Obszar nie dysponuje lotniskiem wykonującym komunikacyjne przewozy pasażerskie, dostępne jest jedynie sportowe lotnisko w Krępie Słupskiej, z którego korzysta głównie Aeroklub Słupski.

²⁰ Lokalny Plan Rewitalizacji miejscowości Ściegnica

²¹ Lokalny Plan Rewitalizacji miejscowości Łosino

Centrum komunikacyjnym obszaru jest Miasto Słupsk, pełniące dla mieszkańców regionu rolę zarówno stacji docelowej (miejsce pracy, nauki, rozrywki), jak i węzła przesiadkowego autobusowego oraz kolejowego. Uzupełniającą rolę pełni Ustka. Jej znaczenie komunikacyjne oraz jakość obsługi pasażerów znacznie poprawi się w wyniku utworzenia zintegrowanego węzła przesiadkowego. Koncepcja planowanego centrum przesiadkowego w Ustce obejmuje zbliżenie transportu drogowego i kolejowego (budowa peronu kolejowego wzdłuż ul. Portowej, przeniesienie stanowisk autobusowych bliżej peronu kolejowego), budowę parkingów B&R, P&R, postoju taksówek, parkingów autobusowych, zaplecza socjalnego dla pracowników i kierowców oraz centrum obsługi pasażerskiej i punktu informacji turystycznej²².

Układ drogowy regionu tworzony jest przez drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez MOF Miasta Słupska przebiegają dwie drogi krajowe:

- DK nr 6 Kołbaskowo – Łęgowo, łącząca najważniejsze ośrodki miejskie północnej Polski: Szczecin oraz Trójmiasto. W obszarze powiatu słupskiego przebiega przez gminy: Damnica (10,18 km), Kobylnica (11 km), Potęgowo (17,58 km) i Słupsk (2,61 km). W ciągu południowej obwodnicy miasta Słupska (16,3 km) posiada status drogi ekspresowej S6 (droga w Zarządzie Dróg Krajowych – Rejon Słupsk);
- DK nr 21 Miastko – Ustka. W obszarze powiatu słupskiego przebiega przez gminy: Kobylnica (16,91 km), Ustka (5,10 km), miasto Ustka (3,71 km) i gmina Słupsk (6,7 km). Na terenie miasta Słupska łączna długość DK 21 wynosi 7,8 km.

Przez obszar Ziemi Słupskiej przebiega 7 dróg wojewódzkich:

- DW nr 203 Koszalin – Darłowo – Postomino – Ustka (12,49 km w powiecie),
- DW nr 206 Koszalin – Polanów – Miastko (1,5 km),
- DW nr 208 Barcino – Kępice – Wielin (20,626 km),
- DW nr 209 Warszkowo – Tychowo – Korzybie – Barcino – Bronowo – Miszewo – Suchorze – Kołczygłowy – Jutrzenka – Borzytuchom – Świątkowo – Bytów (13,335 km),
- DW nr 210 Ustka – Słupsk – Głobino – Dębica Kaszubska – Niemczewo – Motarzyno – Budowo – Unichowo (34,800 km),
- DW nr 211 Nowa Dąbrowa – Puzdrowo (gmina Potęgowo) (14,546 km),
- DW nr 213 Słupsk – Wicko – Celbowo (41,527 km).

Sieć dróg publicznych w mieście Słupsku liczy ogółem 336 ulic o łącznej długości 151,033 km, w tym:

- drogi krajowe: 12 ulic o łącznej długości 7,902 km,
- drogi wojewódzkie: 5 ulic o łącznej długości 7,318 km,
- drogi powiatowe: 13 ulic o łącznej długości 13,219 km,
- drogi gminne: 305 ulic o łącznej długości 122,594 km²³.

²² Za: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Słupskiego. Projekt do konsultacji społecznych. Słupsk 2014

²³ Za: http://zimslupsk.com/Drogi_w_Slupsku,203,70.html

Sieć dróg publicznych w powiecie słupskim liczy 1 917,51 km długości, w tym:

- drogi krajowe: 90,09 km,
- drogi wojewódzkie: 142,82 km,
- drogi powiatowe: 725,20 km, w tym utwardzone 635,87 km,
- drogi gminne: 959,4 km, w tym utwardzone 428,1 km²⁴.

Nadzorcą dróg powiatowych na terenie powiatu słupskiego jest Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku. W poszczególnych gminach zarządza on odcinkami dróg powiatowych o następującej długości:

- Damnica – 55,5 km,
- Dębica Kaszubska – 94,3 km,
- Główczyce – 80,9 km,
- Kępice – 92,6 km,
- Kobylnica – 82,6 km,
- Potęgowo – 75,4 km,
- Słupsk – 100,7 km,
- Smołdzino – 48,7 km,
- Ustka – 90,5 km,
- Miasto Ustka – 4 km.

Drogami publicznymi na obszarze Miasta Słupska zarządza Zarząd Infrastruktury Miejskiej (ZIM) w Słupsku. Miasto posiada również aktualny *Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Miasta Słupska 2008-2015* (uaktualniona wersja *Zintegrowanego Planu Rozwoju Transportu Publicznego Miasta Słupska na lata 2004-2006*), który określa kierunki i zasady rozwoju transportu publicznego z uwzględnieniem potrzeb, ograniczeń infrastrukturalnych, uwarunkowań i możliwości miasta, wskazując cel główny: „*stworzenie efektywnego i przyjaznego dla środowiska transportu i komunikacji, warunkującego dynamiczny rozwój Słupska oraz jego konkurencyjności*”²⁵. Konsultacjom społecznym poddawany jest również *Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego na lata 2014-2024 dla Miasta Słupska i gmin, które zawarły z miastem Słupsk porozumienie w sprawie wspólnej organizacji transportu publicznego*.

Główny ruch tranzytowy w mieście generowany jest przez DK nr 6, obecnie przebiega południową obwodnicą miasta, omijając Centrum. W celu dalszego usprawnienia komunikacji w mieście, realizowana jest współfinansowana ze środków europejskich inwestycja pn. „Nowy przebieg drogi krajowej nr 21 w Słupsku”, związana z budową tzw. małej obwodnicy miasta. Powstanie tej 7 km niemal w całości dwujezdniowej drogi w sposób znaczący poprawi komunikację międzydzielnicową w mieście (głównie w jego zachodniej części). Przyczyni się także odciążenia centrum od ruchu

²⁴ Za: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Słupskiego. Projekt do konsultacji społecznych. Słupsk 2014

²⁵ Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Miasta Słupska 2008-2015

tranzytowego – turyści zmierzający nad morze z południa kraju pojadą przez Słupsk nową drogą z ominięciem centrum²⁶.

O rosnących potrzebach mieszkańców w zakresie infrastruktury drogowej i dominującej roli transportu indywidualnego świadczą rosnące wskaźniki motoryzacji. Zarówno w mieście Słupsku, jak i powiecie słupskim, rokrocznie zwiększa się liczba pojazdów. W 2012 roku na 1000 mieszkańców miasta przypadało 408,8 samochodów osobowych (w 2009 roku było to 357,4 samochodów), 80,9 samochodów ciężarowych (74,5 w 2009 roku) i 13,9 motocykli (11,8 w 2009 roku). W powiecie słupskim wskaźnik te kształtowały się na jeszcze wyższym poziomie: na 1000 mieszkańców przypadały 443 samochody osobowe (375,4 w 2009 roku), 65,4 samochodów ciężarowych (56,6 w 2009 roku) oraz 28,9 motocykli (26,9 w 2009 roku).

Usługi komunikacji miejskiej na terenie Słupska na zlecenie Zarządu Infrastruktury Miejskiej w Słupsku realizuje **Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.** z siedzibą w Słupsku. MZK wykonuje przejazdy na 17 trasach miejskich i podmiejskich. W obrębie miasta prowadzone są następujące linie:

- Linia nr 1: CH Jantar <-> Gdyńska,
- Linia nr 2: CH Jantar <-> Sportowa,
- Linia nr 3: Rzymowskiego <-> Krępa Słupska,
- Linia nr 4: Redzikowo-Park Wodny <-> Rzymowskiego,
- Linia nr 5: CH Jantar <-> Kobylnica,
- Linia nr 6: Rzymowskiego <-> Nowy Cmentarz,
- Linia nr 8: CH Jantar <-> Hubalczyków,
- Linia nr 9: CH Jantar <-> Hubalczyków,
- Linia nr 10: Baza MZK <-> CH Jantar,
- Linia nr 11: CH Jantar <-> Dębica Kaszubska,
- Linia nr 15: Rzymowskiego <-> Szpital,
- Linia nr 16: Rzymowskiego <-> Szpital,
- Linia nr 17: Rzymowskiego <-> Strefa Ekonomiczna,
- Linia nr 18: Rzymowskiego <-> Klonowa,
- Linia nr 19: Rzymowskiego <-> os. Batorego,
- Linia nr 21: CH Jantar <-> Gdyńska,
- Linia nr 25: CH Jantar <-> Słoneczna -MOPR²⁷.

Autobusy MZK na wybranych kursach lub sezonowo realizują połączenia międzygminne do następujących miejscowości: Siemianice (linia 2), Redzikowo, Wieszyno (linia 4), Włynkówko,

²⁶ http://zimslupsk.com/Projekt_wspolfinansowany_przez_Unie_Europejska,433,67.html

²⁷ <http://zimslupsk.com/>

Włynkowo, Strzelinko, Strzelino (linia 17), Kobylnica (linia 5,)), Wieszyno (linia 4), Krępa Słupska, Płaszewko, Kusowo, Głobino, Krzywań, Grabin, Dębica Kaszubska oraz Krzynia (linia 11)²⁸.

Z kolei sieć komunikacyjną powiatu słupskiego obsługują przewoźnicy komercyjni, na podstawie zezwoleń na wykonywanie usług przewozowych wydawanych przez Starostę Słupskiego lub Prezydenta Miasta Słupska. Obecnie przewozy realizowane są przez następujących przewoźników i trasach:

- **PKS Słupsk S.A.** – największy przewoźnik w regionie, będący własnością powiatu słupskiego i powiatu lęborskiego, dysponujący 86 autobusami:
 - Słupsk – Jezierzycy – Kukowo – Święcichowo – Słupsk,
 - Słupsk – Bydlino – Poddąbie – Objazda – Rowy,
 - Słupsk – Damnica – Główczyce – Izbica,
 - Słupsk – Karzcinno – Objazda – Rowy,
 - Słupsk – Dębica Kaszubska – Starnice – Maleniec,
 - Słupsk – Lipno – Główczyce – Stowięcino – Cecenowo,
 - Słupsk – Domaradz – Łebień – Damnica – Słupsk,
 - Słupsk – Karzcinno – Smołdzino – Kluki,
 - Słupsk – Bierkowo – Wielichowo – Gałęzinowo,
 - Słupsk – Jezierzycy – Bukówka,
 - Słupsk – Pęplino – Ustka,
 - Słupsk – Damnica – Potęgowo – Radosław,
 - Słupsk – Wiklino – Żelkowo – Kluki,
 - Słupsk – Wrząca – Ściegnica,
 - Słupsk – Łupawa – Potęgowo – Stowięcino,
 - Słupsk – Kukowo,
 - Sycewice – Dobrzęcino – Ściegnica – Słupsk,
 - Słupsk – Bzowo – Wrząca – Sycewice – Słupsk,
 - Słupsk – Bzowo – Wrząca – Słonowice,
 - Słupsk – Dobrzęcino,
 - Słupsk – Bydlino – Ustka,
 - Słupsk – Żelkowo – Główczyce – Cecenowo,
 - Słupsk – Damnica – Główczyce – Cecenowo,
 - Słupsk – Gać – Możdżanowo – Ustka,

²⁸ <http://zimslupsk.com/przystanki#A>

-Słupsk – Lubuń – Żelki – Słupsk,
-Słupsk – Lulemino – Płaszewo,
-Słupsk – Strzelino – Dolina Charlotty – Włynkówko –Słupsk,
-Słupsk – Kotowo – Motarzyno – Gałęzów,
-Słupsk – Łabiszewo – Maleniec,
-Słupsk – Żelkowo – Izbica,
-Słupsk – Dolina Charlotty – Ustka,
-Słupsk – Rębowo – Potęgowo,
-Słupsk – Bierkowo,
-Słupsk - Kukowo - Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna (połączenie specjalne),
-Sycewice – Reblino – Zębowo – Redęcin – Gać,
-Rowy – Dębina – Bałamątek – Objazda – Gąbino – Dominek – Machowinko – Wytowno – Dalimierz Przewłocki – Przewłoka – Ustka.

• **PKS Bytów S.A.:**

- Słupsk - Barcino – Kępice,
- Słupsk - Kępice – Przytocko.

• **Słupskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji „DANA- EXPRESS” ,76-200 Słupsk, ul. Portowa 15:**

- Słupsk – Ustka – Słupsk.

• **Usługi przewozowe „RAMZES” , 76-270 Ustka ul. Grunwaldzka 11:**

- Słupsk - Ustka – Lędowo,
- Słupsk, Hubalczyków - Lędowo, Koszary,
- Duninówko – Pęplino – Wielichowo – Gałęzinowo – Charnowo – Niestkowo – Grabno – Ustka,
- Starkowo – Krężółki – Swołowo – Krzemienica – Możdżanowo – Zaleskie – Golęcino – Duninowo – Wodnica – Ustka – Przewłoka – Zapadłe,
- Ustka – Przewłoka – Dolimierz Przewłocki – Wytowno – Machowinko – Objazda – Bałamątek – Dębina – Rowy.

• **Nord Express Sp. z o.o.:**

-Słupsk - Lubuczewo - Żoruchowo - Główczyce – Wolinia,

- Słupsk - Redzikowo – Wieszyno,
- Słupsk - Bierkowo - Bruskowo Wielkie – Gałęzinowo,
- Słupsk - Grąsino – Bukówka,
- Słupsk - Poddąbie – Rowy,
- Słupsk – Kobylnica,
- Słupsk - Damnica - Światały – Główczyce,
- Słupsk – Żelazo,
- Słupsk – Lędowo,
- Słupsk - Bydlino - Grabno – Ustka,
- Słupsk – Gogolewko,
- Słupsk - Duninowo - Morpol S.A. (połączenie specjalne),
- Ustka – Przewłoka – Dalimierz Przewłocki – Wytowno – Machowinko – Poddąbie – Objazda –
Bałamątek - Dębina – Rowy.

- **Botrans Kępice:**

- Słupsk - Kuleszewo – Kępice,
- Słupsk - Bolesławice – Widzino,
- Słupsk - Kuleszewo – Zagórki.

- **Lazur Sp. z o.o.**

- Ustka –Grabno - Zimowiska- Chanowo - Machowino – Redwanki – Wytowno – Machowinko – Objazda – Gąbino – Dominek.

Dzięki połączeniom dalekobieżnym obsługiwanym przez PKS w Słupsku S.A. oraz innych przewoźników, zatrzymujących się na przystankach w regionie, mieszkańcy mają możliwość bezpośredniego dojazdu do miast w całym kraju: Białegostoku, Bielsko-Białej, Bydgoszczy, Bytowa, Częstochowy, Darłowa, Darłówka, Elbląga, Gdańska, Gdyni, Głogowa, Grudziądz (tylko w wakacje), Gryfic, Jeleniej Góry, Kalisza, Katowic, Kłodzka, Kołobrzegu, Koszalina, Krakowa, Kudowy-Zdój, Legnicy, Lublina, Łodzi, Miastka, Olsztyna, Ostrołęki, Płocka, Poznania, Szczecina, Szczecinka, Torunia, Tych, Wałbrzycha, Warszawy, Wisły, Włocławka, Wrocławia czy Zamościa²⁹.

Rola **transportu kolejowego** na obszarze Miasta Słupska i powiatu słupskiego podlega ograniczaniu. Zamiera zwłaszcza kolejowy ruch towarowy (utrata znaczenia stacji przeładunkowych w Potęgowie, Damnicy, Jezierzycach, Sycewicach, Kobylnicy i Słonowicach), w zakresie ruchu pasażerskiego negatywne zjawiska dotyczą m.in. likwidacji linii kolejowej do Bytowa (nieprzejezdna obecnie linia kolejowa nr 212 Bytów – Korzybie). Niewątpliwym atutem obszaru pozostaje dobre powiązane transportowe dzięki dostępowi do magistralnej trasy kolejowej Gdańsk – Stargard Szczeciński.

W zakresie infrastruktury kolejowej na terenie MOF Miasta Słupska dostępne są następujące połączenia pasażerskie:

- Linia kolejowa nr 202 Gdańsk Główny – Stargard Szczeciński: linia pasażerska o znaczeniu państwowym, w całości zelektryfikowana, o dopuszczalnej prędkości 120 km/h. W obszarze MOF Miasta Słupska zatrzymuje się na następujących stacjach i przystankach: Sycewice, Reblino, Kobylnica Słupska, Słupsk, Jezierzycy Słupskie, Damnica, Strzyżyno Słupskie, Głuszyno Pomorskie i Potęgowo;
- Linia kolejowa nr 405 Piła Główna – Ustka: linia pasażerska i towarowa, częściowo zelektryfikowana (Piła Główna – Szczecinek, Słupsk – Ustka). W obszarze MOF Miasta Słupska zatrzymuje się na następujących stacjach i przystankach: Przytocko, Ciecholub, Biesowice, Kępka, Kępice, Wrząca Pomorska, Słonowice, Widzino, Kobylnica Słupska, Słupsk, Strzelinko, Gałęzowo, Charnowo Słupskie, Mokrzyca, Ustka.

²⁹ <http://www.rozklad.pks.slupsk.pl/index-slupskN.php>

Regionalne połączenia kolejowe realizowane są przez spółkę Przewozy Regionalne Sp. z o.o. oraz PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. Obszar powiatu słupskiego i Miasta Słupska przemierzają pociągi w kierunku Gdańska, Gdyni, Wejherowa, Lęborka, Szczecinka, Koszalina, Kołobrzegu, Białogardu i Szczecina. Przewozy Regionalne realizują również połączenie Słupsk – Ustka (przez Strzelinko, Gałęziowo, Charnowo Słupskie i Mokrzycę).

Pociągi dalekobieżne spółki PKP Intercity zatrzymują się w Ustce (tylko 1 pociąg - jedynie w sezonie wakacyjnym) oraz Słupsku. Ze Słupska można nimi dojechać do Olszyna, Gdańska, Szczecina, Poznania, Katowic, Białegostoku, Krakowa, Koszalina i Kołobrzegu.

Oprócz infrastruktury drogowej i kolejowej, wychodząc naprzeciw obecnym trendom, na terenie jednostek administracyjnych wchodzących w skład MOF Miasta Słupska rozwijana jest **infrastruktura rowerowa**. Odgrywa ona coraz większą rolę w komunikacji lokalnej i codziennej, stając się coraz częściej sposobem nie tylko spędzania wolnego czasu, ale także pełnoprawnym sposobem przemieszczania się, na równi z samochodem czy transportem publicznym.

Długość komunikacyjnych ścieżek rowerowych³⁰ w Mieście Słupsku w 2013 roku wynosiła 30,4 km (o 3,2 więcej niż w 2011 roku), a w całym powiecie słupskim – 42,8 km (o 10 km więcej). W przeliczeniu na 10 tys. km² Słupsk dysponował 7 069,8 km ścieżek rowerowych (powiat 185,8 km), zaś w przeliczeniu na 10 tys. ludności – 3,2 km (powiat 4,4 km). Długość ścieżek rowerowych w Ustce wynosiła 2,2 km; w przeliczeniu na 10 tys. ludności – 1,4 km, zaś w przeliczeniu na 10 tys. km² – 2 200 km. Na terenie Gminy Kobylnica ścieżki rowerowe miały długość 20,1 km (18,1 km w przeliczeniu na 10 tys. ludności – najwięcej spośród jednostek MOF Miasta Słupska), na obszarze Gminy Słupsk znajdowało się 14,3 km ścieżek rowerowych (8,8 km w przeliczeniu na 10 tys. ludności), a w Gminie Ustka – 6,2 km (7,6 km w przeliczeniu na 10 tys. ludności). Jediną gminą, w której nie występowały komunikacyjne ścieżki rowerowe była Dębica Kaszubska. Oprócz jednak ścieżek rowerowych komunikacyjnych poszczególne jednostki dysponowały również turystycznymi szlakami rowerowymi, co znacząco podnosi stan infrastruktury rowerowej w regionie.

Nadmorskie położenie regionu słupskiego sprzyja również rozwojowi **transportu morskiego**. W Ustce znajduje się port morski, usytuowany u ujścia rzeki Słupi do Morza Bałtyckiego. Wejście do portu o szerokości 40 m i osłonięte betonowymi falochronami (303 m i 420 m) umożliwia zawijanie jednostek o maksymalnych wymiarach 58 m długości, 11,5 m szerokości i 4 m zanurzenia (wprowadzanie większych wymaga zgody Kapitana Portu). Długość nabrzeży w Porcie Ustka wynosi 3 417 m, w tym 1 110 m stanowią nabrzeża rybackie. Port Morski w Ustce pozostaje w zarządzie Zarządu Portu Morskiego w Ustce Sp. z o.o. – spółce powołanej 29 maja 2013 roku przez burmistrza Miasta Ustka, zaś jego rozwój został określony w *Strategii Rozwoju Portu Morskiego w Ustce do roku 2021*. Do zadań Zarządu Portu Morskiego w Ustce Sp. z o.o. należą m.in.:

- zarządzanie nieruchomościami i infrastrukturą portową,
- prognozowanie i planowanie rozwoju portu,
- budowa, rozbudowa, utrzymywanie infrastruktury portowej,
- świadczenie usług związanych z korzystaniem z infrastruktury portowej,

³⁰ Poniżej przedstawione dane dotyczące długości ścieżek rowerowych dotyczą ścieżek służących głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych (*wyjaśnienie GUS*).

- zapewnienie odbioru odpadów ze statków,
- pobieranie opłat portowych (w tym tonażowej),
- pobieranie opłaty przystaniowej oraz pasażerskiej (od statków cumujących przy nabrzeżu Władysławowskim, Łebskim, Elbląskim, Puckim, Sopotkim i Helskim, a od 01.05.2014 roku także Kołobrzeskim, Słupskim i Lęborskim).

Ponadto w grudniu 2013 roku dokonano otwarcia kładki nad kanałem portowym łączącej wschodnią i zachodnią część Ustki. Jest ona udostępniana dla ruchu pieszego zgodnie z harmonogramem ustalonym przez Zarząd Portu Morskiego Sp. z o.o. – w sezonie letnim 2014 ruch pieszych możliwy był codziennie w godzinach 10:00-18:00, o pełnej godzinie przez 30 minut³¹.

Obroty ładunkowe w usteckim porcie w 2013 roku wynosiły ogółem 2,5 tys. ton, z czego 1,2 tys. ton stanowiły ładunki masowe suche (niejednostkowe), a 1,3 tys. ton pozostałe ładunki drobnicowe. W międzynarodowym obrocie morskim w Ustce w 2013 roku odnotowano wyładunek (łącznie z tranzytem) na poziomie 1,5 tys. ton.

Na obszarze portu w Ustce działalność prowadzi także Stocznia Ustka Sp. z o.o., założona w 2002 roku jednostka kontynuująca tradycje zlikwidowanej w wyniku przemian ustrojowych i społeczno-gospodarczych Stoczni Ustka S.A. Stocznia Ustka Sp. z o.o. zajmuje się produkcją łodzi ratowniczych i ratunkowych, łodzi rybackich, a także wytwarza sterówki z laminatu i wyroby z LPS dla siłowni wiatrowych³². Produkcją i sprzedażą jachtów żaglowych oraz łodzi rekreacyjno-turystycznych (w tym houseboatów) zajmuje się od 2014 roku firma Caravela Boatbuilders³³. Działalność stoczniową na terenie portu prowadzi również Euro-Industry Sp. z o.o. „Stocznia Ustka”, mająca w ofercie m.in. produkcję kadłubów statków, budowę i wyposażenie statków oraz ich części³⁴. Z uwagi na swoją uciążliwość (np. hałas) prowadzona na terenach postocznioowych w Ustce produkcja przemysłowa budzi sprzeciw mieszkańców, którzy zwracają uwagę na trudności związane z życiem w sąsiedztwie jednostek zajmujących się tego rodzaju produkcją i przemysłem.

Morska flota transportowa w powiecie słupskim obejmowała w 2013 roku 2 statki pasażerskie, natomiast wielkość międzynarodowego ruchu pasażerskiego w porcie w Ustce kształtowała się na poziomie 867 osób (w tym 443 wyjazdy i 424 przyjazdy). Ruch pasażerski w usteckim porcie zdecydowanie słabł na przestrzeni lat – w porównaniu z 2009 rokiem liczba pasażerów w ruchu międzynarodowym zmalała o 72,6% (w przypadku przyjazdów) i 71,7% (w przypadku wyjazdów). Obecnie rejsy na duńską wyspę Bornholm z portu w Ustce nie są realizowane – Kołobrzaska Żegluga Pasażerska anulowała usteckie połączenia z Bornholmem z uwagi na nieopłacalność działań oraz trudności techniczne³⁵.

Rysunek 6. Liczba połączeń komunikacją publiczną w dniu roboczym do miasta Słupska

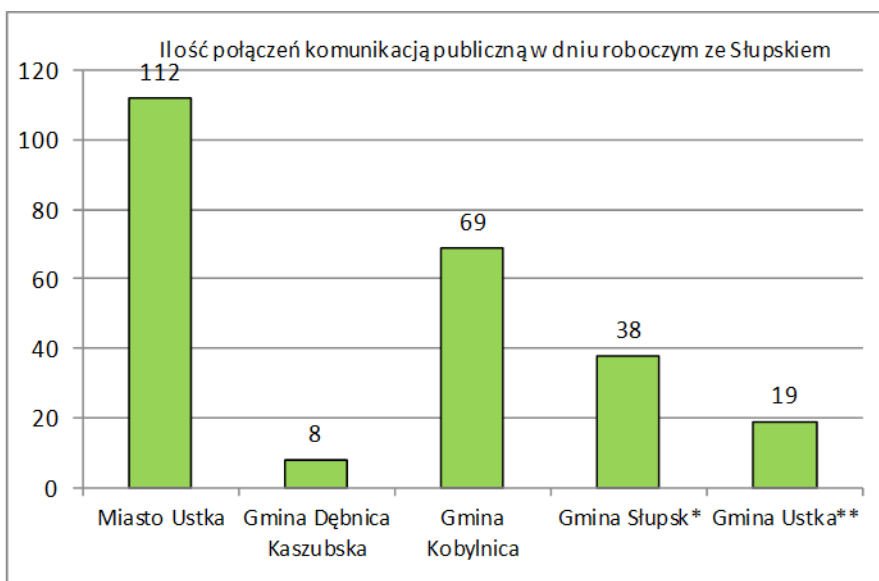
³¹ Wszystkie informacje na temat Portu Morskiego w Ustce za: <http://www.ustkaport.pl/>

³² Za: <http://stoust.com.pl/main/1/>

³³ Za: <http://www.caravela.pl/?page=o-firmie>, http://www.zagle.com.pl/wydarzenia/nowa-polska-stocznia-jachtowa-caravela-boatbuilders-z-ustki,1_13975.html

³⁴ Za: <http://www.stoczniaustka.pl/index.html>

³⁵ Za: <http://gryf24.pl/2014/02/15/beda-rejsy-darlowa-bornholm-ustka-zostaje-bez-polaczen/>, <http://www.gp24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20140218/TURYSTYCZNEPERLYPOMORZA1101/140219659>

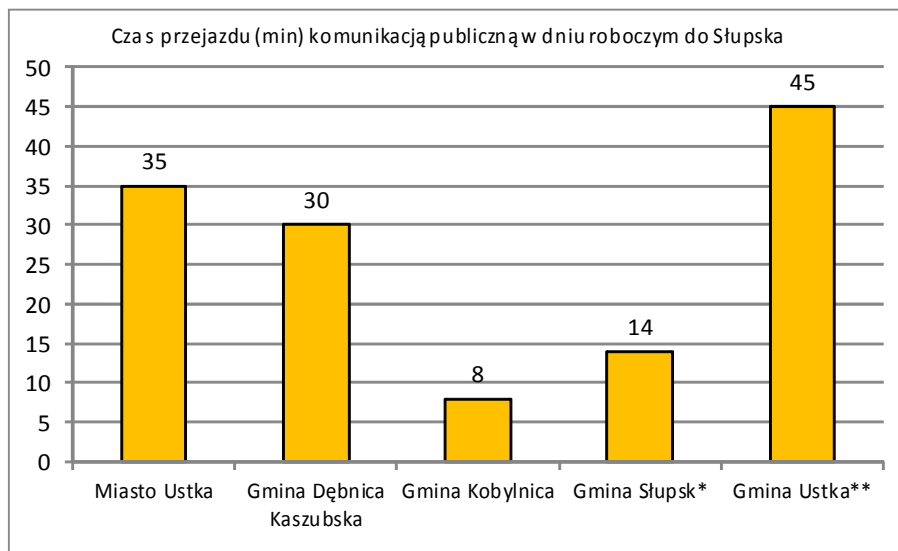

*wartość średnia dla miejscowości Siemianice, Redzikowo, Jezierzycze

**wartość średnia dla miejscowości Objazda, Gąbino, Przewłoka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie e-podroznik.pl, Google Maps, dostęp 14.07.2014– rozkład wakacyjny

Rysunek 7. Czas przejazdu komunikacją publiczną w dniu roboczym do miasta Słupska

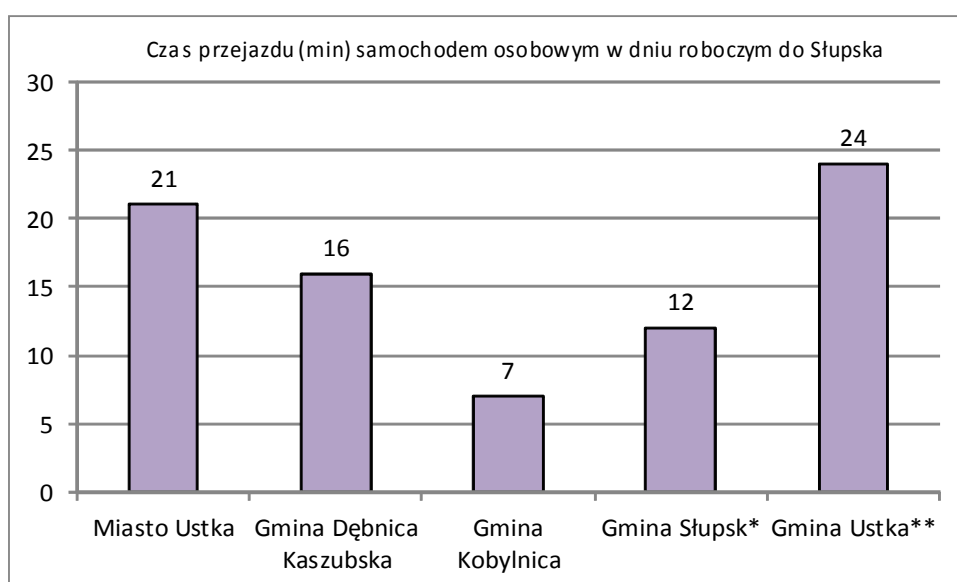

* wartość średnia dla miejscowości Siemianice, Redzikowo, Jezierzycze

** wartość średnia dla miejscowości Objazda, Gąbino, Przewłoka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie e-podroznik.pl, Google Maps, dostęp 14.07.2014

Rysunek 8. Czas przejazdu samochodem osobowym w dniu roboczym do miasta Słupska

* wartość średnia dla miejscowości Siemianice, Redzikowo, Jezierzycze

** wartość średnia dla miejscowości Objazda, Gąbino, Przewłoka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie e-podroznik.pl, Google Maps, dostęp 14.07.2014

ZASOBY PRZYRODNICZE I WODNE ORAZ ICH OCHRONA

Z uwagi na swoje położenie geograficzne obszar funkcjonalny **Miasta Słupska** posiada liczne i atrakcyjne zasoby przyrodnicze o charakterze leśnym oraz wodnym, warunkujące w znacznej mierze turystyczny charakter tego regionu.

W zakresie zasobów wodnych obszar charakteryzuje się dostępem do Morza Bałtyckiego, licznymi ciekami wodnymi oraz charakterystycznymi przybrzeżnymi jeziorami. Głównymi rzekami obszaru są Słupia (uchodząca do Morza Bałtyckiego w Ustce), Wieprza, Łupawa i Łeba, zaś sieć hydrologiczną uzupełniają:

- jeziora – do największych należą: Łebsko, Gardno, Dobrskie Lewarowe, Obłęskie (Obłęże), Przyjezierze, Lipnik (Nakło), Darnowskie (Darnowo), Mzdowo, Korzybie, Krzynia (Krzemień), Kunitowskie, Plasno (Piaszno), Godzież, Wiejskie, (Dobre), Czarne, Głębokie, Rybiec, Godzież Mała, Dąbrówka, Darzyńskie, Dołgie Duże, Dołgie Małe, Modła, Ścięgnica;
- mniejsze ciek wodne – m.in. Charstnica (Karzniczka), Rębówka, Graniczna, Rzechcinka, Kwacza, Kamieniec, Struga Sycewicka, Ścięgnica, Jasieńka, Dzika, Bystrzenica, Podgórna, Wieprza, Darzynka, Pogorzelica, Brodniczka (Czarny Młyn), Głęźna, Gnilna, Struga Warblewska, Broknica-Wierzchocino, Pustynka, Basienica;
- kanały – m.in. D Pompowy, A Pobłocie, Gardna-Łeba, Łupawa-Łeba (Smołdziński), Żelazo-Kluki (C-9)³⁶.

Poszczególne jednostki administracyjne MOF Miasta Słupska charakteryzują się różnym poziomem lesistości oraz występowaniem obszarów przyrodniczych, w tym chronionych.

Powierzchnia lasów znajdujących się administracyjnie na terenie **Miasta Słupska** wynosi 493,71 ha (lesistość na poziomie 11,4%). Typowo miejski charakter Słupska warunkuje brak na tym terenie obszarów prawnie chronionych, jednak mieszkańcy mają do dyspozycji liczne miejskie tereny zielone: Lasek Północny, Lasek Południowy, Słupskie Planty, zrewitalizowane Ogrody Zamkowe Księżnej Erdmuty, Park im. J. Waldorffa czy Park Kultury, Sportu i Rekreacji. Ciekawostkami przyrodniczymi są także zegar kwiatowy i kalendarz kwiatowy. Miasto w swoim obrębie posiada również 96 pomników przyrody, w tym 73 pojedyncze drzewa, 18 grup drzew i 5 alei drzew.

W obrębie **powiatu słupskiego** znajduje się 83 027,09 ha lasów, co sprawia, że lesistość powiatu kształtuje się na poziomie 36%. Obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 52 324,02 ha (tj. 22,7% powierzchni powiatu) i podlegają ochronie o różnych formach: park narodowy (18 828,9 ha), rezerваты przyrody (1 515,60 ha), parki krajobrazowe (16 368 ha), obszary chronionego krajobrazu (12 036 ha), użytki ekologiczne (972 ha), stanowiska dokumentacyjne (18,7 ha) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (2 787,40 ha). Ponadto na terenie powiatu znajduje się 465 pomników przyrody.

Lasy na terenie **Miasta Ustki** zajmują powierzchnię 449,26 ha, tj. 44,1% obszaru miasta. Obszary prawnie chronione zajmują jedynie 0,3 ha terenu miasta (0,03% powierzchni) i obejmują zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ostoja łabędzi”.

Gmina **Dębница Kaszubska** dysponuje lasami o powierzchni 15 165,10 ha. Lesistość gminy wynosi 50,6% i jest najwyższą spośród wszystkich jednostek wchodzących w skład MOF Miasta Słupska.

³⁶ Za: <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupski>

W gminie znajdują się 52 pomniki przyrody (dąb szypułkowy, buk zwyczajny, lipa drobnolistna, sosna pospolita, cis, klon jawor, brzoza brodawkowata, jałowiec pospolity, żywotnik zachodni, topola biała, jesion wyniosły, daglezja zielona, lipa szerokolistna, klon pospolity), zaś obszary prawnie chronione zajmują obszar 11 067,6 ha (tj. 37% powierzchni gminy, co również jest wartością najwyższą spośród jednostek MOF Miasta Słupska). Większość obszarów prawnie chronionych stanowi Park Krajobrazowy Dolina Słupi (11 032 ha), ale na terenie gminy znajdują się także obszary objęte ochroną rezerwatu przyrody (8,2 ha) i użytki ekologiczne (35,6 ha).

Powierzchnia lasów znajdujących się na terenie **gminy Kobylnica** wynosi 7 712,63 ha, co sprawia, że lesistość gminy kształtuje się na poziomie 31,6%. Obszary prawnie chronione zajmują 4 793,2 ha (19,7% powierzchni gminy) i obejmują głównie Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” (4 720 ha). Pozostałe 73,2 ha stanowią użytki ekologiczne. Na obszarze gminy Kobylnicy znajduje się 27 pomników przyrody, w tym drzewa w ilości – 23 szt. pojedyncze drzewa, 2 grupy drzew, głązy narzutowe – 2 szt.³⁷

Na terenie **gminy Słupsk** znajduje się 7 347,95 ha lasów (lesistość 28,1%). W gminie znajdują się 82 pomniki przyrody (m.in. lipa drobnolistna, jedlica zielona, dąb szypułkowy, klon zwyczajny, topola biała, cisy krzewiaste, buk zwyczajny, jesion wyniosły, jedlica Douglasa, świerk pospolity, modrzew europejski, daglezja zielona, sosna wejmutka, dąb czerwony), zaś obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 3 403,10 ha (13% powierzchni gminy). Znajdują się wśród nich tereny objęte ochroną parków krajobrazowych (616 ha) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (2 787,1 ha).

Lasy na terenie **gminy Ustka** zajmują powierzchnię 6 584,32 ha, warunkując 30,3% lesistość gminy. Obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 6 515,6 ha, tj. 30% obszaru gminy. Występują różne formy ochrony przyrody: park narodowy (288,76 ha), rezerwaty przyrody (501,4 ha), obszary chronionego krajobrazu (5 836 ha) i użytki ekologiczne (84,3 ha). Ponadto na terenie gminy znajduje się 86 pomników przyrody, głównie drzew (dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, klon jawor, buk zwyczajny, jesion wyniosły, platan klonolistny, klon srebrzysty, lipa srebrzysta, olsza czarna, świerk pospolity, wierzba krucha, kasztanowiec biały, topola biała, wiąz polny, wiąz górski, lipa szerokolistna).

Wśród obszarów prawnie chronionych należy wymienić szczególnie istotny dla całego regionu **Słowiński Park Narodowy**. Unikatowość i walory przyrodnicze parku o powierzchni 16 850 ha pozwoliły na włączenie go do sieci obszarów chronionych Natura 2000, a także do sieci Światowych Rezerwatów Biosfery oraz obszarów chronionych w ramach Konwencji Ramsarskiej. Słowiński Park Narodowy został utworzony w celu ochrony unikatowych ruchomych wydm („Białe Góry”) oraz przymorskich jezior: Łebsko, Gardno, Dołgie Małe i Dołgie Duże. Na jego terenie występują również cenne zbiorowiska leśne (m.in. bór bażynowy, brzezina bagienna, świeży bór bagienny) oraz rzadkie gatunki fauny, w tym ptactwa.

Ustanowione w regionie **rezerwaty przyrody** obejmują ochroną:

- Bagna Izbickie (gmina Główny) – obszar o powierzchni 281,18 ha, na którym ochronie podlegają przede wszystkim brzeziny bagienna i wrzosowiska atlantyczne;
- Torfowisko Pobłockie (gmina Główny) – obszar retencji wodnej o powierzchni 112,31 ha;

³⁷ Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobylnica (tekst ujednolicony) zał. nr 1 do Uchwały nr XLIV/413/2014 Rady Gminy z dnia 6 lutego 2014 roku. str. 194.

- Torfowisko Potoczek (gmina Kępice) – obszar o powierzchni 15,24 ha, na którym ochronie podlega przede wszystkim bór bagienny;
- Grodzisko Runowo (gmina Potęgowo) – obszar o powierzchni 29,66 ha, na którym ochronie podlegają stanowiska buczyny, buków i dębów (o obwodzie powyżej 3 m) oraz pozostałości słowiańskiego grodziska z osadą i cmentarzyskiem kurhanowym;
- Wzgórze Rowokół (gmina Smołdzino) – obszar o powierzchni 562,1 ha, na którym ochronie podlega usytuowany 6 km od morza stożek Rowokół (115 m n.p.m.);
- Wierzchocińskie Jałowce (gmina Smołdzino) – obszar o powierzchni 1,92 ha, na którym ochronie podlega skupisko ok. 150 jałowców pospolitych;
- Jezioro Modła (gmina Ustka) – obszar o powierzchni 194,80 ha, będący miejscem lęgowym ptactwa wodnego, a także obszar występowania roślinności wodnej i szuwarowej;
- Buczyna nad Słupią (gmina Ustka/miasto Ustka) – obszar o powierzchni 18,92 ha, obejmujący fragment pradoliny rzeki Słupi z drzewostanem bukowym.

Park krajobrazowy „Dolina Słupi”, znajduje się na terenie 3 gmin MOF – Dębica Kaszubska, Kobylnica i Słupsk, i zajmuje powierzchnię 37 040 ha i obejmuje obszar od środkowego biegu Słupi i jej zlewni (od miejscowości Soszyca) do drogi Krępa-Łosino. W granicach parku znajduje się 60 cennych pod względem przyrodniczym jezior, siedliska roślinne o cechach zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych, a także rzadkie rośliny. W obrębie parku wydzielono 8 rezerwatów przyrody dla ochrony najcenniejszych pod względem przyrodniczym zasobów.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują:

- Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic wraz z fragmentem doliny rzeki Wieprzy – obszar o powierzchni 6 880 ha, na którym ochronie podlegają jeziora łętowskie i Obłęskie, cechujący się znacznym poziomem lesistości, dużą liczbą pomników przyrody, sędziwymi drzewami i głązami polodowcowymi;
- fragment Pradoliny Łeby i wzgórza morenowe na południe od Lęborka – obszar o powierzchni 19 516 ha, na którym ochronie podlegają użytki zielone (łąki, pastwiska), buczyny niżowe, a także bory mieszane;
- pas pobraża na wschód od Ustki – obszar o powierzchni 3 336 ha, na którym ochronie podlega wybrzeże morskie (plaże, wydmy i klify) oraz roślinność nadmorska;
- pas pobraża na zachód od Ustki – obszar o powierzchni 7 520 ha, na którym ochronie podlega roślinność wydmowa i bagienna, bory nadmorskie, a także jezioro Modła.

Ochroną prawną objęte są także **zespoły przyrodniczo-krajobrazowe**:

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ostoja łabędzi” (miasto Ustka);
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy 6 (gmina Dębica Kaszubska) – odcinek Doliny Słupi (od połączenia kanału elektrowni Krzynia z korytem Słupi do północnej granicy Parku);
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy 2 (gmina Dębica Kaszubska) – odcinek Doliny Słupi (od miejscowości Młynki do Jeziora Głębokiego);

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy 4 (gmina Dębica Kaszubska) – odcinek Doliny Słupi (Stara Słupia; od ujścia Bytowy do Słupi do Gałąźni Małej);
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy 10 Budówko – Budowo – Jawory (gmina Dębica Kaszubska) – ochrona walorów krajobrazowych i kulturowych;
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Bruskowskie Bagno” (gmina Słupsk, obręb Bierkowo) – ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych torfowiska wysokiego;
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „**Kraina w kratę**” w Dolinie Rzeki Moszczeniczki. Obszar o powierzchni 2 572,24 ha został utworzony w celu ochrony krajobrazu przyrodniczego i kulturowego „Krainy w kratę”, terenu charakterystycznych nadmorskich wsi Pomorza Środkowego. Obejmuje fragmenty krajobrazu rzeki Moszczeniczki wraz z miejscowościami Swołowo, Krzemienica (całość), Bierkowo Małe, Bruskowo Małe, Bruskowo Wielkie, Gać i Radęcin (część). Nazwa krainy pochodzi od stylu budownictwa szachulcowego (geometryczne kształty tworzone przez czarne elementy drewniane – smołowane belki – tworzące kratę i bielone wypełnienia), a stolicą „Krainy w kratę” jest Swołowo, w którym zachowało się najwięcej tych charakterystycznych budynków (72 ryglowe obiekty). Budynki „w kratę” znajdują się również w Bierkowie (65), Krzemienicy (53), Starkowie (52), Wodnicy (52), Włynkowie (44), Bruskowie Wielkim (39), Moźdzanowie (38), Pęplinie (35), Gałęzinowie (32), Charnowie (32), Duninowie (26), Wierzbięcinnie (25), Kobylnicy (15), Strzelinie (15) i Klukach (12)³⁸.

Liczne **użytki ekologiczne** znajdują się na terenie gmin: Dębica Kaszubska (obwód Dobra, Gogolewko), Damnica (obwód Damno, Domaradz, Stara Dąbrowa, Łbień, Strzyżyno, Bięcino, Damnica Leśnictwo), Główny (obwód Gać, Leśnictwo Wolinia, Izbica, Główny, Gorzyno, Szczypkowie, Wielka Wieś, Wierzchocino, Lipno, Żoruchowo, Bięcino, Ciemino), Kobylnica (Nadleśnictwo Sławno, obręb Komitowo, Komitówko, Lubuń, Żelkówko), Potęgowo (Wieliszewo) oraz Ustka (Modlinek, Zaleskie, Radwanki).

Znajdujące się w regionie obszary przyrodnicze częściowo podlegają również ochronie w ramach programu **Natura 2000**:

- Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe):
 - Ostoja Słowińska ((gminy Główny, Smołdzino, Ustka),
 - Bagna Izbickie (gmina Główny),
 - Torfowisko Pobłockie (gmina Główny),
 - Przymorskie Błota (gmina Ustka),
 - Dolina Grabowej (gmina Kępice),
 - Dolina Łupawy (gminy Smołdzino, Główny, Damnica, Potęgowo),
 - Dolina Wieprzy i Studnicy (gminy Kępice, Kobylnica),
 - Klify Poddębne (gmina Ustka),
- Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie):
 - Ostoja Słowińska,
 - Przybrzeżne Wody Bałtyku,

³⁸ Za: Turystyka aktywna na wsi. Powiat słupski. Słupsk 2009

- Dolina Słupi³⁹.

Zasoby naturalne na terenie Ziemi Słupskiej, oprócz wód i terenów zielonych, obejmują również **kopaliny**. Zasoby geologiczne bilansowe złóż torfu na terenie Ustki wynoszą 196 tys. m³ (są to złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo) i obejmują złoża torfu leczniczego (tj. borowiny), zatwierdzone w kat. „B”. Złoże borowiny „Ustka” położone jest ok. 1,5 km od centrum miasta, jego powierzchnia wynosi 32,11 ha, a średnia miąższość złoża bilansowego wynosi 1,77 m (min. 1,50, max. 2,35 m). Złoże borowiny zbudowane jest z torfu niskiego (torf turzycowiskowy, mechowo-turzycowiskowy) oraz torfu przejściowego (torf mszarno-turzycowy). Zgodnie z opinią Zakładu Balneochemii I.M.U. w Poznaniu, borowina ze złoża „Ustka” może być wykorzystywana do okładów, zawijań i kąpeli leczniczych.

Eksploatacyjne zasoby solanek ze złoża „Ustka IGH-1” wynoszą 31 m³/h (są to wody lecznicze zmineralizowane, tj. takie w których mineralizacja > 1 g/dm³). Zgodnie z przeprowadzonymi odwiertami w wodzie znajdują się rozpuszczone składniki mineralne (ogółem 34 349,7 mg/dm³), głównie w postaci chlorków (19 143,0 mg/dm³), sodu (1 044,0 mg/dm³) i jodków (2,5 mg/dm³). Wody lecznicze i borowiny w Ustce posiadają zatwierdzone obszary i tereny górnicze, a ich wydobycie objęte jest koncesją na eksploatację⁴⁰.

Dla działań uzdrowiskowych w Ustce wykorzystywany jest również klimat⁴¹. Uzdrowisko położone jest w subregionie pomorskim, charakteryzuje się przejściowością klimatu typową dla Polski, o wyraźnych cechach klimatu morskiego. Pogoda i klimat uzdrowiska kształtowany jest oddziaływaniem czynników z trzech grup:

- ogólnocyrkulacyjnych – czasowe zmiany układów barycznych i napływ mas powietrza odpowiadające za dużą zmienność typów pogody i występowanie anomalii klimatycznych;
- radiacyjnych – ilość godzin usłonecznienia wynosi powyżej 1 550 godzin rocznie. Najbardziej usłonecznionym miesiącem jest maj (ok. 230 godzin/miesiąc), najmniej – grudzień (ok. 30 godzin/miesiąc);
- lokalnych – wiążą się z ukształtowaniem terenu i charakterem warstwy czynnej (m.in. zabudowa, sposób zabudowy terenu). Na większość komponentów klimatycznych Ustki wpływ ma sąsiedztwo Morza Bałtyckiego.

Położenie Ustki w warunkach kształtowanych przez klimat morski i jej warunki biotermiczne sprawiają, iż w uzdrowisku możliwe jest prowadzenie wybranych warunków klimatoterapii: aeroterapii (leczenie powietrzem) i kinezyterapii (leczenie ruchem). W obszarze bezpośrednio przyległym do morza w wyniku transportu dużych ilości aerosolu morskiego istnieją ponadto korzystne warunki do prowadzenia talassoterapii (leczenie morzem).

³⁹ Informacje na temat obszarów chronionych za: <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Slupski>

⁴⁰ Za: Bilans zasobów złóż kopaliny w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 r.; Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2014 oraz Statut Uzdrowiska Ustka

⁴¹ Informacje o klimacie Uzdrowiska Ustka za: Operat Uzdrowiska Ustka, 2008 r.

W oparciu m.in. właśnie o zasoby naturalne (klimat, wody lecznicze i torf) działalność prowadzi Uzdrowisko Ustka. Solanki i borowiny są w nim wykorzystywane w celach leczniczych, a obecność tych złóż na terenie Ustki była jedną z przesłanek uznania miasta Ustki jako miasta uzdrowiskowego.

Tabela 14. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy ogółem

Jednostka terytorialna	udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy ogółem				
	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%
POLSKA	32,31	32,44	32,46	32,46	32,51
WOJ. POMORSKIE	32,67	32,66	32,67	32,67	32,66
Powiat słupeki	22,69	22,69	22,71	22,71	22,71
Miasto Ustka	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Gmina Dębica Kaszubska	36,95	36,95	36,95	36,95	36,95
Gmina Kobylnica	19,53	19,53	19,65	19,65	19,65
Gmina Słupsk	13,00	13,00	13,00	13,00	13,00
Gmina Ustka	29,96	29,96	29,96	29,96	29,96
Miasto Słupsk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OF Miasta Słupsk	23,93	23,93	23,96	23,96	23,96

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 15. Powierzchnia obszarów leśnych w powierzchni ogółem (lesistość)

Jednostka terytorialna	powierzchnia obszarów leśnych w powierzchni ogółem				
	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%
POLSKA	29,1	29,2	29,2	29,3	29,4
WOJ. POMORSKIE	36,1	36,2	36,2	36,3	36,3
Powiat słupeki	35,7	35,7	35,8	35,8	36,0
Miasto Ustka	46,3	47,2	45,1	48,6	44,1
Gmina Dębica Kaszubska	50,4	50,5	50,6	50,6	50,6
Gmina Kobylnica	31,5	31,6	31,6	31,5	31,6
Gmina Słupsk	28,8	28,3	28,3	28,2	28,1
Gmina Ustka	30,1	30,1	30,1	30,1	30,3
Miasto Słupsk	11,6	11,4	11,4	11,4	11,4
OF Miasta Słupsk	35,16	35,09	35,10	35,09	35,08

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

POLITYKA MIESZKANIOWA

Administracją budynków pozostających w zasobach **Miasta Słupska** zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Słupsku, miejską spółką jest także Słupskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. Główne priorytety rozwoju budownictwa mieszkaniowego w mieście Słupsku określa *Strategia Mieszkaniowa Miasta Słupska na lata 2000-2014*. Obejmują one przede wszystkim: racjonalizację polityki mieszkaniowej uwzględniającej aspekty społeczne, remonty i termomodernizacje, realizację programu mieszkań przez gminę, program gospodarki gruntami oraz działanie w kierunku tworzenia systemu finansowania mieszkalnictwa.

Na terenie Miasta Słupska w 2013 roku znajdowały się 5 243 budynki mieszkalne, a zasoby mieszkaniowe tworzyło 37 794 mieszkań (2012 rok). Na 1000 mieszkańców miasta w 2012 roku przypadało 398,5 mieszkania, co stanowiło wzrost o 16,4 w porównaniu z 2009 rokiem.

Liczba budynków mieszkalnych i zasobów mieszkaniowych w mieście stopniowo rośnie, w latach 2009-2012/2013 nastąpił wzrost o liczby budynków mieszkalnych o 5,5%, a liczby mieszkań o 1,9%. Przeciętne mieszkanie w mieście Słupsku w 2012 roku miało powierzchnię użytkową 59 m², a na jedną osobę przypadało 23,5 m². Mieszkania w Słupsku cechują się dobrym wyposażeniem technicznym: w 2012 roku instalacją wodociągową dysponowało 99,8% mieszkań, łazienką – 96,9% mieszkań, a centralnym ogrzewaniem – 85,1%.

Ogółem w 2013 roku w mieście Słupsku oddano do użytkowania 264 nowe mieszkania (o 61,2% mniej niż w 2009 roku), z czego większość stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (188 mieszkań; 71,2% ogółu), a 76 to mieszkania indywidualne (28,8%). Ponadto miasto dysponowało w 2012 roku 524 mieszkaniem socjalnymi. W latach 2009-2012 przybyły w mieście 62

mieszkania socjalne, co stanowi wzrost na poziomie 13,4%. W 2012 roku w mieście wypłacono ogółem 13 361 dodatków mieszkaniowych, których łączna wartość wynosiła 2 371 633 zł.

W **powiecie słupskim** w 2013 roku znajdowało się 15 412 budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2009 rokiem ich liczba wzrosła o 11,6%. Powiat dysponował w 2012 roku również 30 551 mieszkaniami, z czego 8 577 zlokalizowanych było w miastach (28,1%), a 21 974 na terenach wiejskich (71,9%). Zasoby mieszkaniowe powiatu słupskiego podlegają niewielkiemu wzrostowi, na przestrzeni lat 2009-2012 ich liczba wzrosła ogółem o 4,7% (5,8% w miastach i 4,2% na obszarach wiejskich). W 2013 roku do użytkowania na terenie powiatu słupskiego oddano łącznie 358 mieszkań, głównie indywidualnych (253, tj. 70,7%) oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (81, tj. 22,6%). Na 1000 mieszkańców powiatu przypadało w 2012 roku 313,8 mieszkania, a także dostępnych było ogółem 238 mieszkań socjalnych. Infrastruktura mieszkań socjalnych w powiecie rozwija się, w porównaniu z 2009 rokiem w 2012 było ich o 68 więcej (tj. o 40%). Łączna kwota udzielonych dodatków mieszkaniowych w 2012 roku w powiecie słupskim wynosiła 1 635 043 zł (10 037 świadczeń).

Mieszkania w miastach powiatu słupskiego są niemal w całości wyposażone w instalację wodociągową (99,9%), łazienkę (97,1%) oraz centralne ogrzewanie (90,4%). W przypadku mieszkań na terenach wiejskich powiatu dostęp do wodociągów ma 98,6% z nich, do łazienki 91,5% zaś centralne ogrzewanie znajduje się w 72,9% mieszkań. Przeciętne mieszkanie w powiecie słupskim w 2012 roku zajmowało powierzchnię 75,9 m², a na jedną osobę przypadało 23,8 m² mieszkania.

Na terenie **Miasta Ustka** zlokalizowanych jest 1 186 budynków mieszkalnych (2013 rok) oraz 7 284 mieszkania, w tym 102 mieszkania socjalne (2012 rok). W porównaniu z 2009 rokiem liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 3,9%; mieszkań o 6,7% zaś mieszkań socjalnych o 9,7% (przybyło 9 mieszkań socjalnych). W 2012 roku w gminie wypłacono 3 412 dodatków mieszkaniowych o łącznej wartości 564 882 zł.

Przeciętne mieszkanie w Ustce w 2012 roku miało powierzchnię użytkową 62,1 m², zaś na jedną osobę przypadało 27,6 m². Ogółem na 1000 mieszkańców miasta pozostawało do dyspozycji 444,7 mieszkań, tj. o 19,3 więcej niż w 2009 roku. Wszystkie mieszkania w mieście mają dostęp do wodociągów (100%), niemal wszystkie posiadają łazienkę (97,1%) a zdecydowana większość także centralne ogrzewanie (90,4%). W 2013 roku w mieście oddano do użytkowania jedynie 8 mieszkań (całość to mieszkania indywidualne), zaś w 2012 roku 146 mieszkań spółdzielczych i 13 indywidualnych.

Na terenie gminy **Dębica Kaszubska** w 2013 roku znajdowały się 1 733 budynki mieszkalne, a zasoby mieszkaniowe w 2012 roku tworzone były przez 2 829 mieszkań. Na 1000 mieszkańców gminy w 2012 roku przypadało 288,4 mieszkania i wartość ta nie zmieniła się na przestrzeni ostatnich lat. W gminie zlokalizowanych było także 14 mieszkań socjalnych (ich liczba nie zmienia się) oraz wypłacono 795 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 136 045 zł.

Liczba budynków mieszkalnych w gminie rośnie, w latach 2009-2013 nastąpił wzrost o 7,1%; w niewielkim stopniu wzrastały także zasoby mieszkaniowe w gminie – wzrost o 2,4% w latach 2009-2012. W 2013 roku do użytkowania na terenie gminy oddano łącznie 19 mieszkań, będących mieszkaniami indywidualnymi.

Przeciętne mieszkanie w gminie w 2012 roku miało powierzchnię użytkową 75,8 m², a na jedną osobę przypadało 21,9 m². W mieszkaniach w gminie powszechny jest dostęp do wodociągów (99%) i łazienki (91,6%), zdecydowanie mniej mieszkań posiada centralne ogrzewanie (69,2%).

Na obszarze **gminy Kobylnica** obserwowany jest intensywny rozwój infrastruktury mieszkalnej. W 2013 roku w gminie znajdowało się 2 349 budynków mieszkalnych, tj. aż o 24,3% więcej niż w 2009 roku, zaś liczba mieszkań w 2012 roku wynosiła 3 266, tj. o 13,3% więcej niż w 2009 roku. Na 1000 mieszkańców gminy w 2012 roku czekało 297,9 mieszkań (o 10 więcej w porównaniu z 2009 rokiem), a w 2013 roku w gminie oddano do użytkowania łącznie 77 mieszkań, z czego większość (87%) stanowiły mieszkania indywidualne (67 mieszkań), pozostałe zaś 10 mieszkań było przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (13%).

Przeciętne mieszkanie w gminie w 2012 roku zajmowało powierzchnię użytkową 90,3 m², a na jedną osobę przypadało 26,9 m². Dla mieszkańców gminy dostępne były również 44 mieszkania socjalne, a ich liczba w stosunku do 2009 roku zwiększyła się aż o 175% (wówczas było ich 16). Mieszkania w gminie Kobylnica są w zdecydowanej większości wyposażone w wodociąg (98,3%), łazienkę (90,2%) oraz centralne ogrzewanie (78,9%). Dodatki mieszkaniowe w 2012 roku pobierało 589 osób, a łączna kwota wypłaconych świadczeń wynosiła 84 785 zł.

Na terenie **gminy Słupsk** w 2013 roku istniało 2 839 budynków mieszkalnych (aż o 22% więcej w porównaniu z 2009 rokiem), a zasoby mieszkalne w 2012 roku tworzyło 4 688 mieszkań (o 8,5% więcej w stosunku do 2009 roku), w tym 59 mieszkań socjalnych (o 34,1%, tj. o 15 lokali więcej niż w 2009 roku). W tym samym roku w gminie wypłacono 1 370 dodatków mieszkaniowych na kwotę 278 234 zł.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na terenie gminy Słupsk w 2013 roku wynosiła 172 – znajdowało się wśród nich 77 mieszkań indywidualnych (44,8%), 71 mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (41,3%) oraz 24 mieszkania komunalne (14%).

Wśród mieszkań na terenie gminy 99,2% jest zwodociągowanych, 94,3% posiada łazienkę, a 83,3% centralne ogrzewanie. Powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w gminie w 2012 roku wynosiła 84 m², a na jedną osobę przypadało 24,5 m². Ogółem na każde 1000 mieszkańców gminy przypadało 291,8 mieszkania, a wartość ta spadła o 13,8 w porównaniu z 2009 rokiem.

Na terenie **gminy Ustka** w 2013 roku znajdowały się 1 794 budynki mieszkalne, a zasoby mieszkaniowe w 2012 roku obejmowały 2 301 mieszkań. Na 1000 ludności gminy w 2012 roku przypadało 284,9 mieszkań. Przeciętne mieszkanie w gminie w 2012 roku miało powierzchnię 101,1 m², przy czym na jedną osobę przypadało 28,8 m². Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne jest bardzo dobre – 99,3% posiada dostęp do wodociągu, 90,5% dysponuje łazienką, a 77,7% w centralnym ogrzewaniem.

Liczba budynków mieszkalnych w gminie rośnie, w latach 2009-2013 nastąpił wzrost aż o 21,3%; podobna tendencja dotyczyła zasobów mieszkaniowych – w latach 2009-2012 ich liczba wzrosła o 5,9%. W 2013 roku oddano do użytkowania na terenie gminy 47 mieszkań – wszystkie były mieszkaniami indywidualnymi. Niezmienna pozostaje oferta mieszkań socjalnych – na terenie gminy liczba dostępnych lokali socjalnych wynosi 11. Ponadto w 2012 roku w gminie wypłacono łącznie 24 dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę 3 352 zł.

Tabela 16. Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	ogółem					
	mieszkania na 1 tys. mieszkańców					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.
POLSKA	4,33	4,19	3,53	3,40	3,97	3,77
WOJ. POMORSKIE	6,47	6,45	5,19	5,21	6,20	5,18
Powiat słupski	4,17	4,61	3,53	3,04	5,34	3,67
Miasto Ustka	7,66	10,53	4,60	1,22	9,71	0,49
Gmina Dębica Kaszubska	2,73	1,67	1,83	1,73	2,34	1,94
Gmina Kobylnica	3,73	4,10	9,24	7,62	6,84	6,95
Gmina Słupsk	8,07	7,78	5,62	6,53	7,59	10,54
Gmina Ustka	7,04	4,95	4,62	5,47	11,64	5,79
Miasto Słupsk	1,17	7,01	1,33	1,55	2,94	2,81
OF Miasta Słupsk	3,02	6,83	2,84	2,65	4,82	3,77

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę zameldowaną

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę				
	2008	2009	2010	2011	2012
	m2	m2	m2	m2	m2
POLSKA	24,2	24,6	25,3	25,6	25,9
WOJ. POMORSKIE	23,4	23,8	24,3	24,6	25,0
Powiat słupski	22,6	23,0	23,1	23,4	23,8
Miasto Ustka	26,1	26,8	26,8	26,9	27,6
Gmina Dębica Kaszubska	20,9	21,0	21,5	21,7	21,9
Gmina Kobylnica	24,1	24,6	26,0	26,6	26,9
Gmina Słupsk	23,5	24,2	23,4	23,8	24,5
Gmina Ustka	26,0	26,3	27,3	27,7	28,8
Miasto Słupsk	21,9	22,4	22,9	23,1	23,5
OF Miasta Słupsk	22,8	23,3	23,7	24,0	24,4

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

ZATRUDNIENIE I RYNEK PRACY

Na terenie **Miasta Słupska** liczba pracujących⁴² wynosiła w 2012 roku 27 015 osób i była o 3,6% niższa niż w 2009 roku. Wśród pracujących znajdowało się 12 457 mężczyzn (tj. 46% ogółu) i 14 558 kobiet (54%). W latach 2009-2012 liczba pracujących mężczyzn w mieście zmniejszyła się o 11,6% zaś kobiet wzrosła o 4,5%. Uwzględniając osoby pracujące w rolnictwie oraz organizacjach, fundacjach i związkach liczba pracujących w mieście Słupsku w 2012 roku wynosiła 27 523 osób⁴³, w tym 12 750 mężczyzn (46%) i 14 773 kobiet (54%). Najwięcej osób w Słupsku zatrudnionych w było w usługach (sekcje M, N, O, P, Q, R, S, T, U) – 11 183 pracujących (40,6%), mniej w przemyśle i budownictwie (sekcje B, D, E, F) – 8 268 osób (30%), a także handlu, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji (sekcje G, H, I, J) – 6 278 pracujących (22,8%). Pracę w sekcjach związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości (sekcje K, L) wykonywało 1 558 osób (5,7%), zaś w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (sekcja A) zatrudnionych było 236 pracowników (0,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na terenie Miasta Słupska wynosiło w 2013 roku 3 330,92 zł brutto, co stanowiło 85,9% średniego wynagrodzenia w kraju. W porównaniu z 2009 rokiem wynagrodzenie pracowników na terenie miasta wzrosło o 433,67 zł brutto, tj. o 15%.

Stopa bezrobocia w mieście Słupsku w 2013 roku wynosiła 11,8% i była niższa niż w skali kraju (stanowiła 88,1% wartości bezrobocia dla Polski). W 2013 roku na terenie miasta zarejestrowanych było 4 776 bezrobotnych, wśród których znajdowało się 2 343 mężczyzn (49%) i 2 433 kobiety (51%). Liczba bezrobotnych w latach 2009-2013 wzrosła o 1,9%, przy czym zjawisko to cechowało się większą intensywnością w przypadku mężczyzn (3,7%) niż kobiet (0,2%). Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Słupsku w 2013 roku znajdowało się 660 osób z prawem do zasiłku (13,8%), 196 osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (4,1%) oraz 4 301 osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (90,1%). Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należało 618 bezrobotnych do 25 roku życia (12,9%), 2 405 osób długotrwale bezrobotnych (50,4%), 455 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (9,5%), 1 401 osób powyżej 50 roku życia (29,3%), 984 osób bez kwalifikacji zawodowych (20,6%), 759 osób bez doświadczenia zawodowego (15,9%), 2 533 osób bez wykształcenia średniego (53%), 774 osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (16,2%), 158 osób które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (3,3%), 640 niepełnosprawnych (13,4%) i 29 osób po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego (0,6%).

⁴² Dane GUS, bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób, (dla lat 1995-1998); bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 r.); bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.). Dotyczy to wszystkich analizowanych jednostek administracyjnych.

⁴³ Dane GUS, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Dotyczy to wszystkich analizowanych jednostek administracyjnych.

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku do zawodów deficytowych na terenie miasta w 2013 roku zaliczono następujące: agent ubezpieczeniowy, pracownik centrum obsługi telefonicznej, specjalista do spraw sprzedaży, spawacz metodą MAG, listonosz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, pomoc domowa, doradca klienta, pracownik ochrony fizycznej bez licencji, spedytor, monter-elektronik, zbrojarz, lektor języka angielskiego, glazurnik, operator wtryskarki, tynkarz, elektryk, kierowca operator wózka jezdniowego, opiekun osoby starszej, przedstawiciel handlowy, recepcjonista, technik elektronik, sekretarka, cieśla, sprzątaczką biurową, monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych, kierowca samochodu ciężarowego, szwaczka, obuwnik i barman.

Z kolei wśród zawodów nadwyżkowych w mieście w 2013 roku znalazły się: bez zawodu, stolarz meblowy, ślusarz, piekarz, tokarz w metalu, krawiec, specjalista do spraw handlu i marketingu, mechanik pojazdów samochodowych, stolarz, sprzedawca, fryzjer, kucharz, pakowacz i malarz budowlany⁴⁴.

Obecnie zauważalny jest problem braku wykwalifikowanych osób z wykształceniem zawodowym i technicznym. Jest to odczuwalne przez lokalnych przedsiębiorców, w tym działających w ramach Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Brakuje kadry specjalistycznej, w tym ze znajomością języków obcych, ze znajomością obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń, m.in. techników obsługi maszyn sterowanych numerycznie oraz centrów obróbkowych, mechatroników, techników technologii drewna, automatyków, programistów, elektromechaników, spawaczy. Współczesna gospodarka wymaga ludzi przygotowanych do pracy w nowoczesnych zakładach ze znajomością zasad rządzących procesem produkcji, jakością, obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń sterowanych komputerowo i numerycznie.⁴⁵

W **powiecie słupskim** w 2012 roku liczba pracujących wynosiła 15 656 osób i była o 3,9% wyższa niż w 2009 roku. Wśród pracujących znajdowało się 7 745 mężczyzn (tj. 49% ogółu) i 7 911 kobiet (51%). W latach 2009-2012 liczba pracujących w powiecie słupskim mężczyzn niemal się nie zmieniła, zaś liczba kobiet wzrosła o 8,1%. Uwzględniając osoby pracujące w rolnictwie oraz organizacjach, fundacjach i związkach liczba pracujących w powiecie słupskim w 2012 roku wynosiła 19 506 osób, w tym 9 872 mężczyzn (51%) oraz 9 634 kobiet (49%). Wśród nich 4 584 osoby pracowały w rolnictwie (23,5%), 8 326 osób w przemyśle i budownictwie (42,7%), 1 831 osób w handlu, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji (9,4%), 349 osób związanych było z działalnością finansową i ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości (1,8%), a 4 416 osób zatrudnionych było w pozostałych usługach (22,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku wynosiło 3 128,76 zł brutto i było wyższe o 534,76 zł brutto (tj. o 20,6%) niż w 2009 roku. W relacji do średniej krajowej przeciętne wynagrodzenie mieszkańców powiatu słupskiego stanowiło w 2013 roku 80,7% wynagrodzenia statystycznego Polaka (w 2009 było to 78,2%).

Liczba bezrobotnych w powiecie słupskim w 2013 roku wynosiła 7 242 osoby i w porównaniu z 2009 rokiem wzrosła o 6,7%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych znajdowało się 3 505 mężczyzn (48%) i 3 737 kobiet (52%). W latach 2009-2013 liczba bezrobotnych mężczyzn w powiecie zwiększyła się

⁴⁴ Za: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w mieście Słupsku i powiecie słupskim w 2013 r. Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

⁴⁵ Za: PARR – informacje pozyskane bezpośrednio od przedsiębiorców na podstawie analiz i badań potrzeb przedsiębiorców szczególnie SSSE

o 9,8%, zaś kobiet o 3,9%. Stopa bezrobocia w powiecie słupskim w 2013 roku wynosiła 22,5% - stanowiło to 167,9% wartości bezrobocia dla całego kraju (Polska=100%).

Wśród bezrobotnych z powiatu słupskiego zarejestrowanych w PUP w grudniu 2013 roku znajdowało się 1 435 osób z prawem do zasiłku (19,8%), 6 011 osób zamieszkałych na wsi (83%), 292 osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (4%), 6 cudzoziemców (0,1%) oraz 6 757 osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (93,3%). Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie słupskim zaliczono: 1 177 bezrobotnych do 25 roku życia (16,3%), 3 754 osób długotrwale bezrobotnych (51,8%), 850 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (11,7%), 1 865 osób powyżej 50 roku życia (25,8%), 2 164 osób bez kwalifikacji zawodowych (29,9%), 1 198 osób bez doświadczenia zawodowego (16,5%), 5 022 osób bez wykształcenia średniego (69,3%), 1 068 osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (14,7%), 149 osób które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (2,1%), 448 niepełnosprawnych (6,7%) i 29 osób po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego (0,4%).

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku do zawodów deficytowych na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku zaliczono następujące: operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego, opiekun osoby starszej, kierownik działu produkcji, spawacz metodą MIG, operator maszyn drogowych, doradca klienta, pracownik ochrony fizycznej bez licencji, lakiernik, animator kultury, elektryk, formierz odlewnik, pakowacz, barman, kierowca operator wózków jezdniowych, obuwnik, tynkarz, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, kelner, księgowy, ogrodnik terenów zieleni, kierowca samochodu ciężarowego, pomoc kuchenna, przetwórcza ryb, monter/składacz okien, specjalista do spraw sprzedaży, pielęgniarka, pokojowa, rzeźnik-wędliniarz, technik masażysta oraz szwaczka.

Z kolei wśród zawodów nadwyżkowych w powiecie słupskim w 2013 roku znalazły się: bez zawodu, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, ślusarz, murarz, mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca, kucharz małej gastronomii, tokarz w metalu, dozorca, kierowca ciągnika rolniczego, kucharz, robotnik budowlany i kierowca samochodu osobowego⁴⁶.

Liczba pracujących w **Ustce** w 2012 roku wynosiła 2 926 osób, w tym 1 140 mężczyzn (39%) i 1 786 kobiet (61%). Na przestrzeni lat 2009-2012 ogólna liczba pracujących w mieście spadła o 5,2%; przy czym wśród mężczyzn odnotowano spadek na poziomie -14,8%, zaś wśród kobiet wzrost liczby pracujących o 2,1%.

W 2013 roku z terenu miasta zarejestrowanych w PUP było 838 bezrobotnych, w tym 426 mężczyzn (51%) i 412 kobiet (49%). Liczba bezrobotnych w mieście w latach 2009-2013 wzrosła ogółem o 8,7% (o 11,8% wśród mężczyzn i o 5,6% wśród kobiet). Prawo do zasiłku w 2013 roku miało 22% zarejestrowanych bezrobotnych z (184 osoby), a w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 86,9% bezrobotnych (728 osób). Struktura osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Ustce przedstawiała się następująco: do 25 roku życia – 94 osoby (11,2%), długotrwale bezrobotni – 392 osoby (46,8%), kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 58 osób (6,9%), powyżej 50 roku życia – 268 osób (32%), bez kwalifikacji zawodowych – 232 osoby (27,7%), bez doświadczenia zawodowego – 123 osoby (14,7%), bez wykształcenia średniego – 416 osób (49,6%), samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – 91 osób (10,9%), które po

⁴⁶ Za: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w mieście Słupsku i powiecie słupskim w 2013 r. Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 21 osób (2,5%) oraz niepełnosprawni – 45 osób (5,4%).

W **gminie Dębica Kaszubska** w 2012 roku liczba pracujących wynosiła 623 osoby i była o 3,7% niższa niż w 2009 roku.⁴⁷ Wśród pracujących znajdowało się 258 mężczyzn (41%) oraz 365 kobiet (59%). W zależności od płci w latach 2009-2012 odnotowano różne tendencje – liczba pracujących mężczyzn zmalała (o 18,1%), zaś liczba pracujących kobiet wzrosła (o 9,9%).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Dębicy Kaszubskiej wynosiła w 2013 roku 1 032 osób i była o 10,5% wyższa niż w 2009 roku. W przypadku mężczyzn (którzy stanowili 51% bezrobotnych) w latach 2009-2013 odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o 16,5%, zaś w przypadku kobiet – wzrost o 4,9%. Prawo do zasiłku w 2013 roku miało 18,4% zarejestrowanych bezrobotnych z gminy (190 osób), a w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 94,6% bezrobotnych (976 osób). Struktura osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Dębica Kaszubska przedstawiała się w 2013 roku następująco: do 25 roku życia – 148 osób (14,3%), długotrwale bezrobotni – 598 osób (57,9%), kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 116 osób (11,2%), powyżej 50 roku życia – 270 osób (26,2%), bez kwalifikacji zawodowych – 315 osób (30,5%), bez doświadczenia zawodowego – 155 osób (15%), bez wykształcenia średniego – 785 osób (76,1%), samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – 126 osób (12,2%), które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 32 osób (3,1%), niepełnosprawni – 66 osób (6,4%) oraz po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego – 6 osób (0,6%).

Na terenie **gminy Kobylnica** liczba pracujących wynosiła w 2012 roku 2 189 osób, wśród których znajdowało się 1 376 mężczyzn (63%) i 813 kobiet (37%). W latach 2009-2013 liczba pracujących zwiększyła się ogółem o 3,5%, przy czym dla mężczyzn odnotowano wzrost na poziomie 2,2%, a dla kobiet – 6%.

Liczba bezrobotnych z gminy Kobylnica zarejestrowanych w PUP w 2013 roku wynosiła 639 osób, w tym 288 mężczyzn (45%) i 351 kobiet (55%). Liczba ta w latach 2009-2013 spadła ogółem o 16,9%, przy czym wśród bezrobotnych mężczyzn spadek wynosił 18,6% zaś wśród bezrobotnych kobiet – 15,4%. Prawo do zasiłku w 2013 roku miało 23% zarejestrowanych bezrobotnych z gminy (147 osób), a w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 91,4% bezrobotnych (584 osoby). Struktura osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Kobylnica przedstawiała się w 2013 roku następująco: do 25 roku życia – 108 osób (16,9%), długotrwale bezrobotni – 288 osób (45,1%), kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 81 osób (12,7%), powyżej 50 roku życia – 180 osób (28,2%), bez kwalifikacji zawodowych – 170 osób (26,6%), bez doświadczenia zawodowego – 116 osób (18,2%), bez wykształcenia średniego – 405 osób (63,4%), samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – 126 osób (19,7%), które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 11 osób (1,7%), niepełnosprawni – 74 osób (11,6%) oraz po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego – 1 osoba (0,2%).

Liczba pracujących w **gminie Słupsk** w 2012 roku wynosiła 3 894 osób, w tym 2 273 mężczyzn (58%) i 1 621 kobiet (42%). Na przestrzeni lat 2009-2012 ogólna liczba pracujących w gminie wzrosła

⁴⁷ Dane są zgodne z BDL GUS, natomiast główne ograniczenie statystyki publicznej w tym zakresie polega na tym, że nie rejestruje ona podmiotów zatrudniających do 9 osób.

o 13,2%; przy czym wśród mężczyzn odnotowano wzrost na poziomie 9,9%, zaś wśród kobiet o 18,2%.

W 2013 roku na terenie gminy Słupsk mieszkało 1 089 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 513 mężczyzn (47%) i 576 kobiet (53%). Liczba bezrobotnych w gminie w latach 2009-2013 wzrosła ogółem o 14,9% (o 15,3% wśród mężczyzn i o 14,5% wśród kobiet). W 2013 roku prawo do zasiłku miało 21,6% zarejestrowanych bezrobotnych (235 osób), a w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 92,1% bezrobotnych (1 003 osoby). Struktura osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Słupsk przedstawiała się w 2013 roku następująco: do 25 roku życia – 181 osób (16,6%), długotrwale bezrobotni – 538 osób (49,4%), kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 128 osób (11,8%), powyżej 50 roku życia – 253 osób (23,2%), bez kwalifikacji zawodowych – 303 osób (27,8%), bez doświadczenia zawodowego – 182 osób (16,7%), bez wykształcenia średniego – 701 osób (64,4%), samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – 166 osób (15,2%), które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 19 osób (1,7%), niepełnosprawni – 117 osób (10,7%) oraz po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego – 4 osoby (0,4%).

W **gminie Ustka** w 2012 roku liczba pracujących wynosiła 2 537 osób i była o 9,4% wyższa niż w 2009 roku. Wśród pracujących znajdowało się 1 018 mężczyzn (tj. 40% ogółu) i 1 519 kobiet (60%). W latach 2009-2012 liczba pracujących w gminie mężczyzn wzrosła o 9,6%, zaś kobiet o 9,2%.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Ustka w 2013 roku wynosiła 463 osób (248 mężczyzn i 215 kobiet) i była o 8,3% niższa niż w 2009 roku. W przypadku mężczyzn (którzy stanowili 54% bezrobotnych) w latach 2009-2013 odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 2%, zaś w przypadku kobiet – spadek o 14,7%. Prawo do zasiłku w 2013 roku miało 22,5% zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Ustka (104 osoby), a w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 92,4% bezrobotnych (428 osób). Struktura osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Ustka przedstawiała się w 2013 roku następująco: do 25 roku życia – 64 osoby (13,8%), długotrwale bezrobotni – 233 osoby (50,3%), kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 40 osób (8,6%), powyżej 50 roku życia – 117 osób (25,3%), bez kwalifikacji zawodowych – 142 osoby (30,7%), bez doświadczenia zawodowego – 77 osób (16,6%), bez wykształcenia średniego – 315 osób (68%), samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia – 60 osób (13%), które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 5 osób (1,1%) oraz niepełnosprawni – 18 osób (3,9%).

Tabela 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				
	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%
POLSKA	7,69	7,87	8,01	8,68	8,84
WOJ. POMORSKIE	6,97	7,13	7,27	7,84	7,85
Powiat słupski	11,05	11,14	11,11	11,47	11,41
Miasto Ustka	7,24	6,93	7,10	7,85	8,21
Gmina Dębница Kaszubska	15,19	15,04	16,39	15,95	16,32
Gmina Kobylnica	11,37	11,52	9,33	9,86	8,64
Gmina Słupsk	9,97	9,96	9,88	10,37	10,05
Gmina Ustka	9,99	9,57	8,55	9,61	8,70
Miasto Słupsk	7,32	8,11	7,56	8,00	8,02
OF Miasta Słupsk	8,43	8,91	8,48	8,95	8,87

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ LOKALNA I ROZWÓJ GOSPODARCZY

Na terenie **Miasta Słupsk** w 2013 roku działalność prowadziło 13 328 podmiotów gospodarczych, tj. o 2,6% mniej niż w 2009 roku. Ogółem do rejestru REGON wpisanych było 1 419 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. W 2013 roku w mieście zarejestrowano 974 nowe podmioty gospodarcze (103 nowe zarejestrowania na 10 tys. ludności), a wykreślono 855 podmiotów (90 wykreśleń na 10 tys. ludności).

Wśród podmiotów prowadzących działalność na terenie miasta najwięcej było firm działających w sekcji G⁴⁸, handel i naprawa samochodów i motocykli – stanowiły one 25,7% ogółu podmiotów gospodarczych (3 430 firm). 1 401 przedsiębiorstw prowadziło działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (10,5%), 1 206 działało w obszarze budownictwa (9%), 1 126 prowadziło działalność naukową, profesjonalną i techniczną (8,4%), a 958 stanowiły przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego (7,2%). W latach 2009-2013 odnotowano spadek liczby przedsiębiorstw w 10 sekcjach PKD, przy czym największa dynamika spadku dotyczyła sekcji A (o 18,6%; ze 140 do 114

⁴⁸ Nazwy sekcji zgodnie z obowiązującą nomenklaturą PKD 2007: Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie; Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe; Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Sekcja F – Budownictwo; Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa; Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; Sekcja J – Informacja i komunikacja, Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Sekcja P – Edukacja; Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Sekcja S – Pozostała działalność usługowa; Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

podmiotów), sekcji H (o 16,1%; z 1 040 do 873 podmiotów), sekcji K (o 13%; z 570 do 496 podmiotów) i sekcji G (o 10,9%; z 3 849 do 3 430 podmiotów). Z kolei najwyższy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w mieście Słupsku nastąpił w sekcjach B (o 66,7%; z 3 do 5 podmiotów), D (o 36,7%; z 60 do 82 podmiotów), P (o 31,5%; z 409 do 538 podmiotów) i E (o 24%; z 25 do 31 podmiotów).

Na terenie Miasta Słupska w 2013 roku działalność prowadziło 12 824 podmiotów gospodarczych o zatrudnieniu 0-9 pracowników (96,2% ogółu), 383 podmioty zatrudniające 10-49 osób, 110 jednostek, w których pracowało od 50 do 249 osób oraz 12 podmiotów o zatrudnieniu powyżej 250 osób. W latach 2009-2013 liczba mikroprzedsiębiorstw w powiecie zmniejszyła się o 2,4%, firm małych o 6,1% zaś średnich o 5,7%. Ponadto działalność gospodarczą na terenie miasta Słupska prowadziło 9 248 osób, a ich liczba w porównaniu z 2012 rokiem spadła o 0,5%. W przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym działalność gospodarczą prowadziło 15,5 osób.

Na terenie **powiatu słupskiego** w 2013 roku działalność prowadziło 8 964 podmiotów gospodarczych. W zależności od sekcji PKD najwięcej firm funkcjonowało w obszarze handlu i naprawy pojazdów samochodowych (2 007 podmiotów; 22,4%). W powiecie działało również 1 047 przedsiębiorstw budowlanych (11,7%), 920 prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (10,3%), 877 podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (9,8%) oraz 662 jednostki działające w obszarze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (7,4%). W 2013 roku w powiecie słupskim zarejestrowano ogółem 893 nowe podmioty gospodarcze, natomiast z rejestrów wykreślono 655 przedsiębiorstw. W przeliczeniu na 10 tys. ludności daje to wskaźnik na poziomie 92 w przypadku nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz 67 w przypadku podmiotów wykreślonych. Ogółem w powiecie słupskim do rejestru REGON wpisanych było 920 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności.

W latach 2009-2013 w powiecie przybyło ogółem 448 podmiotów gospodarczych, co oznacza wzrost o 5,3%. Najwyższą dynamiką przyrostu charakteryzowały się sekcje D (o 66,7%; z 24 do 40 podmiotów), P (o 35%; z 206 do 278 podmiotów), Q (o 30%; z 240 do 312 podmiotów), N (o 27,7%; ze 141 do 180 podmiotów), S i T (o 26,7%; z 397 do 503 podmiotów), E (o 25%; wzrost z 36 do 45 podmiotów), R (o 24%; z 171 do 212 podmiotów) oraz M (o 20,3%; z 354 do 426 podmiotów). Spadek liczby podmiotów gospodarczych w powiecie słupskim dotyczył z kolei sekcji B (z 5 do 2 podmiotów, tj. o 60%), A (z 700 do 662 podmiotów, tj. o 5,4%), I (z 973 do 920 podmiotów, tj. o 5,4%), H (z 559 do 534 podmiotów, tj. o 4,5%), G (z 2 091 do 2 007 podmiotów, tj. o 4%), K (z 231 do 222 podmiotów, tj. o 3,9%) oraz O (z 92 do 91 podmiotów, tj. o 1,1%).

Większość podmiotów gospodarczych na terenie powiatu słupskiego to podmioty o wielkości zatrudnienia 0-9 osób (95,9%), a ich liczba w latach 2009-2013 wzrosła o 6,1% (z 8 106 do 8 599). W powiecie funkcjonowały również 293 podmioty gospodarcze zatrudniające 10-49 pracowników (spadek o 15,3%), 65 jednostek o zatrudnieniu 50-249 osób (wzrost o 16%) oraz 7 podmiotów gospodarczych o zatrudnieniu 250 i więcej osób (spadek o 12,5%). Działalność gospodarczą na terenie powiatu słupskiego prowadziło w 2013 roku 6 649 osób fizycznych, tj. o 3,3% więcej niż w 2012 roku. W przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym daje to wskaźnik na poziomie 10,5, a wartość ta w latach 2009-2013 podlegała niewielkim wahaniom.

Miasto Ustka charakteryzowało się w 2013 roku 2 210 podmiotami gospodarczymi. Najwięcej wśród nich było podmiotów działających w sekcji I, tj. zakwaterowania i usług gastronomicznych (525

przedsiębiorstw) oraz sekcji G, tj. handlu i naprawy pojazdów samochodowych (462 przedsiębiorstwa), które stanowiły odpowiednio 23,8% i 20,9% ogółu podmiotów gospodarczych w mieście. Na terenie miasta funkcjonowało również 201 przedsiębiorstw zajmujących się obsługą rynku nieruchomości (9,1%), 149 podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (6,7%) oraz 129 firm budowlanych (5,8%). W związku z ogólnym spadkiem liczby podmiotów gospodarczych w latach 2009-2013 w Ustce zmniejszyła się liczba przedsiębiorstw działających w większości sekcji PKD. Najwyższą dynamiką spadków charakteryzowały się sekcje G (spadek z 592 do 462 podmiotów, tj. o 22%), K (spadek z 76 do 61 podmiotów, tj. o 19,7%), C (spadek ze 185 do 149 podmiotów, tj. o 19,5%) oraz H (spadek ze 136 do 111 podmiotów, tj. o 18,4%) i O (spadek z 6 do 5 podmiotów, tj. o 16,7%). Natomiast sekcjami, w których odnotowano wzrost liczby przedsiębiorstw, były sekcje P (wzrost o 21,3%; z 47 do 57 podmiotów), Q (wzrost o 9%; z 89 do 97 podmiotów) i L (wzrost o 6,3%; ze 189 do 201 podmiotów).

W 2013 roku na terenie miasta zarejestrowano 142 nowe podmioty gospodarcze (87 w przeliczeniu na 10 tys. ludności), zaś wyrejestrowano 146 jednostek (90 w przeliczeniu na 10 tys. ludności). Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w mieście wynosiła 1 359 i była o 193 jednostki niższa niż w 2009 roku.

Na terenie miasta w 2013 roku działalność prowadziło 2 135 podmiotów gospodarczych o zatrudnieniu 0-9 pracowników (96,6% ogółu), 52 podmioty zatrudniające 10-49 osób oraz 23 firmy, w których pracowało od 50 do 249 osób. W latach 2009-2013 liczba mikroprzedsiębiorstw zmniejszyła się o 11,1%, małych o 24,6%, zaś średnich wzrosła o 27,8%. Ponadto działalność gospodarczą w Ustce w 2013 roku prowadziło 1 592 osób fizycznych (o 1,9% mniej niż w 2012 roku), czyli 15,6 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Na terenie **gminy Dębница Kaszubska** w 2013 roku zarejestrowane były 722 podmioty gospodarcze, w tym 78 prowadzących działalność rolniczą, leśną, łowiecką i rybacką (10,8% ogółu), 158 przedsiębiorstw zajmujących się handlem i naprawą pojazdów (21,9%), 108 jednostek prowadzących działalność w obszarze budownictwa (15%), 68 firm zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (9,4%) i 42 przedsiębiorstwa zajmujące się transportem i gospodarką magazynową (5,8%). W latach 2009-2013 odnotowano spadki liczby przedsiębiorstw jedynie w sekcji I (o 17,4%; z 23 do 19 podmiotów) oraz A (o 15,2%; z 92 do 78 podmiotów). W pozostałych nastąpił przyrost liczby podmiotów gospodarczych, przy czym największa dynamika wzrostu dotyczyła sekcji E (o 66,7%; z 3 do 5 podmiotów), sekcji D (o 60%; z 5 do 8 podmiotów), sekcji J (o 50%; z 4 do 6 podmiotów) oraz sekcji P (o 42,9%; z 14 do 20 podmiotów).

W 2013 roku na terenie gminy zarejestrowano 84 nowe podmioty gospodarcze (86 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności), zaś wyrejestrowania objęły 60 jednostek (61 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności). Ogółem w przeliczeniu na 10 tys. ludności funkcjonowało 737 podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

W 2013 roku w gminie istniały 702 podmioty o zatrudnieniu 0-9 osób (97,2% ogółu podmiotów gospodarczych), 16 jednostek o zatrudnieniu 10-49 osób oraz 4 podmioty zatrudniające 50-249 osób. Działalność gospodarczą na terenie gminy prowadziło także 528 osób fizycznych (o 3,9% więcej niż w 2012 roku), tj. 8,3 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W **gminie Kobylnica** w 2013 roku działalność prowadziło 1 276 podmiotów gospodarczych. W latach 2009-2013 ich liczba wzrosła ogółem o 12,2%, przy czym największa dynamika przyrostu wystąpiła

w sekcjach E (wzrost z 2 do 4 podmiotów, tj. o 100%), P (wzrost z 22 do 39 podmiotów, tj. o 77,3%), D (wzrost z 3 do 5 podmiotów, tj. o 66,7%), R (wzrost z 24 do 38 podmiotów, tj. o 58,3%) i Q (wzrost z 27 do 39 podmiotów, tj. o 44,4%). Z kolei spadki liczby podmiotów gospodarczych odnotowano w sekcjach: B (z 1 do 0 podmiotów), A (spadek z 84 do 77 podmiotów, tj. o 8,3%) oraz I (spadek z 47 do 46 podmiotów, tj. o 2,1%).

Najliczniej reprezentowanymi wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy sekcjami były: handel i naprawa pojazdów samochodowych (374 podmioty, 29,3%), przetwórstwo przemysłowe (162 podmioty, 12,7%), budownictwo (150 podmiotów, 11,8%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (77 podmiotów, 6%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (75 podmiotów, 5,9%) oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (73 podmioty, 5,7%).

Liczba nowo zarejestrowanych w gminie podmiotów gospodarczych w 2013 roku wynosiła 108, zaś wykreśleń – 89. Tym samym wskaźniki dla podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON kształtowały się na poziomie 98 oraz 81. Ogółem na 10 tys. ludności w gminie działalność prowadziły 1 152 podmioty gospodarcze (o 16 więcej niż w 2009 roku).

Ponad 95% podmiotów gospodarczych na terenie gminy stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające maksymalnie 9 osób (1 217 jednostek), a ich liczba wzrosła w latach 2009-2013 o 13,8%. Ponadto na terenie gminy funkcjonowało 50 podmiotów zatrudniających 10-49 osób, 8 podmiotów o liczbie pracowników 50-249 oraz 1 zakład, w którym pracowało 250 i więcej osób. Działalność gospodarczą w gminie prowadziło w 2013 roku 940 osób fizycznych, a ich liczba wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 4,1%. Wskaźnik obrazujący liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w 2013 roku 12,7.

Na terenie **gminy Słupsk** w 2013 roku zarejestrowanych było 1 495 podmiotów gospodarczych, w tym 334 prowadzące działalność handlową i naprawczą pojazdów (22,3%), 184 zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (12,3%) i 175 prowadzących działalność związaną z budownictwem (11,7%). W porównaniu z 2009 rokiem ogólna liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 23,3%, przy czym największa dynamika przyrostu liczby przedsiębiorstw w latach 2009-2013 wystąpiła w sekcjach: N (wzrost z 14 do 40 podmiotów, tj. o 185,7%), Q (wzrost z 37 do 73 podmiotów, tj. o 97,3%), S i T (wzrost z 60 do 104, tj. o 73,2%) oraz M (wzrost z 59 do 99 podmiotów, tj. o 67,8%) i P (wzrost z 32 do 48 podmiotów, tj. o 50%). Z kolei największa dynamika ubytku liczby podmiotów gospodarczych dotyczyła sekcji B, choć oznaczało to spadek z 2 do 1 podmiotu gospodarczego. Spadła również liczba podmiotów gospodarczych w sekcji G (o 8,8%) i K (o 2,3%). W pozostałych sekcjach nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Ogółem w 2013 roku w gminie zarejestrowano 157 nowych i wyrejestrowano 104 podmioty gospodarcze. Dla działań tych wskaźniki w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2013 roku wynosiły odpowiednio 97 i 64, zaś ogółem na 10 tys. ludności w gminie do rejestru REGON wpisanych było 916 podmiotów gospodarczych (tj. o 59 więcej niż w 2009 roku).

Większość podmiotów gospodarczych na terenie gminy Słupsk to podmioty o wielkości zatrudnienia 0-9 osób (95,6%), a ich liczba w latach 2009-2013 wzrosła o 25,1% (z 1 142 do 1 429). W gminie funkcjonowały również 53 podmioty gospodarcze zatrudniające 10-49 pracowników, 9 jednostek o zatrudnieniu 50-249 osób oraz 4 podmioty gospodarcze o zatrudnieniu 250 i więcej osób. Na terenie gminy w 2013 roku 1 149 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą (o 6% więcej

niż w 2012 roku), co w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym daje wskaźnik na poziomie 10,6 (o 0,7 wyższy niż w 2009 roku).

W **gminie Ustka** w 2013 roku działalność prowadziło 856 podmiotów gospodarczych. Najliczniej reprezentowane były sekcje I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (184 podmioty, 21,5%) oraz G – handel i naprawa pojazdów samochodowych (165 podmiotów, 19,3%). Mniej podmiotów prowadziło działalność związaną z rolnictwem czy budownictwem (po 85 podmiotów, 9,9%) oraz przetwórstwem przemysłowym (71 podmiotów, 8,3%). W latach 2009-2013 największa dynamika przyrostu liczby podmiotów gospodarczych dotyczyła sekcji E (wzrost z 1 do 3 podmiotów, tj. 200%), sekcji M (wzrost z 20 do 40 podmiotów, tj. 100%), sekcji P (wzrost z 12 do 23 podmiotów, tj. 91,7%), a także sekcji R (wzrost z 13 do 22 podmiotów, tj. 69,2%). Z kolei największe ubytki odnotowano w sekcjach B (zlikwidowano jedyny działający w tej sekcji podmiot), H (spadek z 44 do 36 podmiotów, tj. o 18,2%), A (spadek ze 100 do 85 podmiotów, tj. o 15%) oraz N (spadek z 25 do 22 podmiotów, tj. o 12%). Ogółem liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Ustka wzrosła w latach 2009-2013 o 5,5%.

Ponadto w 2013 roku w gminie zarejestrowano 89 nowych i wyrejestrowano 67 podmiotów gospodarczych. Ogółem w 2013 roku na terenie gminy do rejestru REGON wpisanych było 1 055 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności, a także dokonano 110 nowych zarejestrowań i 83 wykreśleń z rejestru.

Wśród podmiotów gospodarczych na terenie gminy zdecydowaną większość w 2013 roku stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (826 podmiotów, tj. 96,5% ogółu) i jest to jedyna kategoria, która w latach 2009-2013 rozwijała się (wzrost o 6,4%). W gminie działalność prowadziły również 24 podmioty o wielkości zatrudnienia 10-49 pracowników, 1 zakład o zatrudnieniu 50-249 osób oraz również 1 podmiot, w którym pracowało więcej niż 250 osób. Na terenie gminy działalność gospodarczą prowadziły 643 osoby fizyczne (tj. o 4,4% więcej niż w 2012 roku), co w przeliczeniu na 100 osób wieku produkcyjnym daje wskaźnik na poziomie 12,1 (w 2009 roku wynosił on 12,5).

Rozwój gospodarczy regionu Pomorza Środkowego, do którego należy Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Słupska, szczególnie mocno wspiera Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., która od 1997 roku zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Słupska SSE obejmuje obszar 816 ha gruntów inwestycyjnych i składa się z 15 podstref inwestycyjnych zlokalizowanych w województwie pomorskim oraz zachodniopomorskim. W województwie pomorskim Słupska Strefa obejmuje obszary w miastach: Słupsk, Ustka i Debrzno oraz gmin: Słupsk i Czarne. 290 ha gruntów strefowych zlokalizowanych jest w mieście i powiecie słupskim. Strefa oferuje ulgi w podatku od dochodu z tytułu realizacji nowej inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy oraz ulgi w podatku dochodowym (na mocy uchwał właściwych miast i gmin). Deklarowane nakłady inwestycyjne przez przedsiębiorców, którzy otrzymali w 2014 roku zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w SSSE wynosiły łącznie 765,862 mln zł, zaś deklarowana liczba miejsca pracy obejmowała 1 211 osób, w tym 417 stanowiły nowe miejsca pracy. Dla porównania można wskazać, iż w 2012 roku wysokość planowanych nakładów inwestycyjnych na podstawie wydanych zezwoleń wynosiła 40,68 mln zł, zaś liczba deklarowanych miejsc pracy – 136, w tym 93 to były nowe miejsca pracy.

Podstrefy Słupskiej SSE zlokalizowane w mieście Słupsk oraz powiecie słupskim (MOF).

Podstrefa "Słupsk-Włynkówko" 100,2801 ha – tereny inwestycyjne zlokalizowane są w północnej części miasta Słupska oraz w gminie Słupsk w miejscowości Włynkówko. Teren jest w całości zagospodarowany przez inwestorów. Pozostała jedna wolna nieruchomości o pow. 2,3 ha. Na terenie podstrefy zainwestowali przedsiębiorcy z kapitałem polskim oraz zagranicznym, w tym: włoskim, szwajcarskim i duńskim. Pod względem branż wiele inwestycji dotyczy min.: przetwórstwa tworzyw sztucznych (produkcja okien i drzwi z PCV, kabin i czas do lokomotyw), przetwórstwa drzewnego (produkcja wysokiej jakości okien i drzwi drewnianych), branży metalowej (konstrukcje dla przemysłu, produkcja urządzeń dla sektora offshore oraz części do maszyn i urządzeń), motoryzacja (produkcja autobusów, części do samochodów oraz szyb samochodowych), usług składowania i magazynowania (chłodnie składowe), transportu, produkcja sieci rybackich, konserw rybnych oraz wyrobów dla budownictwa.

Podstrefa "Słupsk-Westerplatte" 38,4683 ha – tereny inwestycyjne własności Miasta Słupska, zlokalizowane w południowo-wschodniej części miasta Słupska bezpośrednio przy południowej obwodnicy miasta. Zgodnie z MPZP tereny przeznaczone m.in. pod obiekty produkcyjne, składy i magazyny. Obszar jest w trakcie przygotowywania dokumentacji technicznej na uzbrojenie w infrastrukturę techniczną.

Podstrefa "Redzikowo" 62,4777 ha – tereny zlokalizowane są w gminie Słupsk w miejscowości Redzikowo, bezpośrednio sąsiadują z obwodnicą miasta Słupska – węzeł Redzikowo. Teren zagospodarowany przez przedsiębiorców reprezentujących kapitał polski oraz zagraniczny: szwedzki, kanadyjski i norweski. Przedsiębiorcy działają w branżach: metalowej (produkcja maszyn i konstrukcji stalowych – także dla branży morskiej) produkcja mebli, produkcja oświetlenia LED, przetwórstwo tworzyw sztucznych (produkcja pojemników z tworzyw sztucznych, produkcja łóżysk dla branży morskiej). Wolne tereny inwestycyjne w podstrefie o pow. 30 ha są własności Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Obszar posiada MPZP pod przemysł, usługi, składy oraz miejsce obsługi podróżnych.

Podstrefa "Wieszyno" 82,1608 ha – teren inwestycyjny własności Skarbu Państwa, stanowiący atrakcyjny obszar zarówno pod duże strategiczne projekty inwestycyjne jak i mniejsze inwestycje. Teren objęty MPZP o funkcji przemysłowej, usług i składów. Teren wymaga uzbrojenia w media techniczne oraz drogi wewnętrzne.

Podstrefa "Ustka" 9,1497 ha – teren inwestycyjny własności Miasta Ustki, zlokalizowany w zachodniej jego części. Teren w trakcie przygotowania i budowy uzbrojenia technicznego. Zgodnie z MPZP obszar o funkcji magazynowej, składowej i usługowej.

Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oferuje również tereny inwestycyjne, zlokalizowane w ramach MOF w tzw. patronacie Słupskiej SSE w miejscowościach: Potęgowo (44,24 88 ha), Płaszewku (gmina Słupsk, 34,0807 ha) i Barcinie (gmina Kępice, 14,3432 ha). Tereny te w przyszłości mogą zostać objęte statusem specjalnej strefy ekonomicznej pod potrzeby konkretnego inwestora.

PARR S.A. od lat skutecznie pozyskuje finansowanie zewnętrzne, w tym z funduszy unijnych, na realizację wielu projektów z zakresu m.in. wsparcia rynku pracy, przeciwdziałania wykluczeniu i wzmocnieniu sektora ekonomii społecznej, wsparcia samozatrudnienia i promocji przedsiębiorczości, innowacji, nowych technologii, w tym automatyki, robotyki i systemów wizyjnych, odnawialnych źródeł energii oraz promocji inwestycyjnej regionu i pozyskiwania inwestycji do regionu. PARR S.A. działa również w zakresie organizacji szkoleń i doradztwa dla wszystkich podmiotów publicznych i niepublicznych oraz przedsiębiorców.

Pomorska Agencja jest także założycielem Wyższej Hanzeatyckiej Szkoły Zarządzania oraz prowadzi działania na celu dostosowania potrzeb kształcenia pod potrzeby przedsiębiorców.

Rozwój nowoczesnej gospodarki, opartej o innowacyjne technologie m.in. na terenie MOF Miasta Słupska wspiera także funkcjonujący na terenie SSSE Słupski Inkubator Technologiczny, zarządzany przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego.

Słupski Inkubator Technologiczny (SIT) rozpoczął działalność w październiku 2012 r. Zlokalizowany jest w Słupsku, 2 km od centrum miasta na terenie podstrefy „Słupsk-Włynkówko” Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przy drodze krajowej nr 21 Słupsk-Ustka. Jest to nowoczesny obiekt o powierzchni 7056 m², oferujący dogodne warunki lokalowe o wysokim standardzie, preferencyjne warunki najmu oraz możliwość skorzystania z dodatkowych form pomocy i współpracy. Na potrzeby organizacji spotkań, szkoleń, konferencji i wystaw zostało stworzone nowoczesne Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne, które staje się miejscem organizacji ważniejszych wydarzeń w regionie.

SIT umożliwia i ułatwia kontakty między firmami, lokalnym biznesem, instytucjami naukowo-badawczymi oraz około biznesowymi (czego wyrazem jest m.in. organizacja Słupskich Dni Gospodarki). Wśród preferowanych w SIT branż znajdują się: IT - IT – technologie informatyczne, energie odnawialne, robotyka i automatyka, metalurgia i spawalnictwo, tworzywa sztuczne.

W 2014 r. w SIT została stworzona Pracownia Automatyki, Robotyki i Systemów Wizyjnych (ARiSW) w najnowszej generacji roboty DELTA, SCARA oraz najnowsze rozwiązania systemów wizyjnych umożliwiających świadczenie wysokospecjalistycznych usług dla przedsiębiorców. Zakres działań oferowanych przez Pracownię:

1. szkolenia i kursy zawodowe oraz doszkalające i branżowe,
2. usługi doradztwa technicznego, weryfikacja koncepcji oraz prototypowania,
3. świadczenie usług z wykorzystaniem sprzętu w zakładzie u przedsiębiorcy.

Zgromadzenie najnowszej generacji robotów DELTA, SCARA oraz najnowsze rozwiązania systemów wizyjnych jest szansą dla lokalnych firm do testów funkcjonalnych oraz na zastosowanie najnowszych rozwiązań światowej automatyki i robotyki w swoich zakładach pracy. Planowane jest stworzenie Centrum szkoleń i edukacji dla kadry inżynierskiej (Automatyków i Robotyków) oraz szkolnictwa zawodowego. Drugą pracownią specjalistyczną tworzoną w SIT jest Pracownia Odnawialnych Źródeł Energii, połączona będzie z instalacją fotowoltaiczną, która ma zostać ulokowana na dachu obiektu.

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców				
	2009	2010	2011	2012	2013
	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.
POLSKA	981	1015	1004	1032	1057
WOJ. POMORSKIE	1118	1143	1131	1157	1184
Powiat słupeki	913	929	903	890	920
Miasto Ustka	1552	1545	1451	1360	1359
Gmina Dębica Kaszubska	689	719	732	714	737
Gmina Kobylnica	1136	1150	1101	1124	1152
Gmina Słupsk	857	865	877	875	916
Gmina Ustka	1056	1087	1057	1017	1055
Miasto Słupsk	1409	1453	1394	1401	1419
OF Miasta Słupsk	1293	1319	1269	1260	1279

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

Tabela 20. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców				
	2009	2010	2011	2012	2013
	os.fiz.	os.fiz.	os.fiz.	os.fiz.	os.fiz.
POLSKA	74	77	74	76	77
WOJ. POMORSKIE	83	85	83	84	86
Powiat słupeki	70	71	69	66	68
Miasto Ustka	119	119	109	99	98
Gmina Dębica Kaszubska	50	53	54	52	54
Gmina Kobylnica	86	88	82	83	85
Gmina Słupsk	67	68	69	68	70
Gmina Ustka	82	86	82	76	79
Miasto Słupsk	102	106	99	98	98
OF Miasta Słupsk	96	98	92	90	91

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

KULTURA I ZABYTKI

Miasto Słupsk jest siedzibą wielu instytucji kultury. Władze miejskie, w realizacji swoich zadań współpracujące z szeregiem stowarzyszeń kulturalnych, są organem prowadzącym dla: Słupskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej im. M. Dąbrowskiej, Młodzieżowego Centrum Kultury, Państwowego Teatru Lalki „Tęcza”, Nowego Teatru oraz Polskiej Filharmonii „Sinfonia Baltica”.

Zasoby biblioteczne na terenie miasta Słupska udostępniają Miejska Biblioteka Publiczna (Biblioteka Główna oraz 6 filii), Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, Biblioteka Lekarska Główna w Warszawie oddział Słupsk oraz Bałtycka Biblioteka Cyfrowa. Na 1 placówkę biblioteczną w mieście Słupsku w 2012 roku przypadało 2 705 mieszkańców – tj. o 2 763 osoby więcej niż w 2009 roku. Księgozbiór bibliotek publicznych na terenie miasta Słupska w 2013 roku liczył 238 277 woluminów, a w 2012 roku odwiedziło je 16 539 czytelników, którzy dokonali 281 433 wypożyczeń na zewnątrz. Zmniejsza się zainteresowanie bibliotekami publicznymi – na 1000 mieszkańców miasta w 2012 roku znajdowało się 174 czytelników (tj. o 30 mniej niż w 2009 roku), którzy wypożyczyli przeciętnie 17 woluminów w ciągu roku (tj. o 0,7 mniej).

Na terenie miasta znajdują się 4 domy kultury: Słupski Ośrodek Kultury (z pracownią teatralną, muzyczną, plastyczną, fotograficzną, tańca, ceramiki i batiku), Młodzieżowy Dom Kultury (z pracownią języków obcych, muzyczną, plastyczną, tańca, rytmiki oraz kołami: Artystyczna Akademia Malucha, fotografia, zajęcia teatralne i recytatorskie, teatr i brydż), Młodzieżowe Centrum Kultury (z działem muzycznym, teatralnym, tanecznym, plastycznym oraz kinem), a także Klub Osiedlowy Kwadrat (teatr, muzyka, plastyka, modelarstwo, śpiew, informatyka). W 2013 roku w słupekich domach, ośrodkach i centrach kultury odbyły się ogółem 342 imprezy, w których

uczestniczyło łącznie 47 000 osób. Ponadto działalność prowadziło 50 zespołów artystycznych oraz 65 kół/klubów, zrzeszających odpowiednio 540 i 939 członków.

Wśród galerii na terenie miasta wymienić należy: Bałtycką Galerię Sztuki Współczesnej, galerię „Baszta Czarownic”, Galerię Bursztynową, Galerię Kameralną i rodzinną galerię „Renesans”. Specjalne miejsce na mapie miasta zajmuje Centrum Aktywności Twórczej, a także Rodzinne Centrum Inicjatyw Sztuki.

W Słupsku funkcjonują dwa kina: studyjne kino „Rejs” znajdujące się w Młodzieżowym Centrum Kultury (2 sale) oraz sieciowe Multikino (6 sal), które łącznie dysponują 1 238 miejscami na widowniach. W 2013 roku odbyło się w nich 10 387 seansów, w których uczestniczyło 246 946 osób. Seanse filmów produkcji polskiej stanowiły 18,3% repertuaru słupskich kin (1 899 seansów), a uczestniczyło w nich 59 924 widzów (24,3% ogółu widzów).

Ofertę muzealną w mieście tworzą Muzeum Pomorza Środkowego (z siedzibą w Zamku Książąt Pomorskich), Muzeum Kryminalistyki oraz Izba Tradycji i Historii w Słupskiej Szkole Policji, a także Muzeum Wędkarstwa, Muzeum Urządzeń Pomiarowych, Izba Historii Kolei czy Izba Pamięci Słupszczan⁴⁹. W 2013 roku słupskie muzea i oddziały odwiedziło 15 910 osób, tj. o 51,8% mniej niż w 2009 roku. Tym samym wskaźnik zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców w mieście spadł z 3 399 (2009 rok) do 1 683 osób (2013 rok).

Bogata oferta teatralna miasta Słupska obejmuje: Nowy Teatr im. Witkacego, Państwowy Teatr Lalki „Tęcza”, Ośrodek Teatralny Rondo oraz Teatr Władca Lalek. W teatrze dramatycznym w 2013 roku odbyły się 102 przedstawienia, w których uczestniczyło łącznie 16 063 widzów, zaś w teatrach lalkowych 136 przedstawień oglądało 13 037 widzów.

Na terenie Słupska działalność prowadzi również orkiestra Polskiej Filharmonii „Sinfonia Baltica”. Filharmonia dysponuje 384 miejscami na Dużej Scenie oraz 120 miejscami w kawiarni „Samba”. W 2013 roku w słupskiej filharmonii odbyło się 25 przedstawień, w których uczestniczyło 8 060 widzów.

Wśród najważniejszych zabytków Słupska wymienić należy: Zespół Zamkowy (Zamek Książąt Pomorskich, Młyn Zamkowy, Spichlerz Richtera, Kaplica Szpitalną św. Jerzego), obiekty sakralne (Kościół Mariacki, kościół św. Jacka, kościół św. Mikołaja, kościół klasztorny św. Ottona, kościół ewangelicko-augsburski p.w. Św. Krzyża, kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, cerkiew świętych Apostołów Piotra i Pawła, dawny dom pogrzebowy Gminy Żydowskiej, kaplica cmentarna, grób rodziny Kauffmann, cmentarz komunalny), budynki (Ratusz Miejski, Nowy Ratusz, Starostwo Powiatowe, Browar Słupski, kolejowa wieża ciśnienia, zespół budynków przy ul. Młyńskiej, spichlerze), obwarowania (Brama Młyńska, Nowa Brama, Baszta Czarownic, mury obronne), kamienice i inne⁵⁰.

Na terenie **powiatu słupskiego** w 2013 roku istniało 21 bibliotek i filii oraz 13 punktów bibliotecznych, dysponujących księgozbiorem o wielkości 269 444 woluminów. Na jedną placówkę biblioteczną przypadało w 2012 roku 2 705 mieszkańców, tj. o 120 osób mniej niż było to w 2009 roku. Biblioteki publiczne w powiecie słupskim w 2012 roku odwiedziło 10 698 czytelników (110 czytelników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu – o 8 osób mniej niż w 2009 roku), którzy

⁴⁹ Za: <http://www.lot.ustka.pl/sk218-muzea-w-slupsku.html>

⁵⁰ Za: <http://www.slupsk.pl///zabytki/dokumenty/1206.html>

wypożyczyli łącznie 210 205 woluminów. Przeciętnie w 2012 roku wypożyczano 19,6 wolumina, o 0,7 mniej niż w 2009 roku.

Na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku działalność prowadziło łącznie 70 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Ogółem zorganizowano w nich 1 318 imprez, w których uczestniczyło łącznie 92 667 osób. W 2013 roku funkcjonowało także 78 zespołów artystycznych i 173 koła (kluby) – liczyły one odpowiednio 904 i 2 832 członków.

Jedynym w powiecie słupskim kinem prowadzonym jest w mieście Ustka i dysponuje 242 miejscami, zaś w Klukach (gmina Smołdzino) znajduje się Muzeum Wsi Słowińskiej, będące oddziałem Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Muzea i oddziały muzealne na terenie powiatu słupskiego odwiedziło w 2013 roku 76 749 zwiedzających, o 27% mniej niż w 2009 roku. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wskaźnik odwiedzających muzea spadł w latach 2009-2013 z 11 301 do 7 885 osób.

Do instytucji kultury na terenie **Miasta Ustka** należą: Biblioteka Miejska im. Gen. Mariusza Zaruskiego oraz Dom Kultury w Ustce. Funkcjonują w nim sekcje muzyczna, plastyczna, teatralna oraz tańca, a także Klub Plastyka, Klub Haftu Artystycznego i zespół wokalny „Małe Muszelki”. W 2013 roku w domu kultury w Ustce odbyło się 97 imprez, w których uczestniczyło 9 537 osób, prowadzonych było 9 zespołów tanecznych (69 członków) i 5 kół/klubów (60 członków).

Biblioteka Miejska w Ustce dysponowała w 2013 roku księgozbiorem rzędu 60 017 woluminów (o 4,5% więcej niż w 2009 roku), a w 2012 roku odnotowano 3 987 czytelników i 58 863 wypożyczenia. Na 1 placówkę biblioteczną w mieście przypadało 8 190 mieszkańców (o 168 więcej niż w 2009 roku), a na 1000 ludności miasta przypadało 243 czytelników bibliotek. Przeciętny czytelnik w Ustce wypożyczał 14,8 woluminów (o 5,8 mniej niż w 2009 roku).

Na terenie miasta znajduje się także jedyne w powiecie słupskim kino, Kino Delfin. Dysponuje ono jedną salą o 242 miejscach. W 2013 roku w usteckim kinie odbyły się 723 seanse, na których odnotowano 12 224 widzów. Około połowy seansów stanowiły seanse filmów produkcji polskiej (325; 45%), podobnie jak połowę widzów stanowili widzowie na filmach produkcji polskiej (6 175; 50,5%). Ogółem, w latach 2011-2013 liczba widzów w kinie w Ustce wzrosła o 43,1%, a seansów o 67%.

Na terenie miasta znajduje się Muzeum Ziemi Usteckiej, Muzeum Mineralów oraz prywatne Muzeum Piekarnictwa i Cukiernictwa (Muzeum Chleba), a także Sala Tradycji Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. Wiceadmirała Josefa Unruga (w Lędowie) oraz Centrum Aktywności Twórczej.

Na terenie Ustki znajduje się 11 obiektów oraz układ urbanistyczny miasta, które widnieją w rejestrze zabytków. Są to niezwykle cenne obiekty, które wraz z zespołem urbanistyczno-architektonicznym i prawobrzeżnym portem rybacko-handlowym oraz obszarem najstarszej osady rybackiej, nadają charakter miastu. W szczególności rejestr zawiera następujące zabytki:

1. układ urbanistyczny,
2. ul. Marynarki Polskiej 10 – dom,
3. ul. Chopina 8-8a – willa,
4. ul. Marynarki Polskiej 79a – kościół,

5. ul. Marynarki Polskiej 1 – latarnia morska,
6. ul. Żeromskiego 1 – zespół mieszkalno-gospodarczy,
7. ul. Kopernika 5 – willa z ogrodem,
8. ul. Chopina 4 – willa,
9. ul. ks. kard. S. Wyszyńskiego Ratusz Miejski,
10. ul. Kosynierów 21a – Bałtyckie Centrum Kultury,
11. ul. Bulwar Portowy 6 – budynek,
12. ul. Bohaterów Westerplatte 12 – wieża przeladunkowa.

Poza tym Gminna Ewidencja Zabytków Ustki obejmuje 113 obiektów zawartych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i 259 obiektów wyznaczonych przez Burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Jednym z popularniejszych symboli miasta jest ustecka Syrenka, umieszczony na nadmorskim falochronie pomnik od którego wytyczono trasę spacerową Szlakiem Legendy Usteckiej Syrenki.

W **gminie Dębica Kaszubska** funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, rozwijający i zaspokajający potrzeby kulturalno-rozrywkowe społeczeństwa. Administruje on świetlicami środowiskowymi w gminie (z filiami w Łabiszewie oraz Motarzynie) oraz świetlicami wiejskimi (w Borzęcinie, Budowie, Dobieszewie, Gogolewie, Podolu Małym i Podwilczynie). W 2013 roku w gminie funkcjonował 1 zespół artystyczny (10 członków) i 4 koła/kluby (89 członków), a także odbyło się 53 imprez, w których uczestniczyło 13 990 osób.

Do zadań GOK w Dębicy Kaszubskiej należy również prowadzenie Biblioteki Gminnej w Dębicy Kaszubskiej wraz z filią w Budowie⁵¹. Gminna biblioteka liczyła w 2013 roku 6 976 woluminów, zaś w 2012 roku odwiedziło ją 342 czytelników, którzy dokonali 4 651 wypożyczeń. Na jedną placówkę biblioteczną w gminie przypadało w 2013 roku 4 905 mieszkańców (o 117 więcej niż w 2009 roku), zaś na 1000 ludności gminy przypadało 35 czytelników bibliotek (o 4 mniej). Przeciętny czytelnik w Dębicy Kaszubskiej wypożyczał 13,6 książek w ciągu roku (o 2,9 mniej).

Wśród zabytków na terenie gminy Dębica Kaszubska można wyróżnić: Kościół p.w. NMP Królowej Polski w Budowie, Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Dębicy Kaszubskiej czy Kościół filialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobieszewie. Atrakcją gminy są także: zespół dworsko-parkowy w Starnicach, dworek w Kotowie, pałac w Krzywaniu, zespół pałacowo-parkowy w Motarzynie oraz parki czy zabytkowe budynki prywatne i użyteczności publicznej. Na terenie gminy znajdują się także strefy ochrony archeologicznej, zabytkowe cmentarze i zabytkowe układy ruralistyczne⁵².

Na terenie **gminy Kobylnica** funkcjonuje Gminne Centrum Kultury i Promocji, oferujące zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne, i teatralne) oraz edukacyjne dla mieszkańców gminy. Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy administruje świetlicami wiejskimi w Bolesławicach, Kczewie, Kruszynie, Kuleszewie, Lubuniu, Luleminie, Łosinie, Płaszewie, Reblinie, Sycewicach, Widzinie oraz

⁵¹ Za: <http://www.gok.debnica.pl/gok/>

⁵² Za: Program opieki nad zabytkami gminy Dębica Kaszubska na lata 2008-2011

Wrzącej. W 2013 roku w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach gminie odbyło się 219 imprez, w których udział wzięły 3 352 osoby. W gminie prowadzone były 4 zespoły artystyczne i 33 koła/kluby, liczące odpowiednio 67 i 659 członków.

W Kobylnicy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filiami w Kwakowie, Sycewicach i Wrzącej – na jedną placówkę biblioteczną przypada 2 741 osób (o 238 więcej niż w 2009 roku). Księgozbiór bibliotek w Kobylnicy w 2013 roku liczył 38 022 książek, a w 2012 roku 865 czytelników wypożyczyło 14 927 woluminów. Na 1000 mieszkańców gminy w 2012 roku znajdowało się 80 czytelników (aż o 65 osób mniej niż w 2009 roku), zaś przeciętny czytelnik wypożyczał 17,3 książki.

Do najważniejszych zabytków gminy Kobylnica zaliczyć należy: obiekty sakralne (kościóły w Zębowie, Słonowicach, Sierakowie Słupskim, Kuleszewie, Kobylnicy oraz Kwakowie), zespoły pałacowo-parkowe w Kończewie, Zajączkowie i Ściegnicy, dwór w Sierakowie Słupskim oraz parki w Łosinie, Sycewicach i Bzowie

W gminie Słupsk funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Głobinie - Gmina Słupsk. Administruje on m.in. świetlicami wiejskimi: w Bierkowie, Bruszkowie Małym, Bruszkowie Wielkim, Bukówce, Bydlinie, Gałęzinowie, Grąsinowie, Jezierzycach, Jezierzycach SHR, Karżcinie, Krępie, Kusowie, Krzemienicy, Lubuczewie, Redęcinie, Rogawicy, Siemianicach, Strzelinie, Strzelinku, Swołowie, Warblewie, Wiklinie, Wieszynie, Włynkowie i Włynkówku. Na terenie gminy w 2013 roku odbyło się 181 imprez kulturalnych (8 310 uczestników), a także prowadzono 21 zespołów artystycznych (303 członków) i 63 koła/kluby (950 członków).

Gminna Biblioteka Publiczna posiada placówki w Jezierzycach i Bruszkowie Wielkim, których księgozbiór w 2013 roku liczył 24 335 książek. Na jedną placówkę biblioteczną w gminie przypadało w 2012 roku 1 785 mieszkańców (o 572 osoby mniej niż w 2009 roku), a liczba czytelników na 1000 ludności wynosiła 75 osób (o 32 więcej niż w 2009 roku). Czytelnicy bibliotek publicznych w gminie Słupsk w 2012 roku wypożyczyli ogółem 31 000 książek, przeciętnie było to 25,8 wolumina (o 6,8 więcej niż w 2009 roku).

Na terenie gminy usytuowane jest także Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie, będące oddziałem Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku.

Do zabytków na terenie gminy Słupsk należy zaliczyć obiekty sakralne (kościół filialny p.w. św. Józefa w Bierkowie, kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Bruszkowie Wielkim, kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Swołowie, kościół p.w. Błogosławionej Urszuli Ledóchowskiej w Wieszynie, kościół filialny p.w. św. Antoniego w Strzelinie czy kościół p.w. Przemienienia Pańskiego we Wrześciu), budynki i obiekty publiczne (m.in. remizy strażackie w Bruszkowie Małym, Rogawicy i Swołowie, młyn wodny w Gałęzinowie, kolejowy budynek mieszkalny w Jezierzycach, budynek stacji kolejowej w Jezierzycach Osiedle, magazyn w Karżcinie, kuźnie w Krępie Słupskiej i Lubuczewie, wozownia w Krzemienicy, gorzelnia w Redzikowie, budynek mieszkalny z młynem w Siemianicach, młyn w Strzelinku, spichlerz w Strzelinie, Muzealna Zagroda Albrechta w Swołowie, młyn wodny w Włynkówku), zespoły folwarczne (w Karżcinie, Redzikowie, Kukowie, Lubuczewie, Rogawicy,

Warblewie, Wieszynie i Wrześciu), pałace (w Jezierzycach, Krępie Słupskiej, Kukowie, Lubuczewie, Rogawicy, Swochowie, Warblewie i Wieszynie) oraz dwory (w Stanięcinie, Strzelinie i Swochowie)⁵³.

Działalność kulturalną na terenie **gminy Ustka** koordynuje Centrum Kultury Gminy Ustka. Łączy ono działalność Gminnego Ośrodka Kultury Gminy Ustka w Zaleskich oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Objeździe z siedzibą w Zaleskich. Nadzoruje również świetlice wiejskie w Możdżanowie, Gąbinie, Rowach, Objeździe, Starkowie, Duninowie, Pęplinie, Grabnie, Wodnicy, Charnowie, Niestkowie, Machowinie, Wytownie oraz Zaleskich. W gminie Ustka w 2013 roku istniało 9 zespołów artystycznych i 21 kół/klubów, liczących odpowiednio 135 i 244 członków. Na terenie gminy odbyły się łącznie 132 imprezy kulturalne, w których udział wzięło 2 890 osób.

Biblioteka gminna w 2013 roku składała się z 21 964 woluminów, a w 2012 roku odwiedziło ją 592 czytelników (74 czytelników na 1000 ludności), którzy dokonali 14 073 wypożyczeń (przeciętnie 23,8 wolumina na 1 czytelnika). Na jedną placówkę biblioteczną w gminie Ustka w 2012 roku przypadało 1 346 osób, o 66 więcej niż w 2009 roku.

Do najważniejszych zabytków gminy Ustka należą obiekty sakralne: kościół filialny p.w. Znalezienia Krzyża w Charnowie, kościół p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Duninowie, kościół filialny p.w. Jana Chrzciciela w Zimowiskach, kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża w Machowinie, kościół filialny p.w. św. Bartłomieja w Możdżanowie, kościół p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Objeździe, kościół filialny p.w. Apostołów Piotra i Pawła w Rowach, kościół w Wytownie oraz kościół filialny w Zaleskich. Obiektami o szczególnym znaczeniu zabytkowym są także pałac i park w Duninowie, pałac z parkiem w Zaleskich oraz pałac w Wytownie, zaś w Machowinku i Wytownie znajdują się strefy ochrony archeologicznej bezwzględnej.

EDUKACJA

Na terenie **Miasta Słupska** funkcjonuje 5 żłobków (3 placówki publiczne Zespołu Żłobków Miejskich, 2 placówki niepubliczne) oraz 2 kluby dziecięce. Łącznie dysponują one 305 miejscami dla dzieci (w tym 285 miejsc w żłobkach miejskich). Opieką żłobkową w mieście w 2013 roku objętych było 9,1% dzieci w wieku 0-2 lata. Odsetek ten kształtował się na niższym poziomie niż w latach poprzednich – w 2012 roku do żłobków słupskich uczęszczało 11,9% dzieci, zaś w 2009 roku – 9,6%.

Edukację przedszkolną w mieście prowadzi ogółem 19 placówek miejskich (w tym jedna integracyjna) oraz 10 placówek niepublicznych i jeden punkt przedszkolny. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do przedszkoli w mieście w 2013 roku wynosił 88,3% i charakteryzuje się stałym wzrostem (w 2009 roku było to 77,6%).

Edukacja podstawowa dla dzieci prowadzona jest w 9 placówkach publicznych (w tym 3 szkoły z oddziałami integracyjnymi i 1 z oddziałami przyszpitalnymi) oraz 2 placówkach niepublicznych. W 2012 roku uczęszczało do nich 4 649 uczniów, tj o 3,1% mniej niż w 2009 roku. Uczniowie klas I stanowili 16,5% uczniów szkół podstawowych (767 osób).

Na terenie Słupska funkcjonuje 7 publicznych gimnazjów dla dzieci i młodzieży (w tym 1 placówka specjalna i 2 z oddziałami integracyjnymi), a także 6 placówek niepublicznych. W 2012 roku

⁵³ Za: <http://www.slupsk.ug.gov.pl/strony/menu/41.dhtml>

uczęszczało do nich 2 684 uczniów, tj. o 12% mniej niż w 2009 roku. Uczniowie klas I stanowili 32,4% uczniów gimnazjów (950 osób).

Edukacja ponadgimnazjalna dla młodzieży na prowadzona jest w 12 liceach ogólnokształcących (w tym 7 publicznych i 5 niepublicznych), 9 technikach (w tym 5 publicznych i 4 niepublicznych), 2 technikach uzupełniających oraz 8 szkołach zawodowych (w tym 6 publicznych i 2 niepublicznych). W 2013 roku do liceów ogólnokształcących w mieście uczęszczało 2 207 uczniów (o 23,2% mniej niż w 2009 roku), do techników (w 2012 roku) – 3 281 uczniów (o 13% więcej niż w 2009 roku), zaś do zasadniczych szkół zawodowych (w 2013 roku) – 954 uczniów (tj. o 13,1% mniej niż w 2009 roku).

Ofertę edukacyjną dla dzieci i młodzieży na terenie miasta uzupełniają szkoły artystyczne (Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Liceum Plastyczne) oraz 4 szkoły policealne (Policealna Szkoła Medyczna, Policealne Studium Farmaceutyczne, Studium Medyczne TEB edukacja oraz Szkoła Policealna nr 10 w Słupsku).

Dla dorosłych dostępna jest oferta jednego gimnazjum, siedmiu liceów ogólnokształcących, trzech uzupełniających liceów ogólnokształcących, jednego technikum uzupełniającego, jednej zasadniczej szkoły zawodowej oraz dwunastu szkół policealnych.

Oferta edukacji wyższej na terenie miasta Słupska obejmuje 7 placówek: Akademia Pomorska w Słupsku – uczelnia publiczna, uczelnie niepubliczne: Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku i Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku, Gdańska Wyższa Szkoła Administracji - Wydział Zamiejscowy w Słupsku, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku – wydział zamiejscowy, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny WSG w Słupsku oraz Społeczna Akademia Nauk w Słupsku – wydział zamiejscowy.

W szkołach wyższych na terenie Słupska w 2013 roku naukę pobierało 3 987 osób, w tym 2 703 kobiet (67,8% ogółu studentów) i 1 284 mężczyzn (32,2% ogółu studentów). Liczba studentów szkół wyższych w Słupsku w 2013 roku zmniejszyła się w stosunku do 2012 roku o 17,5%, podobnie jak liczba absolwentów – gdzie odnotowano spadek o 30,6% (z 2 218 do 1 540 absolwentów).

Opiekę żłobkową na terenie **powiatu słupskiego** świadczą: 2 żłobki w Kobylnicy, 2 żłobki w Ustce oraz żłobek w Potęgowie, dysponujące łącznie 140 miejscami. Powiat charakteryzuje się bardzo niskim odsetkiem dzieci objętych opieką żłobkową – w 2013 roku było to 3,2%. Na terenach miejskich powiatu słupskiego do żłobków uczęszczało 13,3% dzieci, zaś na terenach wiejskich – jedynie 1,1%.

Edukacja przedszkolna na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku prowadzona była w 21 przedszkolach (w tym 10 publicznych), 34 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i 14 punktach przedszkolnych (w tym 7 publicznych). Wychowaniem przedszkolnym w powiecie objęto 60,7% dzieci w wieku 3-5 lat, w tym 81,6% w miastach i 56,3% na obszarach wiejskich. Rozszerzająca się oferta przedszkolna wpływa na zwiększanie się odsetka dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie powiatu – w porównaniu z 2009 rokiem wzrósł on o 22,9%, w tym o 7,3% w miastach i 25,8% na terenach wiejskich powiatu.

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują 44 szkoły podstawowe, w których w 2012 roku uczyło się 5 684 uczniów. Liczba uczniów szkół podstawowych powiatu słupskiego podlegała stałemu spadkowi – w 2009 roku było ich 6 057. Na podstawie powyższych danych można określić, iż w latach 2009-2012 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych zmniejszyła się o 6,2%.

Edukację gimnazjalną na terenie powiatu słupskiego prowadzi 25 placówek, do których w 2012 roku uczęszczało 2 932 uczniów. Ich liczba, podobnie jak w szkołach podstawowych, spada. W latach 2009-2012 liczba dzieci pobierających naukę w gimnazjach słupskich zmniejszyła się o 16,4%.

Edukacja ponadgimnazjalna w powiecie prowadzona jest przez Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce, Technikum Leśne w Warcinie im. Prof. Stanisława Sokołowskiego (gmina Kępice) oraz Zespół Szkół Agrotechnicznych im. Wł. Reymonta w Słupsku. Liczba uczniów liceum ogólnokształcącego w powiecie zmniejsza się (spadek o 23% w latach 2009-2013), podobne zjawisko dotyczy liczby uczniów techników (spadek o 31,7%, z 435 do 297 osób). Na terenie powiatu funkcjonuje ponadto Centrum Edukacji Regionalnej w Warcinie (m.in. prowadzące i organizujące edukację dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez szkolenia zawodowe, kursy)⁵⁴ oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marynarza Polskiego w Damnicy (dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie).

Na terenie **Miasta Ustka** infrastruktura żłobkowa nie jest rozbudowana – funkcjonuje jeden żłobek publiczny (Żłobek Miejski w Ustce) i jeden niepubliczny (Słonecznikowy Żłobek w Ustce⁵⁵), ale miasto charakteryzuje się najwyższym spośród wszystkich jednostek terytorialnych MOF Miasta Słupska odsetkiem dzieci objętych opieką żłobkową. W 2013 roku do żłobka uczęszczało 14,2% dzieci w wieku 0-2 lata, przy czym odsetek ten był najniższy od 2009 roku – wówczas opieką żłobkową objętych było 19,3% dzieci.

Opiekę przedszkolną na terenie Ustki świadczą 3 przedszkola publiczne (Miejskie Przedszkole Nr 1, Nr 2, Nr 3) oraz przedszkole niepubliczne „Na Wydmie”. Wychowaniem przedszkolnym w mieście objętych było w 2013 roku 80,4% dzieci w wieku 3-5 lat.

Edukacja podstawowa na terenie miasta prowadzona jest w dwóch placówkach publicznych, zaś edukacja gimnazjalna w publicznym Gimnazjum im. Gen. Mariusza Zaruskiego oraz Społecznym Gimnazjum Usteckiego Towarzystwa Oświatowego. Liczba uczniów szkół podstawowych w 2012 roku wynosiła 886 osób (tj. o 3,7% mniej niż w 2009 roku), a gimnazjów – 524 osób (tj. o 23% mniej niż w 2009 roku). Uczniowie klas I szkół podstawowych stanowili 15,8% uczniów na tym etapie edukacji w mieście, zaś uczniowie klas I gimnazjum – 30,5%.

W mieście funkcjonuje również Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych, w skład którego wchodzi szkoła dla młodzieży (Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Technikum) oraz dorosłych (Liceum Ogólnokształcące, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące, Technikum Uzupełniające oraz Szkoła Policealna). Do Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Ustce w 2013 roku uczęszczało 144 uczniów. Ich liczba stale się zmniejsza – w porównaniu z 2009 rokiem spadła o 23%, zaś uczniowie klas I stanowili w 2013 roku 22,9% ogółu uczniów liceum ogólnokształcącego. W technikum w Ustce w 2012 roku naukę pobierało 70 uczniów, tj. o 55,1% osób mniej niż w 2009 roku.

Na terenie **gminy Dębница Kaszubska** nie jest prowadzona opieka żłobkowa. Edukacja przedszkolna prowadzona jest w Przedszkolu Publicznym w Dębnicy Kaszubskiej, oddziale przedszkolnym w Szkole

⁵⁴ Za: <http://www.cer.warcino.pl/>

⁵⁵ Szczegółne miejsce w edukacji głównie młodszych mieszkańców gmin powiatu słupskiego zajmuje Fundacja Kaszubskie Słoneczniki. Prowadzi ona niepubliczne żłobki w Ustce i Kobylnicy, niepubliczne przedszkola w Ustce, Kobylnicy, Charnowie, Modrzejowie, Sycewicach, Duninowie oraz Starkowie, a także szkołę podstawową w Ustce (za: <http://abc.sloneczniki.org/>)

Podstawowej w Gogolewie, a także oddziałach przedszkolnych w Budowie (Szkoła Podstawowa w Motarzynie) oraz Niepublicznym Przedszkolu w Niepogłędziu. Wychowaniem przedszkolnym w 2013 roku objętych było 69,1% dzieci w wieku 3-5 lat.

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe (publiczne w Dębnicy Kaszubskiej, Gogolewie i Motarzynie oraz niepubliczna w Niepogłędziu) oraz 2 gimnazja (publiczne w Dębnicy Kaszubskiej i niepubliczne w Niepogłędziu). W szkołach podstawowych w Dębnicy Kaszubskiej w 2012 roku uczyło się 628 osób, zaś w gimnazjach – 338 osób. W obu typach szkół liczba uczniów uległa znacznemu zmniejszeniu w porównaniu z 2009 rokiem – w szkołach podstawowych liczba uczniów spadła o 14,1%, zaś w gimnazjach o 13,8%.

Opieka żłobkowa na terenie **gminy Kobylnica** prowadzona jest w dwóch niepublicznych żłobkach, dysponujących 35 miejscami. W 2012 roku do żłobków uczęszczało 4,5% dzieci w wieku 0-2 lata. W 2013 roku odsetek ten minimalnie wzrósł, do poziomu 4,8%.

Na terenie gminy funkcjonuje 10 Placówek wychowania przedszkolnego (publiczne i niepubliczne) w tym:

Przedszkola (niepubliczne)

- Niepubliczny Dom Przedszkolaka „Pluszowy Zakątek”, Kobylnica ul. Główna 70, oddziały w Kwakowie ul. Cicha 3
- 2.Anglojęzyczne Przedszkole Niepubliczne „KREDKA”, Kobylnica ul. Prof. Poznańskiego 1
- Przedszkole Niepubliczne „Mali Odkrywczy”, Sycewice ul. Słupska 10
- „Słonecznikowe Przedszkole” Sycewice ul. Poczтовая 5
- Słonecznikowe Przedszkole w Kobylnicy ul. Główna 65a

oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych:

- Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy, ul. Główna 63, 76-251 Kobylnica
- Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Polskich Noblistów w Sycewicach, Sycewice ul. Szkolna 1, 76-251 Kobylnica.
- Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków w Kwakowie, Kwakowo ul. Słupska 5, 76-251 Kobylnica
- Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Kończewie, Kończewo ul. Szkolna 1, 76-251 Kobylnica.
- Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Książąt Pomorskich w Słonowicach, Słonowice 4, 76-251 Kobylnica⁵⁶.

Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie stale rośnie – w 2009 roku było to 20%, podczas gdy w 2013 roku odsetek ten osiągnął wartość 53,2%.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych (w Kobylnicy, Kończewie, Kwakowie, Słonowicach i Sycewicach) oraz 2 gimnazja (w Kobylnicy i Sycewicach). Do szkół podstawowych w 2012 roku uczęszczało 664 uczniów (ich liczba wykazuje się stałością, w porównaniu z 2009 rokiem zmniejszyła się o 1%), zaś do gimnazjów – 337 uczniów (spadek o 3,7% w stosunku do 2009 roku).

⁵⁶ Za : dane z Urzędu Gminy Kobylnica z 2014 r.

Na terenie **gminy Słupsk** nie jest dostępna opieka żłobkowa. dostępny jest żłobek niepubliczny "Biedroneczka" (Redzikowo). Edukacja przedszkolna prowadzona jest w 3 przedszkolach (publicznym w Jezierzycach, niepublicznych we Włynkówku i w Siemianicach) oraz 6 punktach przedszkolnych (w Siemianicach, Redzikowie, Wrześciu, Bierkowie, Głobinie i Włynkówku). Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych edukacją przedszkolną w 2013 roku wynosił 65,3% i od 2009 roku stale rośnie (44%).

Na terenie gminy Słupsk funkcjonuje 7 szkół podstawowych (w Bierkowie, Wrześciu, Głobinie, Włynkówku, Jezierzycach, Siemianicach i Redzikowie) oraz 3 gimnazja (w Jezierzycach, Siemianicach i Redzikowie). W szkołach podstawowych w 2012 roku uczyło się 938 dzieci (tj. o 1,8% więcej niż w 2009 roku), zaś w gimnazjach – 433 dzieci (tj. o 14,1% mniej niż w 2009 roku).

Na terenie **gminy Ustka** funkcjonują punkty przedszkolne: w Wytownie, Duninowie, Starkowie, Charnowie, Objeździe i Gąbinie. W 2013 roku wychowaniem przedszkolnym objętych było 44,1% dzieci w wieku 3-5 lat. Jest to znaczny wzrost w porównaniu z 2009 rokiem, gdy do przedszkoli uczęszczało jedynie 9,9% dzieci z gminy.

Na obszarze gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych: w Charnowie, Zaleskich i Objeździe (placówki samorządowe) oraz Gąbinie i Wytownie (placówki prowadzone przez osoby fizyczne). Do szkół podstawowych w gminie uczęszczało w 2012 roku 351 uczniów. Ich liczba w porównaniu z 2009 rokiem zmniejszyła się o 6,1%. Z kolei edukacja gimnazjalna prowadzona jest w Gimnazjum w Objeździe, do którego w 2012 roku uczęszczało 95 uczniów. Ich liczba w stosunku do 2009 roku spadła o 32,1%.

OCHRONA ZDROWIA⁵⁷

Centrum usług medycznych dla mieszkańców MOFS jest Słupsk. Na terenie miasta zlokalizowana jest większość podmiotów prowadzących działalność leczniczą, szczególnie dotyczy to ambulatoryjnych usług specjalistycznych. W ośrodkach leczniczych poza obszarami miejskimi (tj. Słupsk, Ustka) dla mieszkańców dostępne są przede wszystkim usługi podstawowej opieki zdrowotnej.

Opiekę szpitalną mieszkańcy MOF Miasta Słupska mogą uzyskać w następujących placówkach:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku, ul. Hubalczyków 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Zdrowia SALUS (Szpital), ul. Zielona 8 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ oraz prywatne),
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Wojska Polskiego 50, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia MSWiA, ul. Lelewela 58 Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ oraz prywatne).

Świadczenia z zakresu **podstawowej opieki zdrowotnej** dla mieszkańców MOF Miasta Słupska realizowane są przez placówki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna, ul. Bema 12, Smołdzino,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Klonowa 5, Damnica,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "CENTRUM ZDROWIA SALUS", ul. Zielona 8, ul. Piłsudskiego 2, ul. Mochnackiego 1, ul. Kaszubska 31, ul. Szafranka 10,
- Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej, ul. Słupska 9, Główczyce,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "EWA-MED", ul. Słupska 14a, Sycewice, Słonowice12,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "GRAMED-Pielęgniarka Domowa", ul. Jana Pawła II, Słupsk,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Lekarz Domowy", ul. Kołłątaja 31, ul. Chełmońskiego 3, Bruskowo Wielkie 3,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AUXILIUM, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia Pobłocie, Pobłocie 8, Stowięcino 25, Główczyce,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej POLO w Słupsku, ul. Wileńska 30, Słupsk,

⁵⁷ W podrozdziale zamieszczono podstawowe informacje dotyczące placówek ochrony zdrowia w MOF Miasta Słupska. Szczegółowy zakres działalności podmiotów wykonujących działalność leczniczą przedstawiono w Załączniku.

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzęcinie, Borzęcino 5, ul. Zjednoczenia 26, Dębica Kaszubska,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Budowie, Budowo 41,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Głównicy, ul. Lipowa 4, Głównice,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jezierzycach, ul. Główna 8/8, Jezierzycy,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy, ul. Główna 54a, Kobylnica, Łupawa 16, Głobino 47, Stara Dąbrowa 4, ul. Cicha 13, Kwakowo,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce, ul. Kopernika 18, ul. Leśna 10, Bałamątek 18, Zaleskie 8,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSW w Koszalinie Przychodnia MSW w Słupsku, ul. Lelewela 58, Słupsk,
- Samodzielny Publiczny Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej: ul. Tuwima 37, ul. 11 Listopada 7, ul. Wojska Polskiego 49, ul. Łokietka 6,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Ogrodowa 12, Smołdzino,
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SP ZOZ, ul. Komandorska 54, Ustka,
- Indywidualna Praktyka Lekarska Wiesław Leończuk, ul. Sikorskiego 14, Kępice,
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Stoczyński, ul. Mickiewicza 24, Kępice,
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Krzysztof Wolnikowski, Wrzeście 35, Słupsk,
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Zdzisław Pawłowski, ul. Wojska Polskiego 20, Kępice,
- Indywidualne Praktyki Pielęgniarskie: Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej: ul. Plac Wolności 23, Kępice,
- Indywidualne Praktyki Pielęgniarskie (Gabinety szkolne): ul. Korczaka 1, Damnica; Warcino 23a, Kępice; ul. Szeroka 16, Potęgowo,
- Indywidualne Praktyki Położnicze: Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej: ul. Plac Wolności 23, Kępice; ul. Nad Śluzami 26/14.

Świadczenia z zakresu **ambulatoryjnej opieki specjalistycznej** świadczone są przez:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka, ul. Hubalczyków 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ), Oddział Położniczo-Ginekologiczny i Neonatologiczny w Ustce, ul. A.Mickiewicza 12 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Samodzielny Publiczny Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej: ul. Tuwima 37, ul. 11 Listopada 7, ul. Wojska Polskiego 49, ul. Łokietka 6 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Poradnia Chorób Płuc, ul. Hubalczyków 5/1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia Salus", ul. Zielona 8, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Dermis", ul. Prosta 1/1a, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Eskulap", ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Lekarz Domowy", ul. Wojska Polskiego 50, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medica" S.C., ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Pge-Med", ul. Hubalczyków 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Sides", ul. Moniuszki 7f/1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne Falck Ustka, ul. Prosta 1b, Słupsk; ul. Leśna 10-14, Ustka; ul. Kopernika 22, Ustka (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ginekologii i Położnictwa Femina, ul. Frąckowskiego 15/52-53, 23 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej POLO w Słupsku, ul. Wileńska 30, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Spec-Med, ul. Na Wydmie 5a, Ustka (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzęcinie, ul. Zjednoczenia 26, Dębica Kaszubska (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy, ul. Główna 54a, Głobino 47 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- NZOZ "Polak-Med", ul. Jana Pawła II 1/3, 54 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- NZOZ Centrum Konsultacji Kardiologicznych, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- NZOZ Główczyce, ul. Lipowa 4, Główczyce (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Koszalinie, Przychodnia w Słupsku, ul. Lelewela 58,
- Specjalistyczna Poradnia Chirurgii Ogólnej, ul. Wileńska 30, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),

- Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- "Lar-Med" Lekarze Grodecka, Kuciel Sp. P. Poradnia Otolaryngologiczna, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Grupowa Praktyka Lekarska "Vis-Med Słupsk" S.C. Bożena Sitkiewicz, Halina Żabińska, Jacek Papierowski, (okulistyka), ul. Jana Pawła II 1/48 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce, ul. Komandorska 54, Lędowo-Osiedle (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Gabinet Lekarski Neurologiczny Alicja Jaciów-Mrozowska, ul. Jana Pawła II 1/27-28, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Gabinet Specjalistyczny Krystyna Mazurkiewicz (logopedia), ul. Krasińskiego 1a/2, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Beata Fiutowska-Plecka (okulistyka), ul. Jana Pawła II 1/53, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Izabella Nisiewicz-Jacek (okulistyka), ul. Wojska Polskiego 50/117 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Małgorzata Lewicka-Kisiel (otolaryngologia), ul. Jana Pawła II 1/5 (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Michał Kisiel (położnictwo i ginekologia), ul. prof. Tadeusza Kotarbińskiego 7/1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Opiekę psychiatryczną oraz leczenia uzależnień realizują:

- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Wojska Polskiego 50, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON", ul. Ziemowita 1a, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Zakład Opiekuńczo - Leczniczy Psychiatryczny – stanowiący Oddział Niepublicznego Specjalistycznego Psychiatrycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "SON", ul. Franciszkańska 1, Kobylnica,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Koszalinie, ul. Lelewela 58, Słupsk,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Opieki Medycznej "Autyzm" w Słupsku, ul. Przemysłowa 10, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Świadczenia w zakresie **rehabilitacji** realizowane są przez następujące jednostki:

- Reha-Aktiv Luiza Weinmeister, ul. Plac Wolności 23a, Kępice (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce, ul. Komandorska 54, Lędowo-Osiedle (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Zakład Opieki Zdrowotnej Strojnowski i Polaczuk, ul. Kościuszki 4a, Potęgowo (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Centrum Rehabilitacji, Redzikowo 16a/ul. Sygietyńskiego 5, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Spec-Med, ul. Jana Pawła II 1a, Słupsk; ul. Na Wydmie 5a, Ustka (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Centrum Rehabilitacji Avenir, ul. Jana Kilińskiego 47a, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka, ul. Hubalczyków 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Auxilium", ul. Sienkiewicza 5a/1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Ortho-Cerebri Rehabilitacja Funkcjonalna, ul. Szczecińska 70, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Długoterminową opiekę domową oraz instytucjonalną prowadzą:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gamed – Pielęgniarka Domowa”, ul. Jana Pawła II 1, Słupsk (świadczenia pielęgniarskie w opiece długoterminowej; realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ad-Med”, ul. Kołtątaja 32, Słupsk (świadczenia pielęgniarskie w opiece długoterminowej; realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Koszalinie, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Słupsku, ul. Lelewela 58,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Delfin", Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, ul. Wolności 1, Gardna Wielka (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Lecznictwo uzdrowiskowe realizowane jest przez:

- „Uzdrowisko Ustka” Sp. z o.o.: Sanatorium „Perła”, Sanatorium „Promyk”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Radość” (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Niepubliczny Zakład Lecznictwa Uzdrowiskowego Sanatorium „Tęcza” (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Opiekę paliatywną realizują:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pal-Med”, ul. Jana Pawła II 48a, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ),
- Towarzystwo Opieki Paliatywnej im. J. Różyckiej Hospicjum Miłosierdzia Bożego, ul. Druyffa 2, Słupsk (realizuje świadczenia w ramach kontraktu z NFZ).

Opieka stomatologiczna i ortodontyczna na terenie MOF Miasta Słupska realizowana jest zarówno w zakładach opieki zdrowotnej, jak i przez indywidualne praktyki lekarskie. Świadczenia stomatologiczne objęte są częściowo kontraktami NFZ, znaczna część z nich realizowana jest w formie usług prywatnych.

W 2013 roku na terenie **miasta Słupska** udzielono ogółem 453 978 porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza rodzinnego, zaś na 1 aptekę ogólnodostępną (35 placówek) przypadały 2 684 osoby, tj. o 448 osób mniej niż w 2009 roku.

W 2013 roku na terenie **powiatu słupskiego** udzielono ogółem 293 164 porad w ramach lekarzy POZ oraz lekarzy rodzinnych. Na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku znajdowało się 14 aptek (w mieście Ustka oraz gminach: Dębica Kaszubska, Głównicy, Kępice, Kobylnica, Potęgowo, Smołdzino) i 6 punktów aptecznych (w Damnicy, Sycewicach, Objeździe i Rowach), zaś na 1 aptekę ogólnodostępną przypadało 6 960 mieszkańców powiatu – tj. o 809 osób mniej niż w 2009 roku.

W 2013 roku lekarze podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarze rodzeni w **mieście Ustka** udzielili ogółem 64 433 porad. Ponadto działalność prowadziło 6 aptek, a na jedną placówkę ogólnodostępną przypadało 2 711 mieszkańców (o 498 osób mniej niż w 2009 roku).

W ośrodkach zdrowia w **gminie Dębica Kaszubska** w 2013 roku udzielono 33 648 porad lekarskich (POZ oraz rodzinny). W 2013 r. funkcjonowała 1 apteka oraz 1 punkt apteczny. Na jedną ogólnodostępną aptekę w gminie przypadało 9 803 mieszkańców (o 227 więcej niż w 2009 roku).

Na terenie **gminy Kobylnica** w ramach podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarzy rodzinnych w 2013 roku udzielono łącznie 28 333 porad. W gminie działalność prowadziły 2 apteki (w Kobylnicy) oraz 1 punkt apteczny (w Sycewicach), zaś na jedną aptekę ogólnodostępną przypadało 5 538 osób (o 532 więcej niż w 2009 roku).

Na terenie **gminy Słupsk** w 2013 roku udzielono 18 105 porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza rodzinnego.

W **gminie Ustka** w ramach podstawowej opieki zdrowotnej oraz działalności lekarzy rodzinnych w 2013 roku udzielono 26 040 porad lekarskich, funkcjonowały także dwa punkty apteczne: w Objeździe i Rowach.

POMOC SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie MOF Miasta Słupska świadczone są przez instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Instytucjonalna pomoc społeczna realizowana jest przez 11 ośrodków pomocy społecznej (w tym dwa miejskie) oraz jedno powiatowe centrum pomocy rodzinie:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kępicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potęgowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smołdzinie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Zakres działań instytucjonalnej pomocy społecznej wyznaczany jest obowiązującymi aktami prawnymi, głównie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 nr 64 poz. 593), ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96. Poz. 873), ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143), ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz.1001), ustawy z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 123, poz. 776), czy ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24. Poz. 198). W celu efektywnego realizowania wsparcia w jednostkach administracyjnych uchwalane są programy i strategie, określające najważniejsze zadania w obszarze pomocy społecznej: rozwiązywania problemów społecznych, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii oraz przemocy w rodzinie. W miastach i gminach MOF Miasta Słupska funkcjonują także Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespoły Interdyscyplinarne.

Dla osób potrzebującej stałej opieki z powodu wieku, niepełnosprawności czy innych ograniczeń dostępna jest oferta domów pomocy społecznej:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Bezpieczna Przystań” w Słupsku, ul. Jaracza 9 (dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz osób o zmniejszonej sprawności psychofizycznej) – jednostka funkcjonująca w strukturach MOPR w Słupsku,
- Dom Pomocy Społecznej „Leśna Oaza” w Słupsku, ul. Leśna 8 (całodobowa opieka dla osób jej pozbawionych z powodu wieku lub innych przyczyn) – jednostka funkcjonująca w strukturach MOPR w Słupsku,
- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie, Lubuczewo 29a, gmina Słupsk (dla osób przewlekłe psychicznie chorych) – podmiot prowadzący: powiat słupski,
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinku, Machowinko 3, Objazda, gmina Ustka (dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie) – podmiot prowadzący: powiat słupski,

- Dom Pomocy Społecznej w Machowinie, Machowino 53, gmina Ustka (dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie) – podmiot prowadzący: powiat słupski,
- Dom Pomocy Społecznej w Przytocku, Przytocko 39, gmina Kępice (dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie) – podmiot prowadzący: Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich.

Na terenie MOF Miasta Słupska funkcjonują również środowiskowe domy samopomocy, które oferują wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Słupsku (ul. Kościuszki 3) – jednostka funkcjonująca w strukturach MOPR w Słupsku,
- Środowiskowo Dom Samopomocy w Rumsku – jednostka organizacyjna gminy Główny, funkcjonująca w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Głównym,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Potęgowie – jednostka organizacyjna gminy Potęgowa, funkcjonująca w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Potęgowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gardnie Wielkiej – jednostka organizacyjna gminy Smołdzino, funkcjonująca w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smołdzinie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Przytocku – jednostka organizacyjna gminy Kępice, funkcjonująca w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smołdzinie.

Oprócz wskazanych powyżej instytucji i placówek w strukturach jednostek administracji publicznej na terenie MOF Miasta Słupska funkcjonują:

- Oddział Socjalny Joannitów – prowadzący nieodpłatną pomoc dla osób potrzebujących (m.in. obłożnie chorych, pozostających w domu, osób starszych, osób po wypadkach czy wymagających opieki medycznej),
- Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy (ul. Podgórna 1),
- mieszkania chronione: dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i rodzin zastępczych (ul. Starzyńskiego 8/1a) oraz dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i zaburzonych psychicznie (ul. Tuwima 21a/7),
- świetlice środowiskowe (ul. Zygmunta Augusta 6a, ul. Sienkiewicza 7, ul. Grottgera 9, Słupsk),
- Centrum Administracyjne Placówek Socjalizacyjnych „Mój Dom – Moja Przyszłość” – obsługujące placówki socjalizacyjne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, ul. Lutosławskiego 21/2, ul. Mickiewicza 38/7 i 7a) – organem prowadzącym jest gmina miejska Słupsk,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ustce, ul. Wróblewskiego 5, udzielający specjalistycznej pomocy psychoedukacyjnej młodzieży niedostosowanej społecznie lub zagrożonej uzależnieniem. MOS w Ustce jest jednostką budżetową powiatu słupskiego,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Unicef, ul. Krasińskiego 19, Słupsk,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marynarza Polskiego, ul. Korczaka 1, Damnica.

Pozostałymi placówkami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i wsparcia socjalnego na terenie MOF Miasta Słupska są:

- Dom Interwencji Kryzysowej (ul. Wolności 3, Słupsk) prowadzony przez Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża. Świadczy usługi schronienia w sytuacjach kryzysowych dla ofiar przemocy i osób w kryzysie, zapewnia kompleksowe wsparcie osobom potrzebującym. W ramach placówki prowadzone jest Schronisko dla Kobiet;
- placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez Towarzystwo „Nasz Dom” zapewnia całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja potrzeby dzieci. Domy dla Dzieci obejmują: cztery domy jednorodzinne (Ustka: ul. Kościuszko, ul. Kochanowskiego, ul. Tetmajera; Słupsk: ul. Głogowa) oraz jedno mieszkanie (Słupsk: ul. Jagiełły). Instytucjonalna piecza zastępcza prowadzona jest na podstawie umowy z powiatem słupskim;
- Hospicjum Miłosierdzia Bożego (ul. Dryuffa 2, Słupsk) placówka stacjonarna prowadzona przez Towarzystwo Opieki Paliatywnej im. Janiny Różyckiej. Zapewnia całodobową opiekę paliatywną osobom chorym w terminalnych okresie choroby nowotworowej, realizowana jest także opieka hospicyjna w środowisku domowym;
- Izba Wytrzeźwień (ul. Gdyńska 13a);
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie „TAMA” (ul. Sienkiewicza 7) – placówka prowadząca poradnictwo w zakresie kryzysów rodzinnych, terapię rodzinną i psychoterapię, a także telefon zaufania;
- Ogrzewalnia dla osób bezdomnych (ul. Przemysłowa 33) – prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta;
- Noclegownia (ul. Leśna 6) – prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta)
- Schronisko i Dom Przystosowawczy dla osób bezdomnych (ul. Gdyńska 13) – prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta);
- mieszkania treningowe dla osób bezdomnych (ul. Tuwima 20a/5) – prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta);
- Warsztaty Terapii Zajęciowej: prowadzone przez Polski Związek Niewidomych (ul. Marii Curie-Skłodowskiej 3, Słupsk) oraz Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (ul. Długosza 22, Słupsk);
- Słupskie Towarzystwo Pomocy Psychologicznej Dziecku i Rodzinie „KRAĞ” (ul. Sienkiewicza 7) – prowadzące grupy wsparcia dla Dorosłych Dzieci Alkoholików, Dorosłych Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych oraz dla osób współuzależnionych;
- Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział I w Słupsku (ul. Sienkiewicza 7) – prowadzące poradnictwo, punkt konsultacyjny oraz grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi oraz ich rodziców;
- telefony zaufania: alkoholowy i narkotykowy;
- Stowarzyszenie Centrum Trzeźwości „Krokus” (ul. Sienkiewicza 7);
- Kluby Seniora;

- Uniwersytety Trzeciego Wieku w Słupsku i Ustce.

Niedostatki w zakresie wsparcia społecznego na terenie MOF Miasta Słupska dotyczą przede wszystkim zorganizowanej pomocy i opieki dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów. Niedostatek np. placówek socjalizacyjnych jest szczególnie mocno odczuwany w miastach MOFS, Słupsku i Ustce, co wynika z wysokiego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa, można prognozować, iż problem zapewnienia zorganizowanej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi będzie jednym z ważniejszych zadań z zakresu pomocy społecznej.

Środowiskowa pomoc społeczna w **Mieście Słupsku** w 2012 roku została udzielona 3 800 gospodarstw domowym. Liczyły one łącznie 6 937 osób, tj. 7,3% ogółu ludności. Z udzielonej pomocy skorzystało 14,1% ogółu dzieci i młodzieży (osoby w wieku przedprodukcyjnym), 7,4% ogółu dorosłych (osoby w wieku produkcyjnym) oraz 1,2% ogółu starszych (w wieku poprodukcyjnym) mieszkańców miasta. Z kolei zasiłki rodzinne na dzieci w 2012 roku pobierało 2 499 rodzin (o 25,6% mniej niż w 2009 roku). Zasiłki pobierane były na 4 426 dzieci, w tym 4 009 dzieci do lat 17, co stanowiło 26% ogólnej liczby dzieci w tym wieku.

Ze środowiskowej pomocy społecznej w **powiecie słupskim** 2012 roku skorzystało 5 116 gospodarstw domowych. Znajdowało się w nich 13 648 osób, co stanowiło 14,1% ogółu ludności powiatu (o 2% mniej niż w 2009 roku). Z udzielonej pomocy korzystało 26,2% ogółu dzieci i młodzieży (osoby w wieku przedprodukcyjnym), 12,2% ogółu dorosłych (osoby w wieku produkcyjnym) oraz 4,8% ogółu osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) w powiecie. Zasiłki rodzinne na dzieci w 2012 roku pobierało 4 595 słupskich rodzin (o 23,8% mniej niż w 2009 roku). Zasiłki pobierane były na 9 121 dzieci, w tym 8 314 dzieci do lat 17, co stanowiło 41,5% ogólnej liczby dzieci w tym wieku.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w **mieście Ustka** realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce. Ze środowiskowej pomocy społecznej w mieście w 2013 roku skorzystało 601 gospodarstw domowych i 1 124 osób (6,8% ogółu ludności). Zasiłki rodzinne na dzieci w 2012 roku otrzymywało 406 usteckich rodzin (o 35,6% mniej niż w 2009 roku). Znajdowało się w nich 596 dzieci, w tym 543 dzieci w wieku do 17 lat (20,3% ogółu dzieci w tym wieku).

W **gminie Dębница Kaszubska** działa Ośrodek Pomocy Społecznej. Ze świadczonej środowiskowej pomocy społecznej w 2012 roku skorzystały 732 gospodarstwa domowe, w których znajdowało się 1 965 osób (20,1% ogółu ludności). Zasiłki rodzinne pobierane były przez 620 rodzin (o 16,7% mniej niż w 2009 roku), w których znajdowało się 1 220 dzieci. Wśród nich było 1 127 dzieci w wieku do lat 17, co stanowiło 51,3% ogólnej liczby dzieci w tym wieku.

Na terenie gminy funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w **Kobylnicy**, świadczący usługi z zakresu pomocy społecznej, w tym świadczeń, pracy socjalnej czy opieki środowiskowej. Ze środowiskowej pomocy społecznej w 2012 roku skorzystało 528 gospodarstw domowych i 1 328 osób (tj. 12,3% ogółu ludności – spadek z 14,4% w 2009 roku). Z kolei zasiłki rodzinne na dzieci w 2012 roku pobierało 541 rodzin w gminie (o 18,6% mniej niż w 2009 roku). Zasiłki pobierane były na 977 dzieci, w tym 833 dzieci do lat 17, co stanowiło 39,3% ogólnej liczby dzieci w tym wieku.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie **gminy Słupsk** realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku, a działania w obszarze polityki społecznej określa *Gminna strategia integracji i polityki społecznej Gminy Słupsk na lata 2004-2015*. Ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie

w 2012 roku skorzystały 574 gospodarstwa domowe, liczące 1 564 osób. Ogółem pomoc środowiskowa została udzielona 9,8% ludności (w 2009 roku było to 12,3%). Zasiłki rodzinne otrzymywały 652 rodziny (o 25,7% mniej niż w 2009 roku), w których przebywało 1 295 dzieci. Zasiłki rodzinne pobierane były na 34,5% dzieci w wieku do lat 17 w gminie (1 193 dzieci).

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w **gminie Ustka** zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce, realizując m.in. działania wynikające ze *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ustka na lata 2004-2015*. W 2012 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie skorzystało 499 gospodarstw domowych, w których znajdowało się 1 338 osób. Stanowiło to 16,6% ogółu ludności, a odsetek ten małał od 2009 roku (20,1%). Z zasiłków rodzinnych na dzieci w 2012 roku korzystało 337 rodzin (o 24,6% mniej niż w 2009 roku), w których przebywało łącznie 686 dzieci. Wśród nich znajdowało się 628 dzieci w wieku do lat 17, co stanowiło 37,2% ogółu populacji w tym wieku w gminie.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego w **Mieście Słupsku** realizowane są przez policjantów z I i II Komisariatu Policji w Słupsku. W 2013 roku na terenie Miasta Słupska popełniono 2 831 przestępstw (stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych), w tym 1 625 przestępstw o charakterze kryminalnym (57,4%), 833 przestępstw o charakterze gospodarczym (29,4%), 242 przestępstwa drogowe (8,5%), 71 przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (2,5%) oraz 1 865 przestępstw przeciwko mieniu (65,9%). Ogółem na 1000 mieszkańców miasta Słupska w 2013 roku popełniono 29,95 przestępstw (w 2012 roku było to 23,94 przestępstw), a wskaźnik wykrywalności sprawców wynosił 71%. Najwyższa wykrywalność dotyczyła przestępstw drogowych (98,8%) oraz przestępstw o charakterze gospodarczym (91%), najniższa – przestępstw o charakterze kryminalnym (57%).

Ochronę przeciwpożarową w mieście zapewniają strażacy z Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Słupsku: Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 i nr 2. W Słupsku w 2013 roku miało miejsce 891 zdarzeń, do których byli wzywani strażacy, w tym 487 pożarów, 374 miejscowe zagrożenia i 30 fałszywych alarmów⁵⁸.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców **powiatu słupskiego** czuwają funkcjonariusze policji, straży miejskiej i straży gminnych, ochotniczych straży pożarnych, a także Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego i SAR – Brzegowej Stacji Ratownictwa. Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączono 21 jednostek ochotniczych straży pożarnych z powiatu słupskiego: OSP Biesowice, OSP Kępice, OSP Korzybie, OSP Wrząca, OSP Sierakowo, OSP Motarzyno, OSP Dębica Kaszubska, OSP Kusowo, OSP Sycewice, OSP Łupawa, OSP Potęgowo, OSP Główny, OSP Damnica, OSP Gardna Wielka, OSP Smoładzino, OSP Rowy, OSP Objazda, OSP Wiklino, OSP Włynkowo, OSP Zaleskie, OSP Ustka. Poza systemem KSRG pozostały jednostki w miejscowościach: Łokciowe, Izbica, Wierzchocino, Siecie, Pobłocie, Dargoleza, Górzyno, Duninowo, Pęplino, Starkowo, Moźdzanowo, Swołowo, Bruszkowo Małe, Gałęzinowo, Strzelinko, Strzelino, Słupsk, Bukówka, Jezierzycy, Zagórzycy, Borzęcino, Starnice, Podole Małe, Gogolewo, Budowo, Niepogłędzie, Podwilczyn, Kruszyna, Lulemino,

⁵⁸ Za: Stan bezpieczeństwa pożarowego miasta i powiatu słupskiego za rok 2013. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Słupsku.

Lubuń, Barcino, Podgóry, Mzdowo oraz Przytocko. Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują także dwie jednostki Wojskowej Straży Pożarnej: w Ustce-Lędowie oraz Ustce-Poligonie. Ogółem w powiecie słupskim w 2013 roku miało miejsce 891 zdarzeń, do których byli wzywani strażacy, w tym 376 pożarów, 474 miejscowe zagrożenia i 24 fałszywe alarmy⁵⁹.

Na terenie powiatu słupskiego znajdują się komisariaty i posterunki policji Komendy Miejskiej Policji w Słupsku: Posterunek Policji w Kobylnicy (podlegający pod Komisariat Policji II w Słupsku), Posterunek Policji w Dębnicy Kaszubskiej (podlegający pod Komisariat Policji I w Słupsku), Komisariat Policji w Ustce, Komisariat Policji w Główczycach (Posterunek Policji w Smołdzinie z siedzibą w Gardnie Wielkiej, Posterunek Policji w Damnicy, Posterunek Policji w Potęgowie) oraz Komisariat Policji w Kępicach⁶⁰. W Słupsku znajduje się także Szkoła Policji.

W 2013 roku na terenie powiatu słupskiego popełniono łącznie 2 083 przestępstwa (stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu daje wskaźnik na poziomie 21,4 przestępstwa (w 2012 roku było to 23,94 przestępstwa na 1000 ludności). Na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku popełniono 1 325 przestępstw o charakterze kryminalnym (63,6%; 13,61 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców), 1 023 przestępstwa przeciwko mieniu (49,1%; 10,51 na 1000 mieszkańców), 399 przestępstw drogowych (19,2%; 4,10 na 1000 mieszkańców), 227 przestępstw o charakterze gospodarczym (10,9%; 2,33 na 1000 mieszkańców) oraz 62 przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (3%; 0,64 na 1000 mieszkańców). Najwyższą wykrywalność dotyczyła sprawców przestępstw drogowych (99,8%), wykryto także sprawców 85% przestępstw gospodarczych i 63% przestępstw kryminalnych. Ogólny wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw na terenie powiatu słupskiego wynosił w 2013 roku 73% i był wyższy o 1,2% niż w 2012 roku.

Bezpieczeństwa na terenie **Miasta Ustki** strzegą policjanci (Komisariat Policji w Ustce), strażacy (Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 3 w Ustce podlegająca pod Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Słupsku), strażnicy miejscy oraz pracownicy SAR – Brzegowej Stacji Ratownictwa i Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Straż Graniczna, Żandarmeria Wojskowa.

Bezpieczeństwa publicznego na terenie **gminy Dębica Kaszubska** strzegą funkcjonariusze z Posterunku Policji w Dębnicy Kaszubskiej, zaś ochronę przeciwpożarową zapewniają strażacy z jednostek ochotniczych straży pożarnych w Dębnicy Kaszubskiej i Motarzynie (wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego) oraz OSP w Borzęcinie, Budowie, Gogolewie, Mielnie, Niepogłędzie, Podolu Małym, Podwilczynie i Starnicach.

Bezpieczeństwa na terenie **gminy Kobylnica** strzegą dzielnicowi z Posterunku Policji w Kobylnicy, strażnicy gminni (Straż Gminna w Kobylnicy) oraz strażacy z ochotniczych straży pożarnych z jednostek w Sierakowie, Wrzącej, Sycewie, Kruszynie, Lubuniu oraz Luleminie.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie **gminy Słupsk** zapewniają funkcjonariusze policji oraz Straży Gminnej Gminy Słupsk. Ochronę przeciwpożarową gwarantują jednostki ochotniczych straży pożarnych zrzeszone w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Słupsk. OSP funkcjonują w Bukówce, Bruszkowie Małym, Gałęzinowie, Jezierzycach, Kusowie, Strzelinie, Strzelinku, Swołowie, Wiklinie oraz Włynkowie.

⁵⁹ Za: Stan bezpieczeństwa pożarowego miasta i powiatu słupskiego za rok 2013.

⁶⁰ Za: http://www.slupsk.policja.gov.pl/dziel_szukaj.php

Bezpieczeństwo publiczne na terenie **gminy Ustka** gwarantowane jest przez Komisariat Policji w Ustce oraz Straż Gminną Gminy Ustka, a ochronę przeciwpożarową zapewniają członkowie ochotniczych straży pożarnych (w Duninowie, Możdżanowie, Objeździe, Pęplinie, Rowach, Starkowie i Zaleskich). W okresie letnim plaże patrolowane są przez Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

TURYSTYKA

Na obszarze **Miasta Słupska** w 2013 roku funkcjonowało 12 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 7 hoteli (2 kategorii ***, 3 kategorii **, 2 kategorii *), 2 schroniska młodzieżowe, 1 ośrodek wczasowy, 1 zespół domków turystycznych oraz 1 inny obiekt hotelowy. W zakresie zaplecza sportowo-rekreacyjnego turystyczne obiekty noclegowe w Słupsku najczęściej były wyposażone w boiska do siatkówki lub koszykówki (3 obiekty), stół do tenisa stołowego (3 obiekty) oraz saunę (2 obiekty), a pojedyncze placówki oferowały dostęp do solarium, stołu bilardowego, wypożyczalni sprzętu turystycznego czy zabiegów SPA. Ponadto część obiektów noclegowych wyposażona była w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo: pochylnię wjazdową (4 obiekty), przystosowane pokoje/łazienki (4 obiekty), automatycznie otwierane drzwi (2 obiekty), przystosowaną windę czy parking z oznaczonymi miejscami dla osób niepełnosprawnych ruchowo (po 1 obiekcie).

Obiekty noclegowe na terenie miasta dysponowały w 2013 roku 818 miejscami noclegowymi. Było ich o 31,4% mniej niż w 2009 roku. Z noclegów na terenie miasta w 2013 roku skorzystało ogółem 30 077 osób, w tym 2 182 turystów zagranicznych (7,3%), zaś liczba udzielonych noclegów wynosiła 52 630, w tym 4 221 noclegów turystom zagranicznym (8%). Liczba korzystających z noclegów w Słupsku w latach 2009-2013 zwiększyła się o 3 672 osoby, tj. o 13,9%; podczas gdy liczba udzielonych noclegów zmniejszyła się o 10 085 (tj. o 16,1%). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w Słupsku w 2013 roku wynosił 23,7% (w latach poprzednich wahał się w przedziale 23-26%).

Infrastrukturę turystyczną na obszarze **powiatu słupskiego** w 2013 roku tworzyło 139 obiektów noclegowych. Wśród nich znajdowało się 36 ośrodków wczasowych, 11 zespołów turystycznych, 9 hoteli, 9 innych obiektów noclegowych, 6 ośrodków szkolno-wypoczynkowych, 4 ośrodki kolonijne, 4 pola biwakowe, 4 zakłady uzdrowiskowe, 3 szkolne schroniska młodzieżowe, 2 pensjonaty, 2 kempingi, 1 dom pracy twórczej oraz 1 obiekt niesklasyfikowany. Zaplecze sportowo-rekreacyjne turystycznych obiektów noclegowych w powiecie słupskim najczęściej obejmowało: boiska do koszykówki lub siatkówki (44 obiekty), stoły do tenisa stołowego (42 obiekty), stoły do bilardu (33 obiekty), wypożyczalnie sprzętu turystycznego (31 obiektów), pokoje zabaw dla dzieci (20 obiektów), korty tenisowe (16 obiektów), boiska do piłki nożnej (15 obiektów), sauny (14 obiektów), siłownie (13 obiektów) oraz zajęcia prowadzone przez instruktorów (13 obiektów). Rzadziej w słupskich obiektach noclegowych oferowany był dostęp do zabiegów SPA (9 obiektów), basenów krytych (6 obiektów), wypożyczalni sprzętu pływającego (4 obiekty), basenów otwartych (3 obiekty), solariów (2 obiekty), hipodromu/stadniny koni (2 obiekty), kręgli (1 obiekt) czy mini golfa (1 obiekt). W 24 obiektach noclegowych na terenie powiatu słupskiego dostępne były sale konferencyjne (łącznie 2 860 miejsc w 37 salach konferencyjnych), a 56 oferowało dostęp do sieci WiFi. Nieliczne turystyczne obiekty noclegowe na terenie powiatu dostosowane były do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo:

w 23 obiektach znajdowała się pochylnia wjazdowa oraz odpowiednio przystosowane pokoje/łazienki, w 16 – parking z wyznaczonymi miejscami, w 13 – przystosowana do potrzeb niepełnosprawnych winda, a w 7 – automatycznie otwierane drzwi.

Infrastruktura noclegowa na terenie powiatu stale się rozwija, na przestrzeni lat 2009-2013 liczba turystycznych obiektów noclegowych zwiększyła się o 48 obiektów, tj. o 52,7%. W tym samym okresie liczba dostępnych miejsc noclegowych zwiększyła się o 11,1%, a słupskie obiekty turystyczne dysponowały ogółem 11 566 miejscami noclegowymi. Z noclegów na terenie powiatu słupskiego w 2013 roku skorzystało 140 159 osób, co w porównaniu z 2009 rokiem stanowiło wzrost na poziomie 22,2%. Wśród korzystających z noclegów znajdowało się 8 740 turystów zagranicznych, a ich liczba w stosunku do 2009 roku wzrosła o 3 767, tj. o 75,7%. Tym samym udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów na terenie powiatu słupskiego wzrósł z 4,3% do 6,2%. Wzrosła również liczba noclegów udzielonych na terenie powiatu – z 834 753 do 900 519 (tj. o 7,9%), także turystom zagranicznym – z 21 599 do 40 058; (tj. o 85,5%). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiecie słupskim w 2013 roku wynosił 46,7% (w 2010 roku było to 43,9%).

Turyści odwiedzający **Miasto Ustka** mają do dyspozycji 67 obiektów noclegowych, wśród których znajduje się 14 ośrodków wczasowych, 9 hoteli (w tym 1 kategorii ****, 2 kategorii ***, 5 kategorii **), 5 innych obiektów noclegowych, 4 zakłady uzdrowiskowe, 2 pensjonaty, 2 ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, 2 zespoły domków turystycznych, 2 pola biwakowe, 1 ośrodek kolonijny, 1 dom pracy twórczej oraz 1 obiekt niesklasyfikowany.

Zaplecze sportowo-rekreacyjne obiektów noclegowych w mieście obejmowało najczęściej stoły do tenisa stołowego (18 obiektów), stoły do bilardu (17 obiektów), wypożyczalnie sprzętu sportowego (15 obiektów), boiska do siatkówki lub koszykówki (14 obiektów) oraz pokoje zabaw dla dzieci (11 obiektów). Usteckie obiekty noclegowe rzadziej oferowały dostęp do sauny (9 obiektów), zajęć prowadzonych przez instruktorów (8 obiektów), zabiegów SPA (6 obiektów), kortów tenisowych (6 obiektów), siłowni (5 obiektów), basenów krytych (3 obiekty), boiska do piłki nożnej (3 obiekty) czy solarium (2 obiekty). Ponadto w 15 obiektach noclegowych w mieście dostępne były sale konferencyjne (łącznie 23 sale o liczbie miejsc wynoszącej 1 820), a w 29 – sieć WiFi. Najczęściej występującymi w obiektach noclegowych udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych były przystosowane do ich potrzeb pokoje i łazienki (17 obiektów), pochylnie wjazdowe (14 obiektów), parkingi z wyznaczonymi miejscami (13 obiektów) oraz przystosowane windy (11 obiektów).

Baza noclegowa miasta Ustki w latach 2009-2013 powiększyła się o 32 obiekty, z 35 do 67 obiektów, tj. o 91,4%. W tym samym okresie liczba dostępnych miejsc noclegowych w mieście zwiększyła się z 4 178 do 4 948, tj. o 18,4%. Z miejsc noclegowych w mieście w 2013 roku skorzystało 81 600 osób, w tym 3 805 turystów zagranicznych. Stanowili oni 4,7% ogółu korzystających z noclegów w mieście. W latach 2009-2013 liczba korzystających z noclegów wzrosła o 15 455 osób (tj. o 23,4%), zaś w przypadku turystów zagranicznych – o 1 416 osób (tj. o 59,3%). Na terenie miasta w 2013 roku udzielono łącznie 532 355 noclegów (o 7,2% więcej niż w 2009 roku), w tym 12 692 noclegów turystom zagranicznym (niemal dwukrotnie więcej niż w 2009 roku).

Na terenie **gminy Dębница Kaszubska** znajduje się 7 obiektów noclegowych, w tym 1 zespół domków turystycznych. Zaplecze sportowo-rekreacyjne obiektów noclegowych obejmowało wypożyczalnię

sprzętu turystycznego, wypożyczalnię sprzętu pływającego oraz hipodrom/stadninę koni. Obiekty noclegowe na terenie gminy nie dysponowały zapleczem konferencyjnym.

Liczba dostępnych miejsc noclegowych na terenie gminy wynosiła w 2013 roku 54 i była o 266 miejsc niższa niż w 2009 roku. Z noclegów w obiektach na terenie gminy skorzystało w 2013 roku 140 osób, tj. o 695 mniej niż w 2009 roku. Malą w także liczba noclegów udzielonych w gminie – w 2009 roku było ich 12 131, zaś w 2013 roku – 846, co oznacza spadek na poziomie 93%.

W **Kobylnicy** dostępny jest 1 obiekt hotelowy i 12 miejsc noclegowych. Z noclegów na terenie gminy w 2013 roku skorzystały łącznie 1 384 osoby, wśród których znajdowało się 263 turystów zagranicznych (19% ogółu korzystających z noclegów). W porównaniu z 2009 rokiem liczba korzystających z noclegów zwiększyła się w gminie o 198 osób (o 16,7%), zaś turystów zagranicznych o 256 osób. Ogółem w 2013 roku na terenie gminy udzielono 1 475 noclegów (o 15,7% mniej niż w 2009 roku), w tym 270 noclegów turystom zagranicznym (18,3% ogółu noclegów).

W **gminie Słupsk** funkcjonuje 1 obiekt hotelowy, zaś liczba miejsc noclegowych wynosi 188. Zaplecze sportowo-rekreacyjne obejmowało boisko do siatkówki/koszykówki, basen kryty, siłownię, saunę, zabiegi SPA, zajęcia prowadzone przez instruktorów, stół do bilardu, stół do tenisa stołowego, kręgle, wypożyczalnię sprzętu pływającego i turystycznego, a także pokój zabaw dla dzieci i stadninę koni. Dostępne były również 3 sale konferencyjne (łącznie 300 miejsc), sieć WiFi oraz udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo (pochylnie wjazdowe, automatycznie otwierane drzwi oraz winda i pokoje/łazienki przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych).

W latach 2009-2013 liczba miejsc noclegowych w gminie zmniejszyła się o 37, tj. o 16,4%. Skorzystało z nich jednak więcej osób: w 2009 roku było to 5 674 turystów, zaś w 2013 roku – 11 564 osób, co oznacza ponad dwukrotny wzrost. Turyści zagraniczni stanowili w 2013 roku 6,3% ogółu korzystających z noclegów w gminie, a ich liczba w latach 2009-2013 wzrosła z 8 do 725 osób. Wzrosła również niemal dwukrotnie liczba noclegów udzielonych na terenie gminy: z 11 956 w 2009 roku do 23 458 w 2013 roku. Turystom zagranicznym udzielono w 2013 roku łącznie 1 861 noclegów (tj. 7,9% ogółu noclegów), a ich liczba wzrosła znacznie w porównaniu z 2009 rokiem – wówczas turystom zagranicznym udzielono jedynie 20 noclegów.

Bazę noclegową na terenie **gminy Ustka** tworzy 58 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 22 ośrodki wczasowe, 7 zespołów domków turystycznych, 4 ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, 2 obiekty hotelowe, 2 ośrodki kolonijne, 2 kempingi, 2 pola biwakowe oraz 1 schronisko młodzieżowe. Zaplecze sportowo-rekreacyjne dostępne w obiektach noclegowych w gminie obejmuje najczęściej boiska do siatkówki lub koszykówki (24 obiekty) oraz stoły do tenisa stołowego (21 obiektów), rzadziej dostępne są stoły do bilardu (14 obiektów) i wypożyczalnie sprzętu sportowego (13 obiektów). Zaplecze sportowo-rekreacyjne obejmuje także boiska do piłki nożnej (9 obiektów), korty tenisowe (8 obiektów), pokoje zabaw dla dzieci (8 obiektów), siłownie (5 obiektów), sauny (4 obiekty), zajęcia prowadzone przez instruktorów (4 obiekty), baseny otwarte (3 obiekty), wypożyczalnie sprzętu pływającego (2 obiekty), baseny kryte (2 obiekty), zabiegi SPA (2 obiekty), a w jednym przypadku także mini golfa. Sale konferencyjne dostępne były w 8 obiektach noclegowych na obszarze gminy (łącznie funkcjonowało 11 sal konferencyjnych z 740 miejscami), a na terenie 24 obiektów znajdowała się sieć WiFi. Nieliczne obiekty turystyczne posiadały udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo: pochylnie wjazdowe (8 obiektów), pokoje/łazienki przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (4 obiekty), automatycznie

otwierane drzwi i parking z wyznaczonymi miejscami (po 3 obiekty) czy windę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych (1 obiekt).

Infrastruktura noclegowa gminy Ustka w latach 2009-2013 wzbogaciła się o 13 obiektów, co oznacza wzrost na poziomie 28,9%. Przyrost liczby obiektów noclegowych w gminie wiązał się również z przyrostem liczby miejsc noclegowych. W 2013 roku w gminie Ustka znajdowało się łącznie 5 984 miejsc noclegowych, o 546 więcej niż w 2009 roku (tj. o 10%). Z noclegów w gminie w 2013 roku skorzystało 44 018 osób, w tym 3 792 turystów zagranicznych. W latach 2009-2013 ogólna liczba korzystających z noclegów w gminie wzrosła o 10,6% zaś turystów zagranicznych – o 48,4%. Tym samym udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów wzrósł z 6,4% w 2009 roku do 8,6% w 2013 roku. Rosnąca liczba korzystających z noclegów w obiektach na terenie gminy Ustka wiązała się również z rosnącą liczbą udzielonych noclegów – na przestrzeni lat 2009-2013 ich ogólna liczba zwiększyła się z 306 780 do 331 019 noclegów (tj. o 7,9%). Zdecydowanie wyższy przyrost dotyczył noclegów udzielonych turystom zagranicznym: z 15 078 do 24 960 (tj. o 65,5%).

Niewątpliwie największym atutem obszaru funkcjonalnego Miasta Słupska jest dostęp do Morza Bałtyckiego – w granicach powiatu słupskiego znajduje się 57 km linii brzegowej wybrzeża, a turyści i mieszkańcy mogą korzystać z piaszczystych bałtyckich plaż w Ustce, Jarosławiu, Orzechowie, Poddąbiu, Dębinie, Rowach.

W oparciu o unikalne walory regionu utworzono wiele szlaków turystycznych, umożliwiających zapoznanie się jego z zasobami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi. Gęsta sieć szlaków turystycznych umożliwia zwiedzanie tego obszaru zarówno pieszo, jak i rowerem czy kajakiem⁶¹.

Dostępne szlaki rowerowe na terenie MOF Miasta Słupska (m.in.):

- *Międzynarodowy szlak rowerowy R-10 („Nadmorski”)* – poprowadzony przez obszary chronionego krajobrazu i Słowiński Park Narodowy,
- *Szlak rowerowy Ustka – Rezerwat Buczyna nad Słupią – Pęplino – Starkowo – Swołowo* – ok. 19 km,
- *„Czarne wesele” w Klukach* – ok. 90 km w obie strony,
- *Szlakiem Zeppelinów* – ok. 26 km; Ustka – Zapadłe – Wytowno – Machowino – Lubuczewo – Jezierzycze,
- *„Kolejowy”* – ok. 20 km; Bałamątek – Objazda – Gardna Wielka – Smołdzino,
- *Szlak Rowerowy „Zwiniętych Torów”* – ok. 20,7 km; Ustka – Rowy,
- *Do Stacji Gabel* – ok. 18 km; Słupsk – Ryczewo – Karżcino – Gąbino – Osieki,
- *Szlak poligonowy* – ok. 28 km w jedną stronę; Ustka – rezerwat „Jezioro Modła” – Wicko Morskie – Jarosław,
- *Szlak „Słowińców”* – ok. 63 km; szlak zielony; Rowy – Smołdzino – Kluki – Główny – Izbica – Łeba – Latarnia Stilo,
- *Wzniesienia Barzowickie* – ok. 15 km; Palczewice – Barzowice – Naćmierz – Jezierzany,
- *Szlak rowerowy Kluki – Łeba* – ok. 25 km,
- *Szlak 3 pomostów widokowych na jeziorach Gardno, Dołgie Małe i Dołgie Wielkie* – ok. 33 km; Rowy – Czołpino,

⁶¹ Szlaki turystyczne na podstawie: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego na lata 2012-2022, Słupsk, wrzesień 2011 r. (aktualizacja kwiecień 2013 r.), www.lot.ustka.pl, www.regionslupski.pl

- *Żeremia bobrów i stara elektrownia wodna na Łupawie w Żelkowie* – ok. 55 km,
- *Wierzchocińskie Jałowce* – ok. 10 km; Główny – Siecie,
- *Dolina Moszczeniczki* – Słupsk – Swołowo (11,5km) lub Swołowo – Gać – Jaz na Moszczenicze – Redęcin,
- *Droga Książęca* – ok. 17 km; Słupsk – Zębowo – Redęcin – Gać – Swołowo – Starkowo
- *Szlakiem starych elektrowni wodnych* – ok. 58,5 km,
- *Szlak Pierścień Gryfitów* – ok. 94 km, prowadzi wokół Słupska: Swołowo – Bydlino – Swochowo – Bukówko – Bięcino – Karzniczka – Warblewo – Dębica Kaszubska – Żelkówko – Żelki – Lulemino – Kuleszewo – Słonowice – Komorczyń – Sycewice – Gać – Swołowo,
- *Szlak rowerowy Kobylnica - Łosino - Lubuń - Żelkówko - Żelki - Kruszyna - Lulemino - Zagórki - Zbyszewo - Barcino - Korzybie - Ściegnica - Wrząca - Giełdoń - Kuleszewo - Kończewo - Sierakowo - Widzino - Kobylnica* – ok. 40 km,
- *Szlak rowerowy Słupsk - Krępa - Lubuń - Żelkówko - Żelki - Leśny Dwór* – ok. 18 km,
- *Szlak Słupsk - Bierkowo - Bruskowo - Swołowo - Redęcin - Słupsk* – ok. 25 km,
- „Szlakiem starych młynów” – ok. 37,9 km; Kobylnica – Widzino – Reblino – Runowo Sławieńskie – Słonowice – Słonowiczki – Wrząca – Zbyszewo – Zagórki – Kuleszewo – Lulemino – Kruszyna – Żelki – Żelkówko – Lubuń,
- „Szlakiem zabytków sakralnych” – ok. 23,8 km; Łosino – Krępa – Lubuń – Kwakowo – Lulemino – Kuleszewo – Kończewo – Sierakowo Słupskie – Łosino.

Oznakowane szlaki piesze:

- *Południowy (żółty)* – ok. 39 km; Łeba – Żarnowska Gać – Izbica – Kluki – Smołdzino – Gardna Wielka,
- *Północny (czerwony)* – ok. 40 km; Łeba – Rąbka – Łącka Góra – Czołpino – jezioro Dołgie Wielkie – jezioro Gardno – Rowy,
- *Nadmorski (czerwony)* – ok. 86 km; Łeba – Czołpino – Rowy – Poddąbie – Orzechowo – Ustka – Pęplino – Starkowo – Jarosławiec (do Darłówka),
- *Szlak Słowińców (żółty)* – ok. 38,7 km; Gardna Wielka – Rowokół – Smołdzino – Kluki – Izbica – Łeba,
- *Doliny Słupi (żółty)* – ok. 95 km; Ustka – Bydlino – Słupsk – Krępa – Lubuń – Dębica Kaszubska – jezioro Konradowo – Gałąźnia Mała – Gałęzowo – Gostkowo – Dąbie – Bytów,
- *Dolina Wieprzy i Studnicy (czarny)* – ok. 71 km; Słupsk – Lubuń – Kwakowo – Zagórki – Korzybie – Darnowo – Kawcze – Miastko,
- *Dolina Łupawy (niebieski)* – ok. 67 km; Gardna Wielka – Żelkowo – Damno – Łupawa – Czarna Dąbrówka,
- Miejskie szlaki zwiedzania w Słupsku,
- 8 tras nordic walking (gmina Kobylnica: w Łosinie, Zagórkach, Lubuniu oraz Ściegnicy).

Wytyczone szlaki kajakowe:

- *Szlak kajakowy Słupią,*
- *Papieski Szlak Kajakowy Słupią* o długości 133 km, upamiętniający pobyt na tym terenie Karola Wojtyły,
- *Szlak rzeką Łupawą* – o długości 95 km, Jasień – Kozin – Łupawą – Poganice – Damno – Drzezewo – Żelkowo – Smołdzino – jezioro Gardno – Rowy,

- *Spyły kajakowe Wieprz* – o długości 95 km, Korzybie – Sławno – Darłowo – Darłówko,
- *Szlak najstarszych elektrowni wodnych* – ukazuje szczególną atrakcję tych terenów – elektrownie wodne. W XIX wieku na Słupi, Łupawie i Wieprzy wybudowano ponad 100 siłowni, pod względem rozwiązań urbanistycznych i technicznych będących wówczas unikatami na skalę europejską. Współcześnie na rzekach pracuje 16 obiektów, zaś wytyczony szlak turystyczny obejmuje elektrownie wodne znajdujące się w dorzeczu rzek: Słupi (udostępnione do zwiedzania elektrownie wodne Skarszów Dolny, Krzynia, Strzegomino, Gałąźnia Mała, Struga), Wieprzy (elektrownie wodne Kępice, Kępce, Ciecholubie oraz udostępniona do zwiedzania Biesowice) oraz Łupawa (6 elektrowni wodnych, w tym dostępne dla turystów w Smołdzinie, Żelkowie i Poganicach).

Oprócz powyższych szlaków turystycznych wyróżnić można również szlaki tematyczne:

- Szlakiem okolic jeziora Głębokiego,
- Ścieżka przyrodnicza „Gałąźnia Mała”,
- Szlak dziedzictwa kulturowego gminy Potęgowo,
- Gołębia Góra,
- Szlak zabytkowych kościołów (w Biesowicach, Bruszkowie Wielkim, Kwakowie, Zębowie i Cetyniu),
- Szlak Gotyku Ceglanego w Słupsku,
- Szlak troci i łososa,
- Amber Route – Szlak Bursztynowy,
- Szlakiem kurortów – Ustka,
- Szlak Zamków Gotyckich,
- Szlakiem Bismarcka – Warcino,
- Szlakiem polskiej Sahary,
- Szlakiem Wsi Słowińskiej – Kluki,
- Szlak Latarni Morskich,
- Ścieżka dydaktyczna „Orzechowska Wydma”.

Działania promocyjno-turystyczne władz Słupska i Ustki prowadzone są w oparciu o dokumenty strategiczne. W przypadku **Miasta Słupska** opracowano *Strategię Rozwoju Turystyki Miasta Słupska na lata 2009-2013*, określającą misję turystyczną Słupska w sposób następujący: „*Turystyka w mieście jest katalizatorem zmian i płaszczyzną współpracy*”. W dokumencie określono również wiodące i uzupełniające produkty turystyczne:

- produkt wiodący „AEROSPACE-SCIENCE-ENERGY” – „*Technika lotnicza – Nauka – Energia*” (podprodukty: *AEROSPACE CENTUM, Czysta Energia – Czysty Zysk, SCANIA Discovery Center*),
- produkt wiodący Słupsk Avant-Garde - „*Słupska Awangarda*” oraz podprodukty: *Z Witkacym w tle, Uwaga Abstrakcja!, Let's Make Art.*,
- produkt wiodący „POST Stolp” – „*Słupsk pamięta o swojej historii i wielokulturowości*” oraz komponenty: *Post Card – wyślij kartkę ze Słupska, Stolp Jungchen – Słupski Chłopczyk, Słupska Spiżarnia, Słupska mieszanka kulturowa, Słupski Bursztynowy niedźwiadek szczęścia, Losy Niedźwiadka Szczęścia, Makieta miasta Słupska, Spiżarnia Niedźwiadka,*

- produkt wiodący „Dwumiastr – bliżej morza” – wspólny produkt turystyczny Słupska i Ustki, łączący walory turystyczne Ustki oraz potencjał Słupska jako centrum gospodarczo-kulturalnego,
- podprodukt wiodący „Słupsk FEST” - „Słupsk wydarzeń” – festiwale muzyczno-teatralne (Komeda Jazz Festiwal, Niemen Non Stop, Finał Turnieju Teatrów Jednego Aktora, Konfrontacje Sztuki Kobiecej, Festiwal Pianistyki Polskiej) a także Święto Ryby, Święto Miasta, „Rybie Oko” – Słupskie Centrum Wakacyjnych Wydarzeń,
- produkt uzupełniający „MIASTO GRYFITÓW”,
- produkt uzupełniający „Słupsk PRO ACTIVE” - „Słupsk dla aktywnych”,
- produkt uzupełniający Shop in Słupsk - „Zakupy w Słupsku”,
- produkt uzupełniający „KIDS & FUN” - „Dzieci i Zabawa”,
- produkt uzupełniający „Słupsk na Pomorskich Szlakach”,
- produkt uzupełniający „Słupsk dla smakosza”⁶².

Na potrzeby miasta została również opracowana *Strategia budowy marki Słupska*. Jej idea przewodnia brzmi: „Słupsk – tu człowiek może więcej”, zaś marka obejmuje 4 główne elementy: *Słupsk gospodarczy – tu działasz więcej; Słupsk kulturalny – tu doświadczysz więcej; Słupsk turystyczny – tu zobaczysz więcej oraz Słupska jakość życia*⁶³.

W **Ustce** opracowano *Strategię Rozwoju Turystyki Gminy Miasto Ustka na lata 2007-2013*, w której w sposób następujący określono misję turystyczną: „Ustka – nadmorskie miasto uzdrowiskowe z dobrze rozwiniętą bazą wypoczynkową i rekreacyjną dostosowaną do potrzeb turystyki konferencyjnej”. Zawarto w niej także charakterystykę produktów turystycznych Ustki: „Zwiedzanie miasta”, „Poprawa zdrowia”, „Wypoczynek, rekreacja”, „Udział w konferencjach, szkoleniach, spotkaniach związanych z pracą” oraz „Rozrywka, spotkania towarzyskie, zakupy”⁶⁴. Z kolei kompleksowe budowanie marki Ustki prowadzone jest na podstawie *Strategii Marki Miasta Ustka. Koncepcja strategicznych wytycznych dla Marki Miasta Ustka*. W Strategii Marki Miasta Ustki szczególne znaczenie ma termin „retroaktywność”, oznaczający spojrzenie na teraźniejszość i przyszłość Miasta poprzez perspektywę przeszłości, wyrażające się w czerpaniu z morskich, rybackich i uzdrowiskowych tradycji, które dzięki przełożeniu na język i potrzeby współczesnego wymagającego turysty, nadadzą im rys młodości, dynamizmu i pasji⁶⁵.

Promocję Ziemi Słupskiej w sposób szczególny prowadzą Agencja Promocji Regionalnej Ziemia Słupska Sp. z o.o. oraz Lokalna Organizacja Turystyczna Ustka i Ziemia Słupska, a od 2014 roku dla osób uiszczających opłatę klimatyczną dostępna jest Karta Turysty, upoważniająca do zniżek i darmowych wstępów do atrakcyjnych turystycznie obiektów na terenie Ustki, Słupska i Ziemi Słupskiej⁶⁶.

⁶² Za: Strategia Rozwoju Turystyki Miasta Słupska na lata 2009-2013

⁶³ Za: <http://www.slupsk.pl/zdrowie/aktualnosci/8268.html>

⁶⁴ Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Miasto Ustka na lata 2006-2013

⁶⁵ Strategia Marki Miasta Ustka. Za: <http://www.ustka.pl/new/index.php?fm=resident&fp=artykul&id=1263>

⁶⁶ <http://www.lot.ustka.pl/a813-karta-turysty.html>

Na turystycznej mapie powiatu słupskiego wyróżnia się **Ustka**, w której oprócz zróżnicowanych walorów przyrodniczych i wodnych, znajduje się uzdrowisko oraz port morski. Szczególne znaczenie dla rozwoju tego terenu ma funkcja uzdrowiskowa. Status uzdrowiska Ustka uzyskała 1 stycznia 1988 roku, choć kuracjusze przybywali tam już w I poł. XIX wieku. Głównymi przesłankami, które pozwoliły uznać Ustkę za miasto uzdrowiskowe, były: występujące właściwości lecznicze klimatu, obecność naturalnych surowców leczniczych (wody mineralne i borowiny), a także spełnienie wymogów określonych w przepisach o ochronie i kształtowaniu środowiska (dopuszczalne normy zanieczyszczeń powietrza, natężenia hałasu) oraz posiadanie odpowiedniej infrastruktury technicznej (zaopatrzenie w wodę, odprowadzenie ścieków, usuwanie odpadów, transport zbiorowy, sieć energetyczna). Nasycone jodem morskie powietrze wspomaga leczenie w chorobach dróg oddechowych, tarczycy, serca oraz alergii, a także chorób układu ruchu i reumatycznych. Dla kuracjuszy dostępne są sanatoria „Promyk”, „Perła” i „Radość” oraz Uzdrowski Zakład Przyrodolecniczy położony przy promenadzie nadmorskiej. Oferta zabiegowa uzdrowiska w Ustce, opierająca się m.in. na surowcach naturalnych w postaci solanek i borowin, jest bardzo szeroka i obejmuje:

- kąpiele lecznicze (ogólnodostępne: kąpiel perełkowa, kąpiel perełkowa – aromatyczna, kąpiel perełkowa z borowiną; dostępne za zgodą lekarza: kąpiel solankowa, kąpiel solankowa z borowiną, kąpiel kwasowęglowa, kąpiel borowinowa),
- hydroterapię (ogólnodostępne: bicze szkockie, masaż podwodny klasyczny, masaż podwodny wielostrumieniowy, masaż wirowy kończyn górnych, masaż wirowy kończyn dolnych),
- inhalacje (ogólnodostępne: inhalacja indywidualna solankowa; dostępne za zgodą lekarza: inhalacja indywidualna solankowa z lekiem),
- masaże klasyczne (ogólnodostępne: masaż suchy kręgosłupa – częściowy, masaż suchy kręgosłupa – całościowy, masaż suchy całkowity, masaż suchy wibracyjny, masaż gorącymi kamieniami, masaż twarzy),
- ciepło i zimnolecznictwo (dostępne za zgodą lekarza: okłady fango, okłady parafinowe, krioterapia),
- światłolecznictwo (ogólnodostępne: sollux, laseroterapia),
- prądolecznictwo (ogólnodostępne: biotron; dostępne za zgodą lekarza: kąpiel czterokomorowa, elektrostymulacja, galwanizacja, prądy diadynamiczne, prądy interferencyjne, jonoforeza, jonoforeza z borowiną, leczenie polem magnetycznym niskiej częstotliwości, fonoforeza borowinowa, ultradźwięki),
- gimnastykę leczniczą (ogólnodostępne: gimnastyka indywidualna, gimnastyka indywidualna na przyrządach, dostępne za zgodą lekarza: gimnastyka zbiorowa),
- zajęcia nordic walking⁶⁷.

W Ustce funkcjonuje także usytuowany u ujścia rzeki Słupi do Morza Bałtyckiego port morski: rybacki oraz żeglarski. W porcie stacjonuje na stałe 76 kutrów rybackich, prowadzona jest największa w województwie pomorskim Aukcja Rybna – Lokalne Centrum Pierwszej Sprzedaży Ryb⁶⁸. Port pełni

⁶⁷ Za: <http://www.uzdrowisko-ustka.com.pl/>

⁶⁸ Za: <http://ustkaport.pl/port-ustka/>

z zarówno funkcję gospodarczą (rybactwo), jak i sportowo-rekreacyjną, dysponując ofertą żeglarską (Jacht Klub Opty Ustka, Jacht Klub Ustka), wędkarską (wędkarstwo morskie: połowy dorszy z kutrów) oraz turystyczną (wycieczki statkiem po morzu).

Innym obiektem o szczególnym znaczeniu na turystycznej mapie Ziemi Słupskiej jest Dolina Charlotty – ogromny kompleks rekreacyjno-wypoczynkowo położony nad Jeziorem Zamełowskim w gminie Słupsk. Oprócz tradycyjnych usług hotelowych, dla turystów dostępne są domy na drzewach, rybacówka, pensjonat i pole namiotowe, a także luksusowe zabiegi SPA oraz pełne zaplecze konferencyjne i gastronomiczne. Liczne atrakcje w Dolinie Charlotty obejmują ponadto: ZOO, Fokarium, Wodne ZOO Safari, Krainę Bajek, Park Linowy, kręgielnię, bilard, stadninę koni, wypożyczalnię sprzętu sportowego (kajaki, rowery wodne), łowiska dla amatorów wędkarstwa oraz dysponujący 10 tysięczną widownią amfiteatr, którym odbywają się imprezy muzyczne (np. Festiwal Legend Rocka)⁶⁹.

Tabela 21. Liczba noclegów udzielonych w gminie na jednego mieszkańca

Jednostka terytorialna	liczba noclegów udzielonych na 1 mieszkańca					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	1,5	1,4	1,4	1,5	1,6	1,6
WOJ. POMORSKIE	2,8	2,6	2,5	2,5	2,8	2,9
Powiat słupski	10,1	9,0	8,6	8,3	8,9	9,2
Miasto Ustka	35,1	31,0	29,5	29,6	31,3	32,7
Gmina Dębica Kaszubska	0,2	1,3	0,8	0,0	0,1	0,1
Gmina Kobylnica	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Gmina Słupsk	0,1	0,8	1,7	2,0	2,1	1,4
Gmina Ustka	47,3	40,0	37,1	35,6	37,5	40,8
Miasto Słupsk	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6
OF Miasta Słupsk	6,4	5,8	5,5	5,5	5,8	6,1

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

⁶⁹ Za: <http://www.dolinacharlotty.pl/>

Tabela 22. Liczba miejsc noclegowych na 1 tys. mieszkańców

Jednostka terytorialna	liczba miejsc noclegowych na 1 tys. mieszkańca					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
POLSKA	15,7	15,9	15,8	15,7	17,5	17,6
WOJ. POMORSKIE	38,4	36,5	35,2	34,2	40,4	41,1
Powiat słupeki	131,3	111,7	115,6	100,2	115,9	118,8
Miasto Ustka	307,4	260,4	282,6	253,0	276,6	304,2
Gmina Dębica Kaszubska	15,5	33,4	25,3	16,1	5,2	5,5
Gmina Kobylnica	3,6	2,0	1,9	1,1	1,1	1,1
Gmina Słupsk	2,6	15,9	14,5	13,2	12,9	11,5
Gmina Ustka	882,3	708,3	685,5	619,4	742,8	737,7
Miasto Słupsk	5,9	12,3	7,6	7,5	8,1	8,7
OF Miasta Słupsk	80,2	73,6	72,7	65,5	74,1	77,2

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GUS

SPORT

Miasto Słupsk dysponuje liczną i różnorodną bazą sportową. Obiektami miejskimi zarządza Słupski Ośrodek Sportu i Rekreacji. W jego skład wchodzi: hala widowiskowo-sportowa „GRYFIA” (na której rozgrywane są m. in. mecze ekstraklasy koszykówki Energii Czarnych Słupsk, w ramach Tauron Basket Ligi - najwyższej w hierarchii klasy męskich ligowych rozgrywek koszykarskich w Polsce), pływalnia kryta (przy ul. Szczecińskiej 99), Park Kultury, Sportu i Rekreacji („zielone płuca miasta” – miejsce imprez sportowo-rekreacyjnych), Stadion 650-lecia (stadion lekkoatletyczny oraz hala sportów walki), Centrum Odnowy Biologicznej (siłownia, sauna, krioterapia, hydroterapia), boisko wielofunkcyjne przy ul. Wiatracznej (boisko do gry w piłkę nożną, koszykówkę, siatkówkę i tenisa ziemnego), Skatepark i kąpielisko miejskie w parku im. Józefa Trendla.

Infrastrukturę sportową na terenie miasta uzupełniają: Stadion Słupskiego Klubu Piłkarskiego „Gryf 95”, korty tenisowe (przy stadionie 650-lecia, korty Słupsk Hubalczyków, w Parku Kultury, Sportu i Rekreacji), hale sportowe (hala sportowa Słupskiego Klubu Bokserskiego „CZARNI”, Hala Gryfia SOSIR), hale sportowe przy szkołach (5 obiektów) oraz inne obiekty sportowe („ORLIK 2012” przy ul. Krzywoustego, ośrodki hipoterapii, paintball, strzelnica czy Słupski Klub Jeździecki Szarża, Ośrodek Sportowo – Rekreacyjny przy ul. Niedziałkowskiego 2, w którym mieści się hala widowiskowo-sportowa ze ścianką wspinaczkową, sala tańca, siłownia, sauna).

Na terenie miasta w 2012 roku działalność prowadziło 36 klubów sportowych, zrzeszających 2 282 członków i prowadzących 70 sekcji sportowych. W klubach sportowych w Słupsku zatrudnionych było 35 trenerów, 61 instruktorów sportowych i 23 inne osoby prowadzące zajęcia sportowe. Odnotowano 2 118 ćwiczących, w tym 1 554 mężczyzn (73,4%) i 564 kobiet (26,6%), a także 1 305 ćwiczących do lat 18 (61,6% ogółu ćwiczących).

Na terenie **powiatu słupskiego** w 2012 roku istniało 38 klubów sportowych (łącznie z klubami wyznaniowymi oraz uczniowskimi klubami sportowymi) prowadzących 70 sekcji. W porównaniu z 2008 rokiem liczba klubów sportowych zmniejszyła się o 17, zaś sekcji o 36. W 2012 roku w słupskich klubach sportowych zatrudnionych było 37 trenerów (o 14 więcej niż w 2008 roku), 43 instruktorów sportowych (o 20 mniej) oraz 25 innych osób prowadzących zajęcia sportowe (o 24 osoby mniej).

Słupskie kluby sportowe w 2012 roku liczyły 1 799 członków i 1 769 ćwiczących. W latach 2008-2012 nastąpił znaczny spadek członków i ćwiczących w klubach sportowych: odpowiednio o 41,4% i 38,2%. Wśród ćwiczących w słupskich klubach sportowych w 2012 roku znajdowało się 1 399 mężczyzn (79,1%) i 370 kobiet (20,9%). Większość ćwiczących stanowiły osoby do 18 lat (75,5%).

Infrastrukturą sportową na terenie **Miasta Ustka** zarządza Ośrodek Sportu i Rekreacji. Obiekty sportowe obejmują: kompleks sportowy ORLIK 2012 (boisko wielofunkcyjne do gry w siatkówkę i koszykówkę oraz boisko do gry w piłkę nożną), stadion miejski (boisko główne i boczne oraz bieżnia), korty tenisowe oraz kompleks boisk trawiastych przy ul. Grunwaldzkiej 35⁷⁰.

Na terenie miasta w 2012 roku działalność prowadziły 3 kluby sportowe, zrzeszające 209 członków i 289 ćwiczących, a także zatrudniające 14 trenerów i 7 instruktorów sportowych. W związku ze spadkiem liczby klubów sportowych w mieście (w 2008 roku było ich 7), zmniejszyła się liczba członków (o 70%) i ćwiczących (o 51,8%). W 2012 roku mężczyźni stanowili 89,3% ćwiczących w klubach sportowych, a jednocześnie 95,5% to osoby do 18 lat.

Na kompleks boisk sportowych na terenie **gminy Dębica Kaszubska** składają się boiska „ORLIK 2012” (boisko wielofunkcyjne, boisko do gry w piłkę nożną), zaplecze szatniowe oraz boisko z trawy naturalnej do gry w piłkę nożną z systemem nawadniania, boisko o nawierzchni z trawy naturalnej do treningów, bieżnię w technologii tartanowej, urządzenia lekkoatletyczne: skocznia w dal, rzutnie - kula, dysk, młot i oszczep, trybuny dla 732 widzów i zadaszenie trybun oraz budynek gospodarczo – magazynowy. W gminie funkcjonuje 6 piłkarskich klubów sportowych (KS BŁĘKITNI Motarzyno, KS ISKRA Gogolewo, KS SKOTAWA Budowo, KS SKOTAWIA Dębica Kaszubska, KS SMOKI Podole Małe oraz KS Akademia ORLIKA w Dębicy Kaszubskiej) oraz 3 uczniowskie kluby sportowe (UKS Olimp i UKS Viktoria w Dębicy Kaszubskiej oraz UKS Start Motarzyno).

W 2012 roku w klubach sportowych w Dębicy Kaszubskiej ćwiczyło 179 osób (o 60,9% mniej niż w 2008 roku), w tym 117 mężczyzn (65,4%) i 62 kobiety (34,6%) oraz 71 osób do 18 lat (39,7%).

Na terenie **gminy Kobylnica** znajduje się łącznie 10 boisk, w tym 4 to boiska trawiaste do piłki nożnej. Infrastruktura sportowa znajduje się w Kwakowie (boisko trawiaste do piłki nożnej oraz kompleks boisk wielofunkcyjnych „Orlik 2012”: boisko do gry w piłkę nożną oraz boisko do gry w koszykówkę i siatkówkę), w Łosinie (boisko wielofunkcyjne do gry w koszykówkę, piłkę ręczną oraz siatkówkę), w Widzinie (kompleks boisk wielofunkcyjnych: boisko do gry w tenisa ziemnego i siatkówkę oraz boisko do gry w piłkę ręczną i koszykówkę), Kończewie (boisko wielofunkcyjne do gry w koszykówkę, siatkówkę i tenisa stołowego oraz boisko trawiaste do piłki nożnej), Kobylnicy (boisko trawiaste do piłki nożnej) oraz Sycewicach (boisko trawiaste do piłki nożnej).

⁷⁰

Za:

http://www.osir.ustka.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=38&Itemid=78

option=com_content&view=category&layout=blog&id=38&Itemid=78

W gminie Kobylnica w 2012 roku funkcjonowało 6 klubów sportowych i 8 sekcji, w których zatrudniano 3 trenerów, 5 instruktorów sportowych i 3 inne osoby prowadzące zajęcia sportowe. W klubach sportowych zrzeszonych było 197 członków (o 52,5% mniej niż w 2008 roku) i 176 ćwiczących (o 47% mniej). Większość ćwiczących w klubach sportowych stanowili mężczyźni (75%) oraz osoby do lat 18 (70,5%).

Infrastrukturą sportową na terenie **gminy Słupsk** administruje Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Słupsk. Hala Sportowa w Jezierzycach stwarza możliwość uprawiania gier kontaktowych (boisko do gry w koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną, piłkę nożną oraz badmingtona), a także sportów walki, fitnessu czy skorzystania ze ścianki wspinaczkowej. Kompleks Park Wodny Redzikowo w swojej ofercie ma strefy: Baseny, Kręgielnia, Odnowa i Rehabilitacja. W Redzikowie zlokalizowane jest także wielofunkcyjne boisko „ORLIK 2012”, umożliwiające grę w piłkę nożną, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną i tenisa ziemnego. Na terenie gminy funkcjonują także: boisko „ORLIK 2012” w Jezierzycach oraz 3 boiska wielofunkcyjne na wzór Orlików w Bierkowie, Bruszkowie Wielkim i Siemianicach.

W 2012 roku na terenie gminy Słupsk funkcjonowało 5 klubów sportowych, zrzeszających 254 członków i 217 ćwiczących. W 11 sekcjach sportowych pracowało 2 trenerów, 6 instruktorów sportowych i 3 inne osoby prowadzące zajęcia sportowe. Liczba członków klubów sportowych w gminie Ustka w latach 2008-2012 spadła o 41,7%, zaś liczba osób ćwiczących – o 52%. Większość ćwiczących w klubach sportowych to mężczyźni (65,4%) i osoby mające nie więcej niż 18 lat (84,3%).

Infrastrukturę sportową **gminy Ustka** tworzą obiekty sportowe zlokalizowane w Machowinie, Objeździe (ORLIK 2012), Pęplinie, Rowach, a także Grabnie (boisko do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę oraz tenisa ziemnego) i Przewłóce (boiska wielofunkcyjne).

W 2012 roku na terenie gminy Ustka działalność prowadziły 3 kluby sportowe, liczące 64 członków i 100 ćwiczących. W porównaniu do 2008 roku liczba członków klubów sportowych spadła o 36,6% zaś ćwiczących wzrosła o 11,1%. Niemal wszyscy ćwiczący w klubach sportowych w gminie Ustka to mężczyźni (99%), a 40% stanowili ćwiczący do lat 18.